

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

SCHILLER

HİLE VE SEVGİ

(Kabale und Liebe)

Bu eseri Zâhide ÖZVEREN'le Lûtfi AY dilimize
çevirmişlerdir.

ÖNSÖZ

Hile ve Sevgi, bundan tam 23 yıl önce, "Darülbedayi" de, Muhsin Ertuğrul tarafından sahneye konulmuş ve tiyatromuzu Batı edebiyatının şaheserleriyle zenginleştirmek yolunda girilen hayırlı teşebbüsün ilk adımlarından biri olmuştu. O vakitki temsilleri (henüz program dergileri neşredilmesi âdet olmadığı için) kaydettiğim ve kütüphanemin bir köşesinde sakladığım meşin kaplı eski bir not defterinde şu malûmatı buluyorum: "Hile ve Sevgi, haile 5 perde. Müellifi: Friedrich von Schiller; mütercimi: Sabri Bey; sahneye koyan: Ertuğrul Muhsin. Tevziat: Miller, Hazım Bey; Anne, Halide (Pişkin) Hanım; Luise, Bedia Hanım; Kâtip Wurm, İ. Galip Bey; Ferdinand von Walter, Hüseyin Kemal Bey; Reis von Walter, Emin Belig Bey; Mareşal von Kalb, M. Kmeal Bey; Oda hizmetçisi, Talat Bey; Lady Milford, Neyire Neyir Hanım; Sophie, Neclâ Hanım; Oda hizmetçisi, Şemsi Bey; İhtiyar, Mahmut Bey."

Eserin ilk mütercimi Sabri Beyle beraber, o zaman belli başlı rolleri oynamış olan Hazım, Emin Belig, Küçük Kemal, Neyire Neyir gibi sahnemizin büyük değerlerinden dördü çoktan toprağa karıştılar. Devlet Tiyatrosunda 23 yıl ara ile Hile ve Sevgi'yi tekrar seyrederken, ilk tiyatro heyecanlarıyla beraber, onları hatırlamamaya, her birinin gözlerimin önünde ayrı ayrı canlanan jestlerini görür gibi

olmamaya, kulaklarıma, sevilen bir eski şarkı gibi, dolan seslerini duymamıya imkân var mıydı? İlk temsil akşamı yılların gerisinden, tozlu dekor ve perdelerin arasından silkinerek uyanan bu âşina gölgelerin, bu eski hâtıraların tesiri altında idim ve, sahnede, galiba biraz da onları seyrettim. O kadar ki bu tesirden kurtulmak için yeni temsili, uzunca fâsılalarla, bir ikinci, bir üçüncü defa gidip seyretmek icabetti.

*

* *

Uzun zamandan beri ele almadığım eski not defterimde ilk Hile ve Sevgi temsili için şöyle bir kayıt da var: “Bu eserin Türk sahnesinde oynanması bir hâdise oldu. Halk temsili çok beğeniyor ve çılgınca alkışlıyor.”

Yirmi üç yıl öncesine ait bir vakıayı tesbit eden bu müşahedeyi o zamanın şartları içinde değerlendirmek doğru olur. Memleket bir ölüm dirim savaşından yeni çıkmış, saltanat ve hanedan müessesesiyle olan bütün bağlarını yeni koparıp atmıştı. Eserin, bilindiği gibi, sınıf mücadelesi üzerine kurulmuş olan vakası, bilhassa zulüm ve istibdat idaresine karşı bir meydan okuma şeklini alan umumi edası ile o günün seyircisinde heyecanla karışık bir hayranlık uyandırması tabii idi. Fakat bugün acaba nasıl karşılanacaktı?

Gittiğim yeni Hile ve Sevgi temsillerinde seyircilerin eseri büyük bir dikkatle, zevkle takibettiklerini gördüm. Şüphesiz eski heyecan dalgası bütün salonu aynı ürperişle coşturmuyor. Bunda seyircimizdeki tiyatro zevkinin incelmış olmasının da büyük dahli vardır. Eskiden pek hoşagiden birçok sahneler bugün belki biraz asırı, biraz melo-

dramlık görünüyor. Fakat eserin hiç eskimiyen iki tarafı, Hile ve Sevgi tarafı aynı zevkle, aynı alâka ile karşılanıyor. Çünkü her devirde, her yerde sınıf ve seviye farklarına rağmen birbirini seven, anlayışsız, mütehakkim ve iktidar sahibi babaların kâh menfaat düşünceleri, kâh inatları yüzünden bedbaht olan gençler; tabii yollardan elde edemedikleri gönülleri, mevkileri, neticeleri hile ile elde etmekten ve bu yolda akla gelmedik şeytanetler icad etmekten geri kalmıyan küçük ve bayağı ruhlu insanlar; bunların üzerinde de her engele rağmen sevgilerini ve ideallerini feda etmiyen, bu uğurda ölümü bile göze alan yüksek ve asil ruhlar vardır ve olacaktır.

Öyle sanıyorum ki bugünün seyircisi, Schiller'in eserinde zamanın ve sosyal gelişmelerin eskittiği tarafları bir yana bırakıyor ve şahısların büyük bir kudretle ifade edilmiş olan beşerî taraflarıyla yetinmesini biliyor. Buna Schiller'in üzerinde ehemmiyetle durduğu bir noktayı, halk tabakasının en kudretli efendiler ve en büyük tehlikeler karşısında bile müdafaadan geri kalmadığı namus ve şeref duygusunu ilâve edersek Hile ve Sevgi'nin iki asra yakın bir zamandan beri klâsik repertuvardaki yerini nasıl muhafaza edebildiğini daha iyi anlamış oluruz. İkinci perdenin sonunda, kemancı Miller'in aile şeref ve namusuna dil uzatan saray nazırının suratına birer şamar gibi inen pervasız cevaplarının, dün olduğu gibi bugün de, her temsilde uzun uzun alkışlanması bunun canlı bir delilidir.

*

* *

Realitesini yazıldığı devrin şartları içinde mütalâa edince, Hile ve Sevgi'de bugün bize birer kusur gibi gö-

rünen tarafların, asıl meziyetlerini teşkil ettiğini teslim etmek zorunda kalırız. XVIII. yüzyıl Almanyasının, birer derebeyinden farksız, prensler tahakkümü altında yaşayan halkı, Ferdinand'ın haykırıışlarında o zulüm ve istibdat idaresine karşı duydukları nefretin en kuvvetli ifadesini bulmuşlar ve müellifin büyük cesaretini hayranlıkla alkışlamışlardır.

Gerçekten Schiller bu eserinde, zamanının sosyal nizamına duyduğu isyanı, Lessing gibi, dramını uzak ve hayali bir ülkeye naklederek (Emilia Galotti) duyurmaya lüzum görmemiş, oklarının şaşmaz bir isabetle saplandığı hedefleri apaçık göstermiştir. Eserdeki şahıslar sadece var olmaları mümkün şahıslar değil, gerçek şahıslardır. Schiller onları hayattan alarak oldukları gibi sahneye çıkarmıştır. Meselâ idealist Ferdinand bizzat kendisidir; ihtiyar ve tok sözlü kemancı Miller kendi babasıdır; rakibini bir cina yetle ortadan kaldıran saray nazırı Montmartin'dir; kendisi sahnede görülmemekle beraber tebaasını ücretli asker olarak yabancı memleketlere satan, birtakım mâsumların şeref ve namusiyle oynayan, sarayını yabancı kadınlarla dolup taşan bir sefahat yuvası haline getiren prens Wurtemberg dükası Karl Eugen'dir; prensin metresi Lady Milford da Franziska von Hohenheim'dan başkası değildir.

Realiteye ve zamanın sosyal dertlerine bu derece uygun bir eserin XVIII. yüzyıl sonlarında Almanya'da ne büyük akisler uyandırdığı kolayca tahmin edilebilir. 1784 te önce kitap halinde neşredilen piyes, biribiri ardısına hemen bütün Alman şehirlerinde sahneye konulmuş ve kısa zamanda dillere destan olmuştur. Bilhassa gençlik Hile ve Sevgi'yi, Fransa'da gerçekleştirilmiş olan, *İhtilâl*'in Almanya'daki ilk mübessiri saymış ve Schiller'i bir bünyet kah-

ramanı olarak selâmlamıştır. Eserin Almanya'daki ilk temsilinden ve uyandırdığı büyük akislerden sonra, İngiltere ve Faransa'da derhal tercüme edilip neşredilmesi de, o sıralarda hemen bütün Avrupa'da duyulmaya başlayan ve Fransız İhtilâliyle ortaya atılan, yeni fikirlere ne kadar uygun olduğunu gösterir.

20. 12. 1950

Lûtfi AY

ŞAHISLAR

NAZIR VON WALTER: Bir Alman prensi-
nin sarayında.

FERDINAND: Oğlu, Binbaşı.

MAREŞAL VON KALB: Mabeyinci.

LADY MİLFORD: Prensın gözdesi.

WURM: Nazırın hususî kâtibi.

MILLER: Şehir bandosunda çalgıcı.

MILLERIN: Çalgıcının karısı.

LUISE: Çalgıcının kızı.

SOPHIE: Lady'nin oda hizmetçisi.

Prensın uşaklarından biri.

Muhtelif tâli şahıslar.

Hile ve Sevgi Almanca aslı esas tutularak ve Prof. Robert d'Harcourt'un «Éditions Montaigne» (Almanca - Fransızca karşılıklı metin halinde) çıkan Fransızca tercümesinden de faydalanılarak dilimize çevrilmiştir.

BİRİNCİ PERDE

BİRİNCİ SAHNE

(Çalgıcının evinde bir oda).

MILLER, KARISI.

*!(Miller kanepeden kalkar, viyolon-
selini kenara dayar. Karısı, henüz
gecelik kıyafeti ile, bir masada otur-
muş kahvesini içmektedir.)*

*MILLER, hızlı adımlarla aşağı yukarı do-
laşarak. — Son defa olarak söylüyorum! İş
ciddileşiyor. Kızımın Baronla adı çıkıyor.
Ailemize söz gelecek, Nazır bunu haber ala-
cak... Sözün kısası, Baronu artık eve sokmı-
yacağım.*

*KARISI. — Onu evine sen davet etme-
din, kızımı da peşinden sen koşturmadın ki.*

*MILLER. — Evime davet etmemişim, kı-
zımı da peşinden koşturmamışım? Bunu so-
ran, arıyan olur mu? Ben evin büyüğü idim.
Kızımı gözümün önünden ayırmasam, düşün-
düklerini Binbaşı'nın yüzüne dobra dobra
söylesem daha iyi olurdu. Yabut da hepsini*

nazır hazretlerine, babasına anlatmalıydım. Genç baron bir azar işitmekle bu işten kurtulur. Sonra bütün kıyamet zavallı kemancının başında kopar, bunu bilmiyor muyum?

KARISI, *fincanı höpürdeterek boşaltır.*
— Sağma! Mânasız! Senin başına ne gelebilir? Kim seni kabahatli bulabilir? Sen kendi işi ile uğraşan, bulduğu yerde talebelere ders veren bir adamsın.

MILLER. — Peki ama söylesene, bu işin sonu nereye varacak? Kızımınla evlenemez, zaten evlenmek lâfı da yok ya! İster misin kızımı bir... Allah esirgesin! Böyle bir beyzade her yere sokulup çapkınlık eder. Hele yüz bulduktan sonra!... Bir kere de tatlı suda balık avlamak o kurdun elbette hoşuna gider. Kadın, dikkat et! dikkat! Her budak deliğinin arkasına bir gözcü koysan, damarlarını tutuşturan kanın her damlası önüne bir bekçi dikesen o, gene kızını senin gözünün önünde baştan çıkarır, sonra da yüzüstü bırakıp işin içinden sıyrılır. O zaman ne yapacaksın?... Kızcağız bütün ömrünce lekelenecek, evde kalacak, yahut da tadını aldığı bu işi devam ettirecektir. (*Yumruğunu alnına dayıyarak*). Yarabbi!

KARISI. — Allah korusun!

MILLER. — Korunacak çok şey var. Böyle bir tilkinin başka ne maksadı olabilir? Kız güzel, narin, edalıdır. Delikanlının kafasının içinden neler geçirdiğini kim düşünür;

siz kadınlar umumiyetle buna ehemmiyet vermezsiniz, yeter ki boyu bosu yerinde olsun. O çapkın, işin farkına varır varmaz, gözü parlayacak, Rodney¹'ün Fransız gemilerini kovalarken yaptığı gibi, bütün yelkenleri fora edip avının üzerine çullanacaktır. Ben onu mâzur görüyorum. Erkek erkektir. Ben bilmez miyim.

KARISI. — Genç Baron'un kızına gönderdiği o güzelim mektupları bir kerecik olsun okumalıydın. Yarabbi! Bütün bu mektuplarda, delikanlının ne temiz niyetler güttüğü, kızımızın asil ruhuna bağlandığı nasıl gün gibi aşikâr!

MILLER. — Hah! İşin fenası da bu ya! Palana vurmaktan maksat eşeğe vurmaktır. Erkekler öyledir. Bir kızı elde etmek istedikleri zaman kalblerini elçi olarak gönderirler. Ben de öyle yapmamış mıydım?... Gönüller birleşti mi, yallah, vücutlar da onları örnek tutar... Uşaklar efendilerini taklit ederler, sonunda da bütün kabahat gümüş renkli aya atılır.

KARISI. Binbaşı'nın eve gönderdiği şu yaldızlı dua kitaplarına bak hele! Kızın her zaman onları okuyup dua ediyor.

MILLER, ıslık çalar. — Daha neler! Dua ediyormuş! Sen bunun ne demek olduğunu

Rodney 1782 de Jamayka adası önünde Fransız donanmasını mağlûbeden İngiliz Amiralinin adıdır.

bilirsin! Tabiatın zevetli ve çiğ yiyecekleri efendimizin kurabiyeye alışmış nazik midelerine çok ağır gelir. Onu önce edebiyatçıların cehennemlik mutfağında pişirmeli. O pestenkerani şeyleri ateşe ver! Allah bilir kızcağız onların içinden neler bulur, çıkarır! Kunduz böceği gibi insanın kanına giren bu hayaller babasının güç halle elinde tuttuğu topu topu bir avuç huristiyanlığı da yok edecek. Ateşe ver, diyorum, sana! ateşe! Yoksa kız kafasına bir sürü kötü düşünceler dolduracak, hayal âlemine dalacak, birtakım hülyalar kura kura anayurdunu bile unutacak, babası Miller'in bir çalgıcı olması onu utandıracak, her şeyi unutacak, nihayet benim işime candan bağlanacak namuslu bir adama varmayacak... Hayır. Allah beni kahretsin ki bu iş olmayacak! *(Sığıracak ayağa kalkar, hiddetli.)* İşi sıcaklığına halletmeli! Binbaşı'ya, evet, evet Binbaşı'ya... kapının nerede olduğunu göstermeliyim. *(Çıkmak ister.)*

KARISI. — Kendine gel, Miller! Nazırlar bize her zaman bol para...

MILLER, *geri döner, kadının önünde durur.* — Kızımın kanı pahasına olan para mı?... Cehennem ol, melûn aracı karı! Biricik evlâdımın namusuyla, canıyla ödediği parayı yiyeceğime kemanımla dilenciliğe çıkar, bir kap sıcak yemeğe konser verir, yahut da Viyolonselimi kırıp karniyle gübre taşırim daha iyi. Su menhus kahyenle enfiyeni bırak, o za-

man kızını pazara çıkarmağa ihtiyacın kalmaz! Bana gelince, bu melûn evime ayak basmadan önce de karnım tok, sırtım pek geziyordum.

KARISI. — Hemen çıkıp gitme! Ne de çabuk fitili alıyorsun. Binbaşı'ya haşın davranmamalı diye böyle söylüyorum. Ne de olsa Nazırın oğlu.

MILLER. — Asıl bunun için bu iş bugün halledilmeli ya! Nazır tam mânasiyle dü-rüst bir baba ise bana teşekkür etmelidir. Kırmızı kadife ceketimi fırçala! Nazır hazretlerine gideceğim, ona diyeceğim ki: Oğlunuzun kızında gözü var; kızın mahdumunuza eş olmağa lâayk değildir, fakat onun kapatması olacak kadar da değersiz değildir. İşte bu kadar. Bana Miller derler.

İKİNCİ SAHNE

EVVELKİLER, KÂTİP WURM.

MILLERIN. — Ooo! Günaydın, kâtip efendi. Sizi tekrar görmek bizim için ne şeref!

WURM. — Bu şeref bana ait efendim. Bir asilzadenin girip çıktığı yere benim gibi kendi halinde adamların getireceği şeref ağzama alınır?

MILLERIN. — Neler söylüyorsunuz, kâtip efendi! Binbaşı Von Walter arasına ziya-

retleriyle bizi sevindiriyor diye hiç kimseyi hor görmeyiz.

MILLER, kızgın. — Hanım, efendiye bir sandalye ver! Şapkanızı çıkarmak istemez misiniz, dostum?

WURM, şapkasını, bastonunu verir, oturur. — Eee... bizim gözde, yahut da sözde nasıl bakalım?... Sözde olmasını istemem ya!... Kendisini görmek mümkün değil mi artık?... Madmazel Luise nerede?

MILLERIN. — Alâkanıza teşekkürler, kâtip efendi! Ama kızım hiç de kendini beğenmiş değildir.

MILLER, hiddetli, onu dirseği ile dürterek. — Kadın!

MILLERIN. — Yazık ki kızım zatiâlinizi görmek şerefine eremiyecek. Biraz evvel kili-seye gitti.

WURM. — Oh, oh, oh! Çok memnun oldum. Desenize bir gün onu yanımda dindar bir hristiyan kadını olarak göreceğim.

MILLERIN, abdalca, asalet taslıyarak gülümser. — Evet... fakat, kâtip efendi...

MILLER, göze çarpan bir şaşkınlık içinde, kulağına ısrarla. — Kadın!

MILLERIN. — Size başka şekilde hizmet edebilirsek... memnuniyetle, kâtip efendi.

WURM, sahte bakışlarla. — Başka şekilde mi? Çok teşekkürler! Çok!... hım! hım!

MILLERIN. — Kâtip efendimin fark etmiş olacağını gibi.

MILLER, hiddet içinde karısını dürterek.
Kadın!

MILLERIN. — İyi iyidir, fakat daha iyi daha iyidir. Biricik evlâdının saadetine kim engel olmak ister? (*Köylü gururu ile*). Anlatabiliyorum değil mi, kâtip efendi?

WURM, sandalyede, sıkıntılı, kımıldanır, kulağının arkasını kaşır, kolluklarını, yakasının uçlarını çekiştirir. — Anlamak mı? Hayır... Oo, evet... ne demek istiyorsunuz?

MILLERIN. Evet... yani... şey... demek istiyorum ki (*öksürür*) Allah kızımı mutlaka bir hanımefendi yapmak istediğine göre...

WURM, sandalyeden sıçrıyarak kalkar.
— Ne dediniz? Ne?

MILLER. — Otur, kâtip, otur! Sen bu kazkafalı kadına bakma! Nerden hanımefendi olacak. Lâf ola beri gele! Uzun kulaklılığın dik âlâsı!

MILLERIN. — İstedğin kadar söylen dur, ben bildiğimi bilirim... Binbaşı da diyeceğini dedi.

MILLER, hiddetle Viyolenseli yakalar.
— Çeneni tutacak mısm? Yoksa Viyolonseli kafana indireyim mi?... Ne biliyorsun? Binbaşı ne söylemiş olabilir?... Dostum, bu saçmalara aldırma! Haydi marş, sen mutfağına!... Beni de bu abdalla bir tutup kızım için gözümün yükseklerde olduğunu zannetme! Benden böyle bir şey beklemezsin değil mi?

WURM. — Ben de bu çeşit muameleye lâyık değilim, üstat! Ben sizi her zaman sözünün eri bir insan olarak gördüm, kızınız hakkındaki düşüncelerim de, söz kesilmiş gibi, katî idi. İdaremi bildikten sonra evimi sıkıntısız geçindirecek bir mesleğim var. Nazır beni korur. Yükselmek istersem elimden tutacak da bulunur. Görüyorsunuz ya madmazel Luise hakkındaki düşüncelerim ciddidir. Acaba kibar bir şarlatanın aldatıcı sözlerine kanıp da...

MILLERIN. — Kâtip efendi! Daha saygılı konuşmanızı rica edebilir miyim?

MILLER. — Sen çeneni tutar mısın!... Hepsi kabul, dostum! Eskiden konuştuğumuz gibi, geçen sonbaharda söylediklerimi bugün gene tekrarlıyorum. Kızımı zorlayamam. Senden hoşlanıyorsa ne âlâ, seninle mesut olmağa çalışsın. İstemiyor mu? Daha âlâ... Yani kısmet değilmiş demek istiyorum. O zaman verilen red cevabını bir tarafa bırakıp babası ile bir şişe şarabı gövdeye indirmeğe bakarım. Seninle yaşıyacak olan ben değilim, kızındır. Niçin hoşlanmadığı bir adamı, sırf ânat yüzünden, başına sarayım? Dost, düşman son günlerimde «kızını sen mahvettin!» diye arkamdan söylenip dursun mu? İçtiğim her yudum şarap, her kaşık çorba bana zehir mi olsun?

MILLERIN. — Sözün kısası, ben bu işe katıyen razı değilim. Kızın yükselmeye lâyık-

tır. Kocam aldanıp razı olsa bile ben mahkemelere başvururum.

MILLER. — Şomağızlı karı, kolunu, bacağı mı kirayın istiyorsun?

WURM, Miller'e. — Baba nasihati kıza çok tesir eder. Umarım ki beni iyi tanırsmız, Herr Miller.

MILLER. — Hay Allah cezası vermesin! Seni ben değil kız iyi tanımalı, kız. Benim gibi saç, sakalı ağarmış bir adamın sende gördüğü şeyler, genç, binbir istekli bir kıızı tatmin etmez. Ben sana orkestraya yarar bir adam olup olmadığını, aşağı yukarı, söyleyebilirim. Ama bir kadın ruhu bir orkestra şefi için bile esrarlıdır. Hem dostum, söyleyeyim de kurtulayım bari... Ben kaba ve dosdoğru bir adamım... Sonunda benim öğütlerimden pek de memnun kalmazsın. Kızıma, evlenme bahsinde hiç kimseyi tavsiye etmem... Hele seni hiç, kâtipçiğim! Dur, daha sözüm bitmedi! Kızın babasından yardım bekliyen bir talibe müsaadenle — ben çürük bir fındığı bile lâayk görmem. Eğer o değerli bir matalısa, meziyetlerini bu modası geçmiş yoldan sevgilisine ulaştırmaya utanır... Cesareti mi yok, öyleyse korkağın biridir. Luise'ler de böyle bir korkağın harcı değildir. İşte böyle! Aşık babasının haberi olmadan kızın gönlünü etmeli. Kız, sevgilisini elden kaçıracığına, anasını, babasını terk etmeğı göze almalı, yahut babasının ayaklarına kapanmalı, kendisi-

ni sevdiği adama vermesi için yalvarıp yakarmalı, onu kaybetmektense her türlü ölümü tercih ettiğini anlatmalı. Ben böylesine erkek derim! Sevgi diye buna derler! Kadımların yanında böyle bir başarı elde edemiyen, olduğun yerde sayar.

WURM, şapkasını, bastonunu kapıp odadan dışarı çıkar. — Teşekkür ederim, Herr Miller!

MILLER, ağır ağır arkasından gider. — Niçin, ne diye teşekkür ediyorsun? Daha sana bir şey ikram etmedik ki, kâtip efendi? (Geri dönerek). Hiçbir şey işitmiyor, tutturmuş gidiyor... Bu mürekkep yalayıcı herif karşıma çıktıkça çayan görmüş gibi oluyorum. Sanki bir kaçakçı, bu alçak, bu şüpheli serseriye Allahın şu güzelim dünyasına gizlice apartmış! Küçük, yalancı fare gözü gibi gözler. Saçlar kıpkızıl. Öne çıkık bir çene! Sanki tabiat bu berbat mahlûku beğenmemiş de çenesinden tutup fırlatıvermiş! Hayır! Kızımı böyle bir serseriye vermektense onu kendime... Allahım, sen beni affet!

MILLERİN, tükürür, hırsla. — Köpek! Sen avucunu yala!

MILLER. — Sen de o melûn asılzadenle kafamı o kadar kızdırdın ki! Allah rızası için akıllı olman lâzım geldiği yerde büsbütün abdallaşma! Yok hanımefendi, yok kızım diye söylediğim o saçmalar ne idi? Bence tam adamını buldun. Bir dedikodunun ertesi gün

bütün şehre yayılması istenirse, onu bu herifin kulağına fısıldamalı. Bu herif ev ev dolaşıp bir şeyler öğrenmeğe çalışsan, uşaklar ve ahçılardan söz açan adamlardan... Düşünmeden bir söz sarf ettin, ağzından bir şey kaçırdın mı iş tamam. Dedikodu bir anda ortalığı sarar. Prens de, metresi de, nazır da her şeyi öğrenir. Sen de başını belâyaya sokmuş olursun!

ÜÇÜNCÜ SAHNE

(Luise Miller elinde bir kitapla girer, evvelkiler.)

LUISE, kitabı bırakır, *Miller'e doğru gider ve elini öper.* — Günaydın, sevgili babacığım.

MILLER, şefkatle. — Yaşa, benim Luise'm. Senin, Allahına bu kadar candan bağlılığım beni sevindiriyor. Her zaman böyle ol, yavrum! Allah seni koruyacaktır.

LUISE. — Ah! Babacığım! Ben büyük bir günahkâram. Anneciğim, o burada mı idi?

MILLERIN. — Kim, kızım?

LUISE. — Sahi! Dünyada ondan başka insanlar olduğunu unutuyorum. Zihnim o kadar perişan ki... Walter burada değil mi idi?

MILLER, meysus ve ciddî. — Luise'min bu ismi kilisede bıraktığını sanıyordum.

LUISE, donuk bakışlarla bir zaman ona baktıktan sonra. — Babacığım, ne demek dediğini anlıyorum. Kalbime sapladığın hançerin acısını duyuyorum. Fakat artık çok geç... artık ibadeti unuttum, baba! Bir yandan Allah, bir yandan Ferdinand kanıyan kalbimi parçalıyorlar. Korkuyorum! Korkuyorum! (Bir zaman sustuktan sonra). Fakat, hayır, hayır babacığım! Eserini seyrederken onu yaratan sanatkârı unutmak, o sanatkâr için takdirlerin en büyüğü değil midir? En güzel eseri karşısında duyduğum hayranlık, bana Allahın kendisini unutturursa Tanrının buna memnun olması lâzım gelmez mi?

MILLER, suratını asarak bir sandalyeye çöker. Tamam, işte! Saçma sapan kitapları okumanın sonu!

LUISE, sabırsız, bir pencereye yaklaşır. — Acaba şimdi nerde? Kibar hanımlar onu her zaman görüyor, onunla her zaman konuşuyorlar... ben basit, hatırlanmıyacak bir kıyım. (Söylediği bu sözden korkar, babasına atılır). Fakat, hayır! Hayır! Beni affet, babacığım! Ben talihimden şikâyetçi değilim. İstedğim sadece küçük bir şey... onu düşünmek... bu da para ile değil ya! Bu değersiz hayatı, onun yüzünü serinletmek için, hafif, okşayıcı bir rüzgâr haline getirebilseydim... bu gençlik baharı bir menekşe olsaydı da, o bunu çiğnese, bu menekşe onun ayağı altında boynunu büküp ökseseydi! Bu bana yeterdi ba-

ba! Yüce güneş «ışıklarımınla ısınıyorsun!» diye bir sineği cezalandırabilir mi?

MILLER, üzgün, sandalyenin koluna dayanır, yüzünü kapatır. — Beni dinle, Luise... Keşke sen Binbaşı'yı hiç görmemiş olsaydın; bunun için hayatımın geri kalan sayılı günlerimi seve seve feda ederdim.

LUISE, korkarak. — Ne diyorsun? Hayır, benim iyi kalbli babacığın, herhalde başka şey diyecektin. Ferdinand'ın ne kadar benim olduğunu, Sevgi Tanrısının onu bana bir sevinç kaynağı olarak yarattığını herhalde bilmiyorsun? (Düşünce içinde ayağa kalkar). Onu ilk gördüğüm anda (hızla) yüzüm kıpkırmızı olmuştu. Nabızlarım daha canlı atıyordu; kalbimin her vuruşu, her nefesim: işte o, sevgilin! diye fısıldıyordu. Zavallı kalbim her zaman eksikliğini duyduğu kimseyi tanımıştı; o da akisleri, benimle beraber bayram eden, kâinatı cınlatan bir sesle: işte o, sevgilin! diye haykırıyordu. O zaman... işte, o zaman ruhumda ilk sabah oldu. Bahar gelince topraktan fışkıran çiçekler gibi binlerce taze istek kalbimde belirdi. Artık dünyayı görmüyordum, fakat dünyanın hiçbir zaman bu kadar güzel olduğunu da hatırlamıyorum. Artık hiçbir Tanrı tanımıyordum, fakat hiçbir zaman Tanrı'yı o kadar çok sevmemiştim.

MILLER, kızına doğru koşar, onu göğsüne bastırır. — Luise! Kıymetli, sevgili yavrum! Benim ihtiyar, bitkin ruhunu al! Al,

her şeyimi al, herşeyimi! Ama Binbaşı'yı — Allah biliyor ya — onu sana vermek elimde değil. (*Çıkar*).

LUISE. — Babacığım, ben de onu şimdi, bu kötü, bu karanlık devirde istemiyorum ki. Ferdinand'ı düşünmek bile, ona sahipmişim gibi beni mesut ediyor. Şimdilik ondan vazgeçiyorum. Fakat, anneciğim, insanları ayıran sınıf farkları ortadan kaldırıldığı, alımlıma vurulan iğrenç sınıf damgası silindiği, insanlar sadece insan oldukları zaman, o zaman ben sadece sâf ve mâsum duygularımı götüreceğim. İsa Babamız çok defa: *Allahın huzurunda yaldızlı unvanların ve ziynetlerin kıymeti yoktur, orada sadece gönüller gerçek kıymetlerini alacaklar!* dememiş miydi? Ben o zaman zengin olacağım... orada gözyaşları zafer, güzel fikirler asalet yerine geçer. Anneciğim, o zaman ben de asîl olacağım... O zaman Ferdinand'ın, sevgilisinden ne üstünlüğü olacak?

MILLERIN, *sıçrılarak ayağa kalkar.* — Luise! Binbaşı geliyor! Eyvah! Nerelere saklansam?

LUISE, *titremeğe başlar.* — Anneciğim, ne olur gitme!

MILLERIN. — Allah korusun! Şu halime baksana! Ayıp! Baron hazretlerine bu kılıkta görünemem. (*Çıkar.*)

DÖRDÜNCÜ SAHNE

FERDINAND VON WALTER, LUISE.

(*Ferdinand kıza doğru koşar. Luise solgun ve bitkin, bir sandalyeye çöker. Ferdinand onun önünle ayakta durur. Bir zaman sessiz biribirlerine bakarlar. Sükût.*)

FERDINAND. Nen var, Luise, solgunsun?

LUISE, *ayağa kalkar, onun boynuna sarılır.* — Bir şeyim yok, hiçbir şeyim yok. Sen buradasın ya, geçti.

FERDINAND, *kızın elini alıp dudaklarına götürerek.* Luisem beni hâlâ seviyor mu? Benim kalbim dünkü gibi, seninki de öyle mi? Ben buraya sadece bir göz atıp mesut olduğunu görmek, sonra kendim de mesut olarak dönmek için koşmuştum. Ama hiç öyle görünmüyorsun.

LUISE. — Hayır, hayır, mesudum sevgilim!

FERDINAND. — Bana, doğru söyle! Senin neşen yok! Bu şeffaf pırlantanın içini nasıl görüyorsam senin ruhunu da öyle okuyorum. (*Yüzüğünü gösterir.*) Burada derhal farkına varmayacağım hiçbir leke yoktur. Senin yüzünde beliren en küçük bir düşünce de benim gözümde kaçmaz. Nen var? Çabuk

söyle! Bu ayna berraklığını kaybetmedikçe, benim için bütün dünya huzur içindedir. Söyle, neye üzüliyorsun?

LUISE, onu bir zaman sessiz ve manidar seyreder, sonra ıstırapla. — *Ferdinand!* *Ferdinand!* Bilsen söylediğin sözler bu halk kızına ne güzel geliyor.

FERDINAND. — O da ne demek? (*Hayretle.*) Yavrum, bana bak! Bunu nasıl düşünebiliyorsun? Sen benim Luise'msin! Senden başka şey isteyen kim? Görüyor musun, yalancı, seni ne soğuk düşünceler içinde buluyorum. Sadece aşkımı düşünseydin böyle şeyleri aklından geçirir miydin? Senin yanında olduğum zamanlar benim bütün mantığım bir tek bakışında; sende ayrıldığım zaman da hayalinde eriyor. Senin aşkın yanında bir de mantığın mı var? Ayıp! Bu üzüntüyle kaybettiğin her saniye sevgilinden çalınmış demektir.

LUISE, başını sallıyarak onun elini yakalar. — Beni kandırmak istiyorsun, *Ferdinand!* Gözlerimi, hiç şüphesiz yuvarlanacağım uçurumdan çevirmek istiyorsun! Ben ileriye görüyorum, seni bekliyen şan ve şöhret... senin o parlak düşüncelerini, babanı, sonra benim hiçliğimi düşünüyorum. (*Korkar ve birdenbire Ferdinand'ın elini bırakır.*) *Ferdinand!* Başlarınızın üzerinde keskin bir kılıç sallanıyor! Bizi ayırıyorlar!

FERDINAND. — Bizi ayırıyorlar! (Sıçrarak ayağa kalkar.) Bu düşünceler nereden geliyor sana, Luise? Bizi ayırıyorlar mı? Kim iki kalbi birleştiren bağı çözebilir, yahut bir musiki akordunun ahengini parçalayabilir? Ben bir asılzadeyim, doğru... ama sorarım, sana, asaletim kâinatın kuruluşundan daha mı eski? Yahut asalet armam Tanrının Luise'min gözlerine yazdığı yazıdan: *Bu kadın bu erkek için yaratılmıştır!* yazısından daha mı tesirli? Evet ben bir nazır oğluyum. Öyle olduğu için de müstebit babamın bana miras bırakacağı lânetlerin tesellisini aşktan başka nerede bulabilirim?

LUISE. — Ah, ondan, babandan ne kadar korkuyorum.

FERDINAND. — Ben hiçbir şeyden korkmuyorum. Senin sevginin azalmasından başka hiçbir şeyden! Bırak, engeller, dağlar gibi aramıza girsün, ben onları Luise'min kolları arasında yükselmek için merdiven diye kullanırım. Uğursuz talihin bütün furtunaları ihtirasımı daha çok körükliyecek, tehlikeler Luise'mi bana daha hoş gösterecektir. Sevgilim, artık korkunun lâfını etme! Ben, toprağın içindeki altınları bekliyen sihirli ejder gibi seni kendim korurum. Bana inan! Benden başka hiçbir koruyucu meleğe ihtiyacın yok. Ben kendimi seninle talihim arasına atacağım... senin hesabına her acıyı karşılayacağım. Saadet iksirinin her damlasını senin için

toplayacağım ve onu sana sevgi kadehinin içinde sunacağım. (*Hassasiyetle ona sarılarak.*) Luisem bu kola dayanarak hayatı aşacak. Tanrı, seni yarattığından çok daha güzel bulmalı ve hayranlıkla itiraf etmeli ki, ancak aşk ruhlara son ve en mükemmel şekli verir.

LUISE, *onu iterek, büyük bir heyecanla.* — Yeter! Yalvarırım, sus! Ah, bilsen... Bırak beni... bilsen ümitlerin birer ifrit gibi kalbimi nasıl parçalıyor. (*Çıkmak ister.*)

FERDINAND, *bırakmaz.* — Luise? Bu ne demek? Nasıl? Ne oldu sana böyle?

LUISE. — Ben bu güzel hulyaları unutmuştum, mesuttum. Fakat şimdi! Şimdi! Artık içimde rahat huzur kalmadı. Çılgınca arzular ruhumu kamçılıyacak. Bunu hissediyorum. Git... ben seni affettim, Allah da affetsin! Sen benim genç ve sâkin kalbimi ateşe verdin. Bu ateş artık hiç, hiç sönmeyecek. (*Kendini dışarı atar.*)

(*Ferdinand, sessiz, onun peşinden gider.*)

BEŞİNCİ SAHNE

(Nazırın evinde bir salon)

NAZIR, WURM.

(*Nazır, boynunda bir tarikat nişanı, göğsünde bir madalya, kâtip Wurm ile girer.*)

NAZIR. — Ciddî bir rabita ha! Bunu benim oğlum yapsın? Hayır, Wurm, buna inanmam.

WURM. — Ekselâns emrederlerse delilleriyle ispat edebilirim!

NAZIR. — Oğlumun ayak takımından bir kıza kur yapması, yaltaklanması, hattâ duymadığı duyguları göstermesi, bunlar elden geldiği kadar hoş görebileceğim şeyler... fakat... üstelik bir çalgıcının kızı diyorsun?

WURM. — Musiki muallimi Miller'in kızı.

NAZIR. — Güzel mi? Hoş, bu kendiliğinden anlaşıyor ya!

WURM, hararetle. — Sarışınların en güzeli. Hattâ diyebilirim ki, sarayın en başta gelen güzelleri ile boy ölçüşebilecek bir kız.

NAZIR, güler. — Wurm, bana bu kızda gözün var gibi geliyor. Ha, ne dersin? Fakat biliyor musun, Wurm, oğlumun bu kızcağıza böyle bir zarf duyması, bende kadımların ondan kaçmıyacakları düşüncesini uyandırıyor. Ümitleniyorum, sarayda bazı muvaffakiyetler elde edebilir. Kız güzel dedin. Oğlumun zevk sahibi olduğunu görüyorum. Fena değil! Eğer kıza ciddi bir niyeti varmış gibi görünüp, onu birtakım yalanlarla aldatıyorsa... bu da âlâ... demek mantar atmakta da epey usta. Yani Nazır olabilir. Kızı baştan çıkarmıya muvaffak olabılırsa mükemmel olur! O zaman tali-

hi de var demektir... Hele bu aşk oyunu tosun gibi bir torunla sona ererse işin tadına doyum olmaz. O zaman şeceremin muvaffakiyeti şerefine bir şişe malaga daha içer, hattâ aşıfteye düşen cezayı da ben öderim¹.

WURM. Ekselâns, temenni ederim ki, bu şişeyi bir gün kendi gam ve kasavetinizi dağıtmak için içmek zorunda kalınız.

NAZIR, ciddi. — Wurm, şunu iyi bil ki ben bir şeye inandığım zaman kuvvetle inanırım; hiddetlendiğim zaman da âdeta kudururum. Bunları beni kızdırmak için söylenmiş bir şaka diye dinliyorum. Rakibini başından atmak için elinden geleni yaptığına hiç şüphem yok. Kızın yanında oğluma üstün gelmekte güçlük çekiyorsun, onun için bu işte babasının sana yardım edebileceğini düşündün, değil mi? Düzenbazlığa bu kadar istidadın olması beni memnun bile ediyor. Yalnız, azizim Wurm, sakın beni de aldatmağa kalkma! Bu şakayı, sözüme iyi dikkat et, daha fazla ileri götürmemeli ve prensiplerime zihar dokunmamalı.

WURM. Ekselâns beni af buyursunlar! İnanmıyacaksınız, ama bu işte kıskançlık bir rol oynuyorsa, emin olun, sözle değil, sadece gözle.

O devrin örf ve âdetlerine göre gayri leşru doğumlarda, doğum masraflarıyla hükmolunan cezayı baştan çıkarana ceil, kızı yüklerlermiş.

NAZIR. Bu kıskançlığı kökünden kaldırmıyın tercihi ederim. Aptal herif, Karolin altınlarını ha çil çil darphaneden almışsın, ha bankadan. Bunda ne fark var? Buradaki asil tabakadan kibar hanımefendilere bak da kendini teselli et, bizde — bilerek, bilmiyerek misafir veya şahitlerden en az yarım düzinesinin damadın gireceği cennetin hendesi ebadı hakkında fikir sahibi olmadıkları bir evlenme yapıldığı pek nadirdir.

WURM, eğilir. — Şu halde efendimiz, müsaade buyurunuz da ben yine halk tabakasının âdetlerini tercihi edeyim.

NAZIR. — Zaten yakında rakibinden güzel bir intikam almanın tadını da tadabileceksin: Yeni Düşes gelince, Lady Milford'un yalancıkdan saraydan uzaklaştırılmış gibi davranması, bu yalanı tamamlamak için de biriyle evlenmesi bir az evvel kabinede kararlaştı. İtibarımın Lady'nin nüfuzuna bağlı olduğunu, hattâ bu nüfuzun beni preneye yaklaştıran en kuvvetli vasıta rolünü oynadığını biliyorsun, Wurm! Dük, Milford için iyi bir koca arıyor. Bir başkası çıkabilir, alış veriş yapar, madamla birlikte prensin itimadını da kazanır, onun kolu kanadı olur. Prens ailemin çemberi içinde kalması için Ferdinand'ının Milford'u alması lâzım. Meseleyi iyice kavırıyor musun, Wurm?

WURM. — Kulaklarıma inanamıyorum. Nazır hazretleri oğullarının yanında bir acemi

çaylak durumunda kalıyorlar. Kendisine gösterdiğiniz babalık şefkati karşısında, Binbaşı da aynı şekilde itaatli bir evlât tavrı takınacak olursa isteğiniz belki de bir protesto ile geri çevrilecektir.

NAZIR. — Çok şükür şimdiye kadar: «Bu böyle olacaktır!» diye başladığım herhangi bir plânımı gerçekleştirmekte güçlük çekmedim. Fakat görüyor musun, Wurm, gene demin konuştuğumuz söze geldik. Ben oğluma hemen bugün, öğleden evvel, bu evlenme emrini vereceğim. Yüzünden iyi, kötü bütün niyetleri anlaşılacaktır.

WURM. — Efendimiz, tekrar tekrar affınızı dilerim. Size karşı takınacağı şüphesiz olan kederli yüz, ona verdiğiniz nişanlı kadar, elinden aldığınız nişanlı hesabına da kaydedilebilir. Gelin, daha güç bir tecrübe yapın. Ona memleketin en yüksek, en güzel kızını seçin, peki derse bendeniz üç sene kalebendliğe razıyım.

NAZIR, *dudaklarını ısırır.* — Şeytan!

WURM. — İşler bu raddeye gelmiştir. Kızın anası, bir abdallık nümunesi, şaşkınlık içinde bana ağzından çok şey kaçırdı.

NAZIR, *aşağı yukarı dolaşır, hiddetini yener.* — Pekâlâ! Bu sabahıtan tezi yok dediğini yapacağım.

WURM. — Yalnız Ekselâns unutmamalıdır ki, Binbaşı, efendimin oğullarıdır.

NAZIR, *Merak etme, Wurm.*

WURM. — Hem hoşlanmadığınız bir gelini uzaklaştırmak için göstereceğim gayret...

NAZIR. — Mükâfat olarak sana bir eş bulmağa yardım etmeme değer, öyle mi? Ona da peki, Wurm.

WURM, memnuniyetle eğilir. — Sadık kölenizim, efendimiz. (*Çıkmak ister.*)

NAZIR. — Wurm, demin sana söylediklerimi... (*Tehdit eder gibi.*) Eğer gevezelik eder de...

WURM, güler. — O zaman Ekselâns benim sahtekârlığımı¹ ilân ederler. (*Çıkar.*)

NAZIR. — Merak etme! Senin ne mal olduğunu biliyorum. Bacağı bağlı çekirgeyi ipinden tutar gibi seni kendi yolsuzluklarımla avucumda tutuyorum.

UŞAK, içeri girer. — Mabeyinci Mareşal Von Kalb!

NAZIR. — Ne tesadüf — sanki çağrılmış gibi — buyursun. (*Uşak çıkar.*)

ALTINCI SAHNE

MAREŞAL, NAZIR.

(*Mabeyinci Mareşal Von Kalb zengin, fakat zevksiz bir saray elbisesi giyinmiştir. Rütbesinin alâmeti olan*

¹ Nazır selefini Wurm'un uydurup yazdığı sahte vesikalara dayanarak mevkiinden uzaklaştırmış ve yerini almıştır. II, 7; III, 1 ve 2; III, 4 ve piyesin sonunda buna telmihler vardır.

amahtarları elbisesinin üzerine işlenmiştir, yeleğinde iki saat, belinde bir kılıç vardır. Koltuğunun altına üç köşeli şapkasını sıkıştırmış, saçları Hérisson tarzında taranmıştır. Büyük dostluk gösterileriyle Nazıra doğru koşar, salona buram buram bir esans kokusu yayar.)

MAREŞAL, Nazırı kucaklıyarak. — Ah! Günaydın, dostum! Rahat uyudunuz, iyice istirahat buyurdunuz mu? Şeref yap olmakta geciktiğin için beni affedin! Mühim işler çıktı da!... Yemek listesinin hazırlanması, davetiyeler, bugünkü kızak gezintisinin hazırlıkları... Ha, sahi, az kalsın unuttuyordum, üstelik bu sabahki kabul resminde hazır bulunmam ve Dük cenaplarına hava durumunu bildirmem lâzım geldi.

NAZIR. Tabii, Mareşal, bu işlerden baş alıp daha evvel nasıl gelebilirdiniz?

MAREŞAL. — Bundan başka da Allahın cezası bir terzi beni oyaladı durdu.

NAZIR. — Buna rağmen her şey tamam, her şey hazır değil mi?

MAREŞAL. Hepsi bu kadar değil! Bugün felâketler birbirini kovalıyor. Dinleyin hele!

NAZIR, dalgın. — Yok canım?

MAREŞAL. — Dinleyin hele! Arabadan daha yeni inmistim. Atlar ürktün, gifte atına-

ğa, tepinmeğe başlamazlar mı! Affedersiniz, sokağın bütün çamuru pantolonuma sıçradı. Allah aşkına söyleyiniz, ne yapabilirdim? Kendinizi benim yerime koyunuz, baron! Baştanbaşa çamur içindeydim, vakit geçti. Ev bir günlük yolda. Bu kırıkta Dük cenaplarımın huzuruna çıkmak... Aman yarabbi! Hatırıma ne gelse beğenirsiniz? Hemen bayılmış gibi yaptım. Beni karga tulumba arabaya koydular. Yallah, dört nala eve. Elbiselerimi değiştirdim, geri döndüm. Ne dersiniz, huzura ilk giren gene de bendim. Buna ne buyrulur?

NAZIR. İnsan zekâsının fevkalâde bir buluşu. Fakat bunu bir tarafa bırakalım, Kalb, demek Dük cenapları ile konuştunuz?

MAREŞAL, *ehemmiyetli bir eda ile.* — Tam yirmi buçuk dakika.

NAZIR. — Ya! Öylese şüphesiz bana anlatacak yeni havadisleriniz vardır.

MAREŞAL, *bir zaman düşündükten sonra, ağır başlı.* — Dük cenapları bugün kaz tersi rengi yünlü kumaştan bir ceket giymişlerdi.

NAZIR. Yok canım! O halde, Mareşal, benim size verecek daha mühim bir havadisim var. Lady Milford bizim Walter'le evlenecek, haberiniz yok mu?

MAREŞAL. — Ya! Sahiden karar verildi mi?

NAZİR. — İmzalandı bile, Mareşal. Vakit kaybetmeden gidip Lady'yı oğlumun ziyaretine hazırlar ve bütün başşehirde oğlum Ferdinand'ın evlenme haberini yayarsanız beni minnettara etmiş olursunuz.

MAREŞAL, *hayran.* — Memnuniyetle, aziz dostum! Benim için bundan daha zevkli ne olabilir? Hemen koşuyorum. (*Nazırı kucaklar.*) Hoşça kalın! Üç çeyrek saat içinde bütün şehir bu haberi duyacaktır. (*Sığırtarak çıkar.*)

NAZİR, *Mareşal'in arkasından güler.* — Bir de bu çeşit heriflerin dünyada hiçbir işe yaramadıklarını söylerler... şimdi Ferdinand'ımın bu işi kabul etmesi lâzım. Yoksa bütün şehir yalancı çıkar. (*Zili çalar, Wurm girer.*) Oğlum gelsin! (*Wurm çıkar. Nazir düşünceli, aşağı yukarı dolaşır.*)

YEDİNCİ SAHNE

FERDINAND, NAZİR, WURM (*Pek az kalıp çıkar.*)

FERDINAND. — Muhterem babacığım, beni emretmişsiniz...

NAZİR. — Ne yazık ki öyle, oğlumu görmek istedikçe maalesef buna mecbur kalıyorum. Wurm, bizi yalnız bırak! Ferdinand, epey zamandır seni tetkik ediyorum. Vaktiyle

hayran olduğum o apaçık, o canlı gençliği artık sende göremez oldum. Yüzünde anlaşıl-maz bir kederin izleri var. Benden kaçıyor-sun, muhitinden kaçyorsun. Ne ayıp! Senin yaşımdaki erkeklerin on defa çılgınlık yapma-ları hoş görülür ama, böyle kedere kapılma-ları hiç affedilmez. Sen dertlerini bana bırak, sevgili oğlum! Bırak saadetin için ben çalışa-yım. Sen benim plânlarımı tatbik etmekten başka bir şey düşünme! Gel, sarıl bana, Fer-dinand!

FERDINAND. — Babacığım, bugün çok lütufkârsınız.

NAZIR. — Bugün mü? Seni maskara se-ni... üstelik bugün derken suratını da ekşiti-yorsun, öyle mi? (*Ciddiyetle.*) Ferdinand, ben kimin hatırı için prensin gönlünü kazanayım diye bu tehlikeli yola atıldım? Kimin hatırı için vicdanım ve Allahımınla ebediyen alâkama kestim? Dinle, Ferdinand, bunları oğluma söylüyorum. Benden evvelki Nazırı ortadan kaldırmakla kime yer hazırlamış oldum? Bu öyle bir hikâye ki, işini görmeğe yarıyan han-çeri herkesten saklamıya ne kadar çalışırsam içimi o kadar kanatıyor. Dinle! ve cevap ver bana, Ferdinand! Bütün bunları kimin için yaptım?

FERDINAND, dehşetle geri çekilir. — Herhalde benim için değil, babacığım? Bu cinayetin kanlı gölgesi herhalde benim üzeri-me düşmemeli! Allahım! Böyle bir alçaklığa.

sebeplermektansa dünyaya gelmemek daha iyidir.

NAZIR. — Ne dedin? Ne dedin? Haydi, bu içi roman dolu kafanın acayipliklerini ben gene affetmek istiyorum, Ferdinand! Hiddete kapılmak istemiyorum. Küstah delikanlı, benim o uykusuz gecelerimin, o sonsuz uğraşmalarımın, çektiğim o ebedî vicdan azabının mükâfatı bu mu? Mesuliyetin bütün yükü demek benim üzerime çöküyor. Lânetler, Allahın bütün gazabı demek bana... Demek sen saadetini ikinci elden alıyorsun... Demek kötülükler mirasa dahil değil.

FERDINAND, sağ elini göğze doğru kaldırır. — Bana sadece iğrenç bir babayı hatırlatan bu mirastan resmen vazgeçiyorum işte.

NAZIR. Dinle, delikanlı, beni çileden çıkarma! Eğer kendi kafana gitseydin ömrünün sonuna kadar sokaklarda sürünürdün!

FERDINAND. — Öyle olması tahtın ayakları dibinde sürünmekten çok daha iyidir, baba.

NAZIR, öfkesini yenerek. — Ya! Demek ki saadetini sana zorla kabul ettirmek icabedecek. On kişinin bin bir zahmetle ulaşmadığı rütbeye sen, daha oyun oynarken, hattâ uyurken nâil oldun. On iki yaşında sancaktar, yirmisinde binbaşı! Bunları Prensten ben kopardım. Üniformanı çıkarıp nezarete gireceksin! Prens Müsavirlikten, elçilik-

ten, fevkalâde lûtuflardan bahsediyor. Parlak bir istikbal önünde uzanıyor. Tahtın yanına başına giden düz ve kestirme bir yol. Hattâ iktidarı bilfiil elinde tutmak, gerçekten iktidarın haricî timsaline bedelse, bizzat tahta giden bir yol. Böyle bir istikbal hoşuna gitmiyor mu?

FERDINAND. — Hayır, benim büyüklük ve saadet hakkındaki düşüncelerim herhalde sizinkilere pek uymuyor. Sizin saadetiğiniz başkaları için felâket olmaması nadirdir. Kıskançlık, korku ve alçaklıklar, içlerinde asaletli bir müstebidin gülümsediği hazin aynalardır. Gözyaşları, beddualar, ümitsizlikler bu sözde bahtiyarların mahkûm oldukları korkunç sefahat sofralarıdır. Oradan zilzurna sarhoş kalkar, ebedî uçuruma yuvarlanmak üzere Allahın huzuruna yıkıla yıkıla giderler. Benim saadet idealim daha mütevazıdır: yalnız bana aittir, bütün isteklerim de kalbine gömülmüştür.

NAZIR. — Harikulâde doğrusu! Sen adam olmazsın! Ne âlâ! İşte otuz yıl sonra bana tekrar edilen ilk ders! Yazık ki elli yıllık kafam bu dersleri alacak gibi değil, çok kalınlaşmış! Fakat, bu eşsiz istidadı körletmemek için yanına birini vermek isterim. Onunla bu parlak düşünceleri canının istediği gibi yürütebilirsin. Karar vereceksin — hem bugünden tezi yok — evlenmeğe karar ceksin! Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

FERDINAND, şaşkın geri çekilir. — Babacığım!

NAZIR. — Bırak şimdi bu lâfları. Lady Milford'a senin namına bir kart gönderdim. Şimdi, vakit kaybetmeden oraya kadar zahmet edecek, kendisine nişanlısı olduğunu bildireceksin!

FERDINAND. — Milford mı, baba?

NAZIR. — Evet, herhalde adını duymuşsundur...

FERDINAND, kendinden geçerek. — Onun dükalık içinde nasıl bir rezalet örneği olduğunu bilmiyen var mı? İyi ama, sevgili babacığım, şakanızı ciddiye almakla herhalde gülünç oluyorum. İmtiyaz sahibi bir aşifte ile evlenen serseri bir oğlanın babası olmak ister miydiniz?

NAZIR. — Daha fazlasını bile! Eğer elli-lik bir adamla evlenmek isteseydi, ben kendim alırdım. Sen bu aşağılık babanın oğlu olmak istemez miydin?

FERDINAND. — Vallahi istemezdim, baba!

NAZIR. — Huzurunda bu ne küstahlık! Fakat ilk defa olduğu için hoş görüyorum.

FERDINAND. — Çok rica ederim, baba! Bana, oğlunuz olmağa tahammül edemeyeceğin zannını vermekte devam etmeyin!

NAZIR. — Ulan, sen delirdin mi? Hangi akli başında adam, hükümdarla paylaşacağı böyle bir imtiyazı, mevki pesinde koymaz?

FERDINAND. — Benim için gitgide anlaşılmaz bir adam oluyorsunuz, baba! Buna mı imtiyaz diyorsunuz? Prensi halkın gözünden düşürmeğe sebebolan şeyi onunla paylaşmak, imtiyaz ha? (*Nazır bir kahkaha atar.*) Siz gülün baba! Zararı yok. Çeyiz olarak karısında, hiç değilse el değmemiş bir varlık bulan en mütevazî işçinin karşısına, ne yüzle çıkacağım? Âlemin karşısına, prensin karşısına? Hattâ namusunun lekelerini benim ayıbımla gidermek isteyen o aşıftenin karşısına ne yüzle çıkacağım?

NAZIR. — Bütün bu ağız kalabalığını nerden buluyorsun, oğlum!

FERDINAND. — Baba, size Tanrının huzurunda yemin ediyorum! Biricik oğlunuzu feda ederek elde edeceğiniz saadet, onu içine atacağımız felâketi karşılamıyacaktır. Eğer yükselmenize bir yardımı olabilirse bu uğurda canımı vereyim. Hayatımı size borçluyum, onu yükselmeniz için feda etmekte bir an bile tereddüt etmem. Fakat şerefimi, baba, onu elimden alırsanız, bana hayat vermekle pek alçakça bir budalalık yapmış olursunuz. O zaman kendi babamı da bir pezevenk gibi lânetle anmak zorunda kalırım.

NAZIR, *Ferdinand'ın omuzunu okşıyarak, dostça.* — Aferin sevgili oğlum! Şimdi görüyorum ki, sen tam mânâsıyla mert bir erkeksin, dükalığın en iyi kadınına lâayık bir

adamsın! O, senin olmalıdır. Hemen bugün kontes Von Ostheim ile nişanlanacaksın!

FERDINAND, yeniden şaşalıyarak. — Beni mutlaka mahvetmek için bu saat mi seçilmiş?

NAZIR, gözlerini ondan ayırmıyarak. — Bunda haysiyetini kıracak bir şey yok sanırım.

FERDINAND. — Hayır! babacığım! Friederike Von Ostheim benden başka herkesi mesut edebilir. (Kendi kendine, büyük bir şaşkınlık içinde.) Kalbimin kötülüğü ile kıramadığı tarafını şimdi de iyiliği ile parçalıyor.

NAZIR, gözüünü ondan ayırmadan. — Ferdinand, teşekkür etmeni bekliyorum!

FERDINAND, Nazırın kollarına atılır, heyecanla elini öper. — Baba, lutfunuz içimdeki bütün duyguları alevlendiriyor. Bu iyiliğinize candan teşekkürler, babacığım. Seçtiğiniz kıza diyecek yok, fakat, ne diyeyim bilmem ki... Bana acıyınız!... Ben Kontesi sevemem.

NAZIR, bir adım geri çekilir. — Hah, işte şimdi seni yakaladım delikanlı! Seni gidi kurnaz yalancı, işte şimdi tuzığa düştün. Demek seni Lady'den uzaklaştıran şerefine değil-di? Seni ürküten o değil, sadece evlenmek, değil mi?

(*Ferdinand, önce donmuş gibi durur, sonra kalkar, kaçmak ister.*)

NAZIR. — Nereye gidiyorsun? Dur! Bana borçlu olduğun saygı bu mu? (*Binbaşı geri döner.*) Kendisini ziyaret edeceğinden Lady'nin haberi var. Prense de söz verdim. Şehir ve saray bu işi olmuş biliyor. Oğlum, eğer beni Prense, Lady'ye, şehre ve saraya karşı yalancı çıkarırsan... Beni iyi dinle, delikanlı. Şayet bu işin içinde bir şeyler olduğunu öğrenirsem... Dur, dur bakayım, neden böyle birdenbire betin benzin uçu?

FERDINAND, *sapsarı, titriyerek.* — Nasıl! Ne oldu? Hiçbir şey yok habacığım.

NAZIR, *korkunç bakışlarını oğluna dikerek.* — Eğer bir şey varsa, bu dik kafalılığın neden ileri geldiğini anlatan bir ip ucu bulursam, vay haline! Bak, bu şüphe bile tepemi attırıyor. Haydi, derhal git şimdi! Geçit resmi başlıyor. Merasım biter bitmez Lady'nin yanına çıkacaksın. Ben görüldüğüm zaman bütün dukalık titrer. Bakalım âsi bir evlât beni kararından vazgeçirebilir miymiş. (*Çıkar, tekrar dönüp gelir.*) Delikanlı, sana tekrar ediyorum, oraya gideceksin. Yoksa elimden kurtulamazsın! (*Çıkar.*)

FERDINAND, *boğucu bir sersemlikten kurtulup kendine gelerek.* — Sahiden gitti mi? Bir baba böyle konuşabilir miydi? Evet! Milady'ye gideceğim, oraya gideceğim. Ona

öyle şeyler söyleyeceğim, öyle şeyler anlatacağım ki, kendini aynada görür gibi olacak. Aşâğılık kadın! Ondan sonra da benimle evlenmeğe cesaret edersen... toplanmış olan bütün asilzadelerin, bütün ordunun, halkın önünde — istersen İngiltere'nin bütün gurununu kuşan — ben, bir Alman delikanlısı, seni reddediyorum. (*Hızla çıkar.*)

PERDE

İKİNCİ PERDE

BİRİNCİ SAHNE

(Lady Milford'un sarayında bir salon. Sağda bir kanape, solda kuyruklu bir piyano.)

SOPHIE, LADY

(Lady sırtında, açık fakat güzel bir sabahlık, saçları henüz taranmamış olduğu halde, piyanonun önünde oturur, bir şeyler çalar. Oda hizmetçisi Sophie pencere tarafından gelir.)

SOPHIE. — Subaylar dağılıyorlar! Geçit resmi bitti. Fakat ben Walter'i hâlâ göremiyorum.

LADY, fazla heyecanlı, ayağa kalkıp salonun içinde bir defa dolaşarak. — Sophie, bilmiyorum bugün niçin böyleyim? Şimdiye kadar hiç böyle olmamıştım, demek onu göremedin ha? Elbette... ne acelesi var. Kalbimde kötülük etmişim gibi bir ağırlık duyuyorum. Git, söyle, bana ahırın en azgın hayvanını hazırlasınlar, açık havada koşmaya ihtiyacım

var. Gökyüzünü göreyim, birkaç insan göreyim de kalbim ferahlasın.

SOPHIE. — Mylady, kendinizi iyi hissetmiyorsanız burada bir toplantı yapın. Bırakın Düka ziyafetini burada versin, yahut da oyun masalarını şezlongunuzun önüne kurdurun. Ben sizin yerinizde olsam, Prens ve bütün bir saray halkı böyle emrime âmâde iken hiç üzüntü edip kafamı yorar mıydım?

LADY, *kendini kanapeye atar.* — Rica ederim, beni yalnız bırakma! Onlardan kurtulabileceğim her saat için sana bir elmas verirdim. Odamı bir yığın zavallı ile mi doldurayın? Bırak şu biçare mahlûkları! Ağzundan samimî, içten gelen bir söz çıksa ödleri kopar, cin çarpmış gibi aptallaşıp kalırlar. Elimdeki örgüden daha kolaylıkla idare ettiğim bir tek kukla ipinin köleleri! Ruhları ceplerindeki saat gibi aynı otomatik harekete tâbi olan insanları ne yapayım? Ne cevap vereceklerini önceden bildiğim kimselere bir şey sormaktan zevk alabilir miyim? Benden başka türlü düşünmek cesaretini gösteremiyen insanlarla ne konuşabilirim? Bırak şunları, benden uzak olsunlar! Gemini ısırmıyan bir ata binmek insana sıkıntı verir. *(Pencereye yaklaşır.)*

SOPHIE. — Fakat prensi herhalde onlardan ayrı tutarsınız, değil mi Mylady? Memleketin en güzel erkeği, en ateşli âşığı, en parlak zekası!

LADY, geri gelir. — Kendi memleketinde de onun için... Zevkime, tahammül edebileceğim değişikliği yalnız bir dükalık verebilir, Sophie! Beni kıskandıklarını söylüyorsun, zavallı kız! Acısalar daha iyi ederlerdi. İktidarın kanını emenler arasında en kötü durumda kalan gözdedir. Çünkü o kudretli ve zeîngin adamı dilenci kılığında gören yalnız odur. Prens, iktidarın tılsımlı değneği ile kalbimin her dileğini, yoktan var olan peri sayrıları gibi, bir anda yerine getirebilir, doğrudur... Soframı Doğu ve Batı Hindistanının en nadir mahsulleriyle süsliyebilir. Harabelerden mâmureler yaratır. Ülkesinin kaynaklarını muhteşem fıskiyeleler halinde göğe fışkırtır, yahut tebasının varını yoğunlu havai fişekleri halinde yakar kül eder. Fakat mert ve ateşli bir kalb karşısında kendi kalbine de ateşli ve mert olmağı emredebilir mi? Eza içinde kıvranan kafasını bir tek güzel düşünceye verebilir mi? Kadınlık duygularını tatmin ediliyor, ama kalbim aç. Bütün rolüm arzu ateşini söndürmekten ibaret olduktan sonra duyduğum o binbir güzel heyecanın bana ne faydası var?

SOPHIE, şaşkın, Lady'ye bakar. My-lady, size ne zamandan beri hizmet ediyorum?

LADY. — Bunu, beni ancak bugün tanıdığım için mi soruyorsun? Evet, sevgili Sophie, ben Prens...

besttir, belki hâlâ bir erkeğe lâayık bir kalb... üzerimden zehirli saray havasının, bir ayna üzerinden geçen hafif bir nefes gibi, geçip gittiğı bir kalb. Bana inan, kızım, eğer ihtirasımı zaptedip yerimi saraydan başka bir kadına bırakmağı razı olabilseydim, bu kalbi o zavallı prene karşı çoktan müdafaa etmesini bilirdim.

SOPHIE. — Bu kalb mevki hırsına o kadar kolay mı boyun eğdi.

LADY, canlı. — Öcümü almadım mı, san-ki hâlâ almıyor muyum sanıyorsun? (*Elini Sophie'nin omuzuna koyar, mânalı.*) Sophie, biz kadınlar ya hükmetmeyi, ya da köle olmayı, birinden birini seçebiliriz. Fakat nüfuz ve iktidarın o sonsuz zevki bile, sevdiğimiz adamın kölesi olmak saadetinden mahrum kaldığımız zaman, bizim için pek zavallı bir tesellidir.

SOPHIE. — Mylady, bu hakikati sizin ağzınızdan işiteceğimi hiç ummazdım.

LADY. — Neden, Sophie'ciğim? Devlet âsasını çocukça tutuşumuz, biz kadınların, yalnız idare edilmek için yaratıldığımızı göstermiyor mu? Bu hercai ruhun mütemadiyen değışen arzu ve hevesleri, zevklerimin vahşi çılgınlığı, bütün bunların kalbimdeki çok daha çılgınca arzuları susturmak için yapıldığını sana açıkça anlatmıyor mu?

SOPHIE, şaşkınlık içinde geri çekilir. — Mylady

LADY, daha ateşli. — Bu arzuları tatmin et! Bana düşündüğüm adamı ver! Taptığım, ya ölmek yahut da sahibolmak istediğim adam. (*Yumuşak.*) Bırak, gözlerimizdeki aşk incilerinin saçlarımızdaki pırlantalardan daha güzel parladığını onun ağzından işiteyim. (*Ateşli.*) O zaman, dükalığını da, aşkını da prensin suratına fırlatıp bu adamla kaç, dünyanın en uzak çölllerine giderim.

SOPHIE, korku içinde Lady'ye bakar. — Aman Allahım! Ne yapıyorsunuz? Ne oldunuz, Lady?

LADY, dehşetle. — Niçin sarardın? Aca- ba çok mu ileri gittim? Öyleyse bırak da ağzını, sana olan itimadıyla kapatayım. Daha fazlasını dinle, hepsini öğren!

SOPHIE, korkarak etrafına bakar. — Korkuyorum, Mylady, korkuyorum. Fazla bir şey öğrenmek istemiyorum.

LADY. — Binbaşı ile evlenmemi, sen de herkes gibi bir saray hilesi zannediyorsun. Kızarma, benim hesabıma utanma, Sophie! Bu benim... aşkımın eseridir.

SOPHIE. — Yarabbi! Ben zaten bunun farkına varmıştım.

LADY. — Hepsi kandılar, Sophie. O zayıf ruhlu prens, o saray kurdu Walter, o ahmak Mareşal, hepsi, hepsi beni prene yaklaştırmak, aramızdaki bağı daha da kuvvetlendirmek için bu evlenmenin en iyi çare olduğuna yemin edecekler. Halbuki bu evlen-

me o bağı ebediyen koparacak! O kirli zincir ebediyen parçalanacak. Ahmak yalancılar, zayıf bir kadının fendi sizi nasıl da yendi! Sevgilimi şimdi siz, kendiniz benim kollarıma atıyorsunuz. Benim istediğim de zaten bu idi. Hele sevdiğim adama bir kere sahip olayım, onu elde edeyim, ondan sonra bu iğrenç debdebeye artık ebediyen elvedâ!

İKİNCİ SAHNE

UŞAK, LADY, SOPHIE.

(Prens'in ihtiyar bir uşağı, elinde bir mücevher kutusu ile girer. Evvelkiler.)

UŞAK. — Mylady, Dük cenapları arzı hörmet ettiler ve süze düğün hediyesi olarak şu pırlantaları gönderdiler. Bunlar doğrudan doğruya Venedikten geliyor.

LADY, kutuyu açıp dehşetle geri çekilerek. — Be adam! Hükümdar bu taşlara ne verdi?

UŞAK, mahzun bir yüzle. — On para bile vermedi.

LADY. — Nasıl? Çıldırdın mı sen? On para bile vermedi mi? *(Bir adım uzaklaşır.)* Sanki kalbimi delmek istermiş gibi bana bakıyorsun. Bu paha biçilmez kıymetli taşlara nasıl olur da on para bile vermemiş olabilir?

UŞAK. — Dün yedi bin vatan evlâdı Amerika'ya gitti. Hepsini onlar ödüyor.

LADY, birdenbire mücevheri bırakır, hızlı adımlarla salonu dolaşır, bir zaman sustuktan sonra uşağa. — Adam, nen var? Galiba ağlıyorsun?

UŞAK, gözlerini siler, korkunç bir sesle, bütün âzası titriyerek. — Tıpkı bunlar gibi pırlantalar. Aralarında benim de birkaç oğlum vardı.

LADY, titriyerek arkasını döner, uşağın elini tutar. — Ama hiçbirisi bu işe zorlanmadı, değil mi?

UŞAK, acı acı güler. — Hayır, Madam, hepsi gönüllü! Birkaç cesur delikanlı öne atılıp Albay'a, prensin bir çift insanı kaça sattığını sordular. Fakat bizim sayın Devlet Reisimiz bütün taburları geçit resmi yapılan meydanda toplattırdı, sonra o budalaları kurşuna dizdirdi. Bir yandan silâh sesleri duyuluyor, insan beyinlerinin kaldırım taşları üzerine sıçradığı görülüyor, bir yandan da bütün ordu: Hurra! Amerika'ya! diye bağırıyordu.

LADY, dehşet içinde kanapeye düşer. — Aman yarabbi! Aman yarabbi! Ben de bir şey duymuyor, hiçbir şeyin farkına varmıyordum öyle mi?

UŞAK. — Evet, Madam! Tam hareket işareti verildiği sırada neden efendimizle birlikte ayı avına çıktınız? Asıl o güzel manzarayı görmeliydiniz. Keskin trampet sesleri vak-

tin geldiğini haber verdiği zaman ağlaşan öksüzlerin henüz can çekişen babalarının peşisıra nasıl feryat ettiklerini, ıstıraptan çılgına dönen bir ananın memedeki çocuğunu süngülerin sivri uçlarına nasıl atmak istediğini, nişanlıları kılıç darbeleriyle birbirlerinden nasıl ayırdıklarını görmeliydiniz. Biz aksakallılar ümitsizlik içinde dona kalmıştık, sonunda koltuk değneklerinizi de gençlerin arkasından Yeni Dünyaya fırlattık. Ve bütün bunların arasındayken, Ulu Tanrı dualarımızı işitmesin diye çalınan trampetlerin gürültüsü...

LADY, ayağa kalkar, çok müteessirdir. — Bu taşları götürün! Kalbime cehennem ateşi yağıdırıyorlar. (Uşağa daha tatlı bir sesle.) Üzülme, zavallı ihtiyar! Onlar geri gelecekler, vatanlarına gene kavuşacaklar.

UŞAK, kuvvetle, azimle. — Evet, inşallah, gelecekler! Şehrin kapısına varınca arkalarına dönüp bağırdılar: kadınlar, çocuklar, Allah yardımcınız olsun! Yaşasın sevgili Hükümdarımız! Kıyamet günü biz gene buradayız!

LADY, sert adımlarla aşağı yukarı dolaşır. — Ne feci! Ne korkunç şey! Bir de Vatanın bütün acılarını dindirdim, diye beni kandırıyorlardı. Korkunç, korkunç şekilde gözlerim açılıyor şimdi. Git, efendine söyle, ona teşekkür etmeğe kendim geleceğim! (Uşak gitmek ister. Lady bir altın kesesini onun şap-

kasına fırlatır.) Bana hakikati söylediğin için şunu da al...

UŞAK, keseyi tahkir edercesine masanın üstüne atar. — Ötekilerin yanına koyarsınız. (Çıkar.)

LADY, şaşkın arkasından bakar. — Sophie git, arkasından koş, adını sor! Bu adam oğullarına kavuşmalıdır! (Sophie çıkar. Lady düşünceli, aşağı yukarı dolaşır. Sessizlik, geri dönen Sophie'ye.) Geçenlerde hudut şehirlerinden birisinin yangından kül olduğu ve dört yüz ailenin yersiz, yurdsuz kaldığı rivayeti dolaşmıyor mıydı? (Zili çalar.)

SOPHIE. — Bu da şimdi nerden aklınıza geldi? Evet, haber doğru. Bu zavallıların pek çoğu şimdi ya alacaklılarına kölelik ediyor, yahut da prensin gümüş madeni ocaklarında mahvoluyorlar.

BİR UŞAK, girer. — Mylady ne emreliyorlar?

LADY, mücevheri ona verir. — Bunu hemen Maliye hazinesine götürsünler! Derhal paraya çevrilmesini, bu paranın da yangından zarar gören dört yüz aileye taksim edilmesini emrediyorum.

SOPHIE. — Mylady, iyi düşünün, bu şekilde hareket etmekle belki de gözden düşeceksiniz.

LADY, azamette. — Memleketinin lânetlerini saçlarımda mı taşıyayım? (Uşağa işaret eder, uşak çıkar.) Yoksa her elması halkın

göz yaşları ile ödenen bu tacın o müthiş ağırlığı altında eriyeyim mi istiyorsunuz? Vazgeç, Sophie! Vazgeç! Saçlarma yalancı mücevherler takmak ve böyle bir hareketin vicdan huzurunu duymak daha iyidir.

SOPHIE. — Fakat bu mücevherler verilir mi? Daha kıymetsizlerini veremez miydiniz? Hayır, doğru söylüyorum, Mylady, bu hareketiniz hiç mâkul değil.

LADY. — Zavallı çılgın! Buna karşılık minnet dolu gözlerden on kıralın taçlarında taşıdıklarından daha fazla elmas ve inci, bir anda benim için dökülecek, hem daha güzelleri.

UŞAK, geri gelir. — Binbaşı Von Walter.

SOPHIE, Lady'ye doğru koşar. — Aman Allahım! Sapsarı kesildiniz!

LADY. — Bana korku veren ilk adam, Sophie; rahatsız olduğumu söyleyin Eduard... Dur! Öfkeli mi, Neşeli mi? Ne söylüyor? Ah, Sophie, çirkin görünüyorum, değil mi?

SOPHIE. — Rica ederim, Lady...

UŞAK. — Geri çevirmemi mi emrediyorsunuz?

LADY, kekeliyerek. — 'Buyursun. (*Uşak çıkar.*) Sophie! Ona ne söylüyeyim? Onu nasıl karşılayayım? Dilsiz kesileceğim, benim acizimle eğlenecek... Of, neler aklıma geliyor. Beni yalnız mı bırakıyorsun, Sophie? Gitme! Hayır, olmaz! Git! Yahut kal! (*Binbaşı beklemeye odasından gelir.*)

SOPHIE. — Kendinizi toplayın! Binbaş geldi bile.

ÜÇÜNCÜ SAHNE

**FERDINAND, VON WALTER,
EVVELKİLER.**

FERDINAND, *hafif bir reveransla.* — Sizi rahatsız ediyorum, Madam, sakın bir işinizden alıkoymuş olmıyayım...

LADY, *göze çarpacak kadar heyecanlı.* — Benim için sizinle görüşmekten daha mühim bir iş yoktur, Binbaşım!

FERDINAND. — Babamın emriyle geliyorum...

LADY. — Kendisine minnettarım.

FERDINAND. — Size evleneceğimizi bildirmeğe memurum. Babamın arzusu budur.

LADY, *sapsarı titriyerek.* — Gönlünüzün arzusu da bu değil mi?

FERDINAND. — Gönlümüzün arzuları nazırların ve aracılarnın umurlarında bile değil.

LADY, *öyle bir korku içindedir ki kelimeleri toparlıyamaz.* — Sizin buna ilâve edecek hiçbir sözünüz yok mu?

FERDINAND, *Sophie'ye bakarak.* — Pek çok var, Mylady! Dokuz Eylül üniversitesi

LADY, Sophie'ye işaret eder, Sophie çekilir. — Şu kanapeye buyurmaz mısınız?

FERDINAND. — Kısa keseceğim, My-lady.

LADY. — Nedir? Söyleyin!

FERDINAND. — Ben şerefli bir adamım.

LADY. — Bunu takdir etmekten âciz değilim.

FERDINAND. — Bir asilzadeyim.

LADY. — Asaletten yana da bütün Dükalıkta sizden daha üstünü yoktur.

FERDINAND. — Ve bir askerim.

LADY, yaltaklanırcasına. — Hep başkalarında da bulunan vasıflara temas ediyorsunuz. Niçin yalnız sizde bulunan daha büyük meziyetlerinizi söylemiyorsunuz?

FERDINAND, soğuk. — Burada onlara lüzum görmüyorum.

LADY, gitgide artan bir korku içinde. — Peki ama bu başlangıca ne mâna vermeliyim?

FERDINAND, ağır ağır ve tesirli. — Beni sizinle evlenmeğe zorlarsanız şerefimin bu işe razı olmayacağı mânasını!

LADY, şiddetle. — Bu ne demek, Binbaşı?

FERDINAND, aldırmaz. — Bu mu? Bu benim kalbimin, asâletimin ve şu kılıcımın sesidir!

LADY. — O kılıcı size prens verdi.

FERDINAND. — Prensın eli ile Devlet verdi dersenez daha doğru olur. Kalbimi Al-laha, aşâletimi de beş asırlık tarihe borçlu-yum.

LADY. — Ya Prens?

FERDINAND, kızgın. — Prens insanlık kanunlarını değiştirebilir, yahut hareketleri-mize, bastırdığı paralar gibi, istediği şekli ve-rebilir mi? Kendisi de şereften üstün değil-dir, ama şeref ve namusun sesini altınla bo-ğabilir. Ayıbını beyaz kürk mantosiyle örte-bilir. Artık bu bahsi bırakalım Mylady! Ar-tık ne feda edilmiş istikbali, ne ecdadımı, ne kılıcımı, ne de herkesin ne diyeceğini düşün-müyorum. Bu fedakârlık pahasına elde edile-cek şeyin o fedakârlıktan daha berbat olma-dığına beni inandırabilirseniz, ben bunların hepsini ayak altına alıp çığnemeğe hazırım.

LADY, acı içinde ondan uzaklaşır. — Binbaşı, ben bu hakarete lâayık değilim.

FERDINAND, Lady'nin elini yakalar. — Affedersiniz! Burada konuştuklarımızı biz-den başka duyan yok. Sizi ve beni bugün ilk ve son defa olarak bir araya getiren bu vazi-yet bana bu hakkı veriyor, en gizli duygula-rımı bile size açmağa beni zorluyor. Mylady, siz çok güzel, çok zeki bir kadınsınız, bunlar bir erkeğin takdir edeceği vasıflardır. Öyle iken nasıl oluyor da sizin gibi bir kadın,

kendisinde cinsiyetinden başka bir şey görmiyen bir prenze vücudunu satabiliyor, aynı zamanda da yüzü kızarmadan kalbini başka bir erkeğe veriyor. Doğrusu buna akıl erdiremiyorum.

LADY, azamet ve asaletle, onu süzerek.
— Sözüünüzü tamamlayın!

FERDINAND. — İngiliz olduğunuzu söylüyorsunuz. Müsaadenizle sizin İngiliz olduğunuza inanamıyacağım. Dünyanın en hür milletinin hür kızı, yabancının faziletlerini bile övmek istemiyen bir milletin kızı hiçbir zaman kendisini yabancıya satmaz, onun sapık zevklerine oyuncak etmez. İnkânı yok, siz İngiliz olamazsınız... Yahut da İngiltere'nin kalbi ne kadar muhteşem ve mağrur bir kalbe sizinki de o kadar küçük.

LADY. — Sözüünüz bitti mi?

FERDINAND. — Bütün bunları kadınlık gururunu, ihtirası, ateşli bir mizacı, zevk düşkünlüğünü ileri sürerek mâzur göstermek belki kabildir. Faziletin şeref ve namus kaybedildikten sonra da ayakta kaldığı çok olağan şeylerdendir. Kötü yola düşen bir kadının, sonradan güzel hareketleri ile herkesin saygısını kazandığı ve nüfuzunu iyi kullanarak pespaye bir mesleği asâlet derecesine yükselttiği çok görülmüştür... Peki ama, o halde memleket neden şimdiye kadar görülmemiş korkunç bir baskı altında eziliyor? Ben bü-

tün bunları, Dukalık adına söylüyorum... Sözüümü bitirdim.

LADY. — *şefkat ve azamette.* — İlk defadır ki, Walter, karşımda böyle şeyler söylemeğe cesaret ediliyor ve siz böyle sözlerden sonra kendisine cevap verdiğim ilk insansınız. Benimle evlenmeği reddediniz, sizi daha çok takdir ederim. Kalbine iftira ediniz, onu da affederim. Zaten bütün bu söylediklerinizi ciddi olarak düşündüğünüze inanmıyorum. Kendisini bir gecede mahvedebileceğini bildiği bir kadına bu derece ağır hakaretlerde bulunmağa cesaret eden adam, ya o kadının çok merhametli bir kalb sahibi olduğunu farz ediyor, ya da delidir. Bu memleketin mahvoluşundan beni mesul tutmak... Allah sizi affetsin! Elbet bir gün siz, Prens ve ben onun huzurunda karşılaşacağız, ama siz benim içimdeki o İngiliz kızının damarına bastınız, İt-hamlarınıza şimdi, benim ağzımla, vatanım cevap verecek.

FERDINAND, *kılıcına dayanmış olduğu halde.* — Ne söyleyeceğinizi merakla bekliyorum.

LADY. — Öyle ise dinleyin beni, bunları şimdiye kadar sizden başka kimseye anlatmadım, bundan sonra da hiç kimseye anlatacak değilim. Walter, ben zannettiğiniz gibi macera peşinde koşan bir kadın değilim. Ben de size bir prens kızı olduğumu... İskoçya Kraliçesi Maria uğruna kendini feda eden

talihsiz Thomas Norfolk'un soyundan geldiğimi hatırlatarak övünebilirim... Babam, kiralın başmabeyincisi idi. Fransa Kırallı hesabına vatana hiyanet suçu ile itham edildi; parlâmentoların bir kararı ile ölüme mahkûm oldu ve kafası uçuruldu... Bütün mallarımıza Kırallık el koydu, biz de memleket dışına sürüldük. Babamın başı uçurulduğu gün annem öldü. Ben on dört yaşında bir genç kız, yanımda dadım, bir kutu mücevher ve annemin son nefesinde, hayır dua ederek boynuma taktığı şu aile salibi olduğu halde Almanya'ya kaçtım.

(Ferdinand, düşünceye dalar, Lady'ye daha şefkatle bakar.)

LADY, gitgide artan bir hassasiyetle anlatır. — Hasta, adı sanı bilinmiyen, kimsesiz, yoksul, yabancı bir yetim kız olarak Hamburg'a geldim. Şöyle böyle bir Fransızca öğrenmişim, biraz örgü örmek ve piyano çalmaktan başka bir şey bilmiyordum. Fakat altın ve gümüş tabaklarda yemek yemesini, ipek yorganlar altında uyumasını, bir işaretimle on uşağı birden koşturmağı ve sizin tabakadan büyük adamların iltifatlarını toplamasını çok daha iyi biliyordum. Aradan ıstırap dolu altı sene geçmişti... Son elmas iğne de satıldı... Dadım öldü. Tam o sırada bahtım Dükanızı Hamburg'a getirtti. Ben o zamanlar Elbe sahilllerinde dolaşıyor, suya dalarak acaba ö-

nümde akan bu nehir mi, yoksa benim acılarım mı daha derindir, diye düşünüyordum. Düka beni gördü, peşimi bırakmadı, yerimi öğrendi, ayaklarıma kapanıp beni sevdiğine yemin etti. (*Heyecanlanarak susar, sonra ağlayan bir sesle devam eder.*) O zaman saadet içinde geçen çocukluğumun bütün hayalleri baştan çıkarıcı bir parıltı ile yeniden canlandı, ümitsiz bir istikbal karanlık bir mezar gibi önümde açıldı. Kalbim kendisini anlıyacak bir kalbe raslamak için çırpınıyordu... Bu kalbi Düka'da bulduğumu sandım. (*Ferdinand'dan kaçarak.*) Şimdi bana lânet ediniz!

FERDINAND, heyecanlı, arkasından koşar, onu tutar. — Lady! Neler işitiyorum? Ne yaptım ben? Ne büyük günah işlediğimi şimdi bütün dehşetiyle anlıyorum. Artık beni affedemezsiniz?

LADY, geri gelir, kendini toplamağa çalışır. — Alt tarafını dinleyin! Vakıa, Prens benim kimsesiz gençliğimi elimden aldı... Ama içimdeki Norfolk'ların kanı buna isyan etti: «— Emilie, diye haykırıyordu, sen ki bir Prenses olarak dünyaya geldin, şimdi bir Prensın kapatması mı olacaksın?» Prens beni buraya getirdiği, gözlerimin önünde birdenbire korkunç sahneler belirmeğe başladığı zaman kadınlık gururu ile mukadderat içinde cenkleşiyordu. Bu dünya büyüklerinin arzu ve ihtirasları kendisine kurban arıyan, doymak bilmez bir sırtlandı. O sırtlan bu mem-

lekette daha evvel de korkunç felâketlere sebeb olmuştu. Nişanlıları biribirlerinden ayırmış, evliliğin kutsal bağlarını koparmış, ötede bir ailenin saadetini yıkmış, beride genç, tecrübesiz bir kalbi ahlâksızlığın, hayâsızlığın pençesine atmıştı. Bu sukut mektebinin zavallı talebeleri, dudaklarında hocalarının adı, lânet ederek, kan kusarak can veriyorlardı. Ben kendimi kuzu ile kaplan'ın arasına attım. O canavardan, zayıf bir ânında, söz alarak bu iğrenç cinayetleri durdurdum.

FERDINAND, şiddetli, bir heyecan içinde, salonda hızlı hızlı dolaşır. — Yeter, Mylady! Yeter! Daha fazla anlatmayın!

LADY. — Bu acıklı devri daha da acıklı bir devir takibeetti. Saray İtalyan döküntüleri ile dolmuştu. Hafif meşrep Paris'li kadınlar o korkunç hükümdarlık âsasını bir oyuncak haline getirmişlerdi. Onların keyfi için halk kan ağlıyordu. Hepsi bir müddet Sarayda hüküm sürdüler, sonra benim yanımda birer birer sönüp gittiler, unutuldular, çünkü ben onların hepsinden daha işveli olmasını biliyordum. Kollarımda zevkle kendinden geçen zalimin elinden Devletin dizginlerini aldım. Vatanım, ilk defa olarak üzerinde insanî bir elin varlığını duydu, Walter, ve bana inanıp bağırma yaslandı, (*Sessizlik. Bu sessizlik içinde Ferdinand'a ölgün bakışlarla bakar.*) Ah, şimdi de asıl beni takdir etmesini istediğim tek adam beni öğünmek ve gizli faziletlerimi

hayranlık duygusunun çiğ ışığı altında birer birer ortaya serip lekelemek zorunda bırakıyor. Walter, ben hapishanelerin kapılarını açtım, ölüm kararlarını yırttım, müebbet kürek cezalarını çok defa kalebendliğe indirdim. Şifa bulmaz yaralara hiç değilse uyuşturucu bir merhem sürdüm, müthiş ve kudretli zalimleri yok ettim, mâsumların kaybolan haklarını çok defa şuh bir göz yaşı ile kurtardım. Ah, delikanlı, benim için ne zevkli bir şeydi bu! Asıl yaradılışımın her şikâyetine kalbim ne büyük bir gurur ve iftiharla cevap veriyordu! Şimdi, bana bütün bunların mükâfatını verebilecek yegâne erkek geliyor... bahtımın belki de çektiğim bütün ıstırapları gidermek için bana nasibettiği erkek... içimi yakan bir hasretle rüyalarımda kucakladığım erkek...

FERDINAND, söziünü keser, heyecandan sarsılarak. — Bu kadarı fazla. Mylady! Anlaşmamıza da aykırı. Siz kendinizi temize çıkaracaktınız, halbuki şimdi ben karşınızda suçlu oluyorum. Yalvarırım size, utancın ve pişmanlığın sarstığı kalbimi daha fazla parçalamayın!

LADY, elini tutarak. — Ya şimdi, yahut da hiçbir zaman! İçimdeki kahraman lüzumundan fazla dayandı. Bu göz yaşlarının ağırlığını artık duymalısın! (*Çok yumuşak bir sele.*) Dinle, Walter, dayanılmaz bir kuvvetin sana doğru sürüklediği bir bahtsız, göğsü ateşli ve sonsuz bir sevgi ile dolu olduğu halde

sana sokulursa, ve sen hâlâ o soğuk şeref kelimesini ağzına alırsan..., utanç duygusunun yükü altında çökmüş, sefahatten tiksiniş olan bu talihsiz kadın, faziletin sesini duyar da kahramanca yükselip böylece kollarına atılırsa (*ona sarılır, and içer gibi ciddî*) senin sayende kurtarılmak, senin sayende tekrar Allahına kavuşmak isterse, yahut da (*yüzünü ondan çevirerek, derin titrek bir sesle*) senin hayalinden kurtulmak için, ümitsizliğin o korkunç davetine uyup daha korkunç kötülük uçurumlarına yuvarlanırsa...

FERDINAND, elinden kurtulur, müthiş bir sıkıntı içinde. — Yeter, Allah aşkına! Ben bu azaba dayanamam, Lady! Yer, gök başıma yıkılıyor. Size bir âtirafta bulunmalıyım Mylady!

LADY, ondan kaçarak. — Hayır! Şimdi olmaz! Vallahi olmaz! Şu fecî anda, bin hançer yemiş gibi parçalanan kalbim kanarken olmaz. Dudaklarının arasından çıkacak hüküm canımı alsa da, verse de söyleyeceklerini dinliyemem, dinlemek istemem.

FERDINAND. — Dinleyin, dinleyin, aziz Lady! Dinlemeniz lâzım! Şimdi size anlatacaklarım suçumu hafifletecek, şimdiye kadar yaptıklarım için de candan bir özür dileme olacak. Sizi yanlış tanımışım Mylady! Sizi... hakaretlerime lâyık bir kadın olarak bulacağımı sanıyordum, bunun böyle olmasını diliyordum. Buraya gelirken katî kararım sizi

lahkir etmek, nefretinize hak kazanmaktı. Maksadına erseydim ikimiz de mesut olurduk. *(Biraz susar, sonra daha yavaş daha çekingen.)* Seviyorum, Mylady, halk tabakasından, basit bir kızı seviyorum. Luise Millerin, fakir bir çalgıcının kızı. *(Lady sararır, ona arkasını döner. Ferdinand daha heyecanlı anlatır.)* Kendimi neye attığımı biliyorum, fakat basiret aşkımızı gizlemeyi emrederse vazife de o nispette açığa vurmaya icabettirir. Suçlu benim. İlk önce ben o mâsumun rahatını kaçırdım, boş ümitlerle onu avuttum, o sâf kalbi ihtirasın vahşi saldırılarına alçakça teslim eden ben oldum. Siz bana sınıfımı, doğumumu, babamın prensiplerini hatırlatacaksınız. Fakat seviyorum. Cemiyetin nizamları tabiatı alçalttığı nispette ümitlerim yükseliyor. İrademle cemiyetin peşinhükümleri çatışıyor. Görürüz bakalım, hangisi üstün gelecek, eski alışkanlıklar mı, yoksa insanlık mı? *(Bu sırada Lady odanın arka köşesine kadar çekilmiş, yüzünü elleriyle kapamıştır. Ferdinand oraya kadar, Lady'nin arkasına gider.)* Bana bir şey mi söylemek istiyorsunuz, Mylady?

LADY, büyük bir ıstırap içinde. — Hiçbir şey, Herr Von Walter! Yalnız kendinizi de, beni de, bir üçüncü insanı da mahvettiğinizi söylemek istiyorum, o kadar!

FERDINAND. — Bir üçüncü insanı mı?

LADY. — Biz birbirimizi mesut edemeyiz ama gene de mesut olacağız, olmamız lâ-

zım. Babanızın acele verilmiş bir kararına kurbanız. Fakat bana zorla elini uzatan adamın kalbini aslâ elde edemiyeceğim.

FERDINAND. — Zorla mı, Lady? Elini zorla uzatan mı? Kalbsiz bir eli zorlayabilir misiniz? Bir kızın bütün kâinatı olan adamı onun elinden alabilir misiniz? Bir erkeğin bütün kâinatı olan kızı bu erkekten ayırabilir misiniz, Siz Mylady, bir saniye önceki o göz kamaştırıcı İngiliz kadını, siz bunu yapabilir misiniz?

LADY. — Evet, çünkü mecburum. (*Ciddiyet ve kudretle.*) Walter! Size o kadar acıyorum ki, aşkım bu acının yanında siliniyor. Fakat şeref ve haysiyetim buna daha fazla tahammül edemez. Evlenmemiz bütün memleketin ağzında. Bütün gözler bana çevrilmiş, herkes benimle alay etmeğe can atıyor. Prensin bir tebaası beni reddederse bu hakaret giderilemez. Kızunuzu babanızla paylaşın. Kendinizi müdafaa edebildiğiniz kadar edin! Bana gelince, ben bütün barut fıçılarını ateşe vereceğim. (*Acele çıkar. Binbaşı dili tutulmuş gibi dona kalır. Sessizlik. Sonra kanatlı kapılardan dışarı fırlar.*)

DÖRDÜNCÜ SAHNE

(Çalgıcının evinde bir oda. Miller, karısı, ve Luise girerler.)

MILLER, KARISI, LUISE.

MILLER, hızla odaya girer. — Ben bunun böyle olacağını söylemiştim.

LUISE, korku içinde, atılarak. — Neyi babacığım?

MILLER, çılgın gibi aşağı yukarı dolaşarak. — Resmî elbiselerimi ver. Çabuk, ben ondan evvel davranmalıyım. Bir de koilluklu beyaz gömlek! Ben bunun böyle olacağını zaten biliyordum.

LUISE. — Söylesene, Allah aşkına, neyi biliyordun?

KARISI. — Ne var? Ne oluyor?

MILLER, perükasını odaya fırlatır. — Şunu çabuk berbere gönderin! Ne mi var? (Aynanın önüne koşarak.) Sakalım da gene bir karış olmuş. Ne mi oluyor? Ne olacak, çirkef karı, felâket geliyor, kıyamet senin başında kopacak.

KARISI. — Şuna da bak! Kıyamet benim başında kopacakmış.

MILLER. — Elbette senin başında kopacak, şom ağızlı karı! Başka kimin başında kopsun? Daha bu sabah o melûn asilzadenle... Ben sana söylemedim mi? Wurn boş boğazlık etmiş.

KARISI. — Ne münasebet! Bunu da nereden çıkardın?

MILLER. — Nerden mi çıkardım? İşte! Sokak kapısının önünde Nazırın bir adamı dikilmiş, kemancıyı soruyor.

LUISE. — Mahvoldum.

MILLER. — Bu menekşe gözlerinle, sen de... (*Kötü kötü güler.*) Felek kimin yakasına pençesini takmak isterse ona güzel bir kız verirmiş, derler, çok doğru! Mesele şimdi gün gibi aşikâr!

KARISI. — Bunun Luise'yle ilişkisi olduğunu nerden biliyorsun? Belki de seni Düka'ya tavsiye etmişlerdir, orkestraya alınak istiyordur.

MILLER, *bastonuna sarılarak.* — Hay Sodomun kükürt yağmuruna tutulası! Orkestraya ha! Evet dayaktan moraran kıçımın kontrbas, senin gibi kılavuz karınm da uluyarak sopranoluk edeceği bir orkestraya! (*Kendini sandalyesine atar.*) Hey Allahım sen bilirsin!

LUISE, *ölü gibi sararmış bir halde oturarak.* — Anneciğim! Babacığım! Neden böyle içime birdenbire korku girdi?

MILLER, *sandalyesinden sıçrarak kalkar.* — Fakat o mürekkep yalayıcı herif bir kere elime geçse! Ah! Bir geçse! İster bu dünyada, ister öbür dünyada olsun... Onu pestile çevirinciye kadar dövmez, Evamiri Aşereyi, Efendimizin yedi duasını, Musa'nın ve diğer peygamberlerin kitaplarını derisinin üstüne yazmazsam bana da Miller demesinler! Hem öyle bir yazayım ki kıyamet pününde bile mavi çürükleri görünsün.

KARISI. — Evet, evet, bağır! Çağır! Küfret! Başımızdaki belâyı sanki bunlar alır! Yarabbi, sen bize yardım et! Ne yapsak? Ne etsek? Nasıl bir çare bulsak? Hadi bakalım Miller efendi, söylesene! *(Yüksek sesle ağlayarak odanın içinde dolaşır.)*

MILLER. — Vakit geçirmeden Nazıra gitmeliyim! Önce ben ağzımı açacağım. Olup bitenleri ona ben kendim anlatacağım. Madem ki sen bu işi benden önce biliyordun, neye bana biraz çıtlatmadın? Ateş bacayı sarmadan kız da yola getirilebilirdi. Hayır, yapar mıyım hiç? Onlara yardım ettin, bulanık suda avlanmak istedin, yangına körükle gittin. Şimdi de kılavuzluğunun cezasını çek! Yaptığın işi temizle bakalım! Ben kızımı alır, hududu geçerim.

BEŞİNCİ SAHNE

**FERDINAND, MILLER, KARISI,
LUISE.**

(Ferdinand von Walter, nefes nefese, dehşet içinde kendini odaya atar, evvelkiler.)

FERDINAND. — Babam buraya geldi mi?

(Üçü birden:)

LUISE, korku ile sıçrar. — Babası! Aman yarabbi!

KARISI, ellerini uğuşturarak. — Nazır mı! Mahvolduk!

MILLER, kötü kötü güler. — Şükürler olsun! Şükürler olsun! İşte şimdi işimiz tamamlandı!

FERDINAND, *Luise*'ye doğru koşar, onu kuvvetle kollarında sıkar. — Aramıza Allahla cehennem bile girse, sen gene benimsin!

LUISE. — Nerdeyse öleceğim... Anlatsana! Korkunç bir isim söylüyordun, babam mı?

FERDINAND. Hiç, hiç, geçti artık! Sen gene benimsin! Ben de gene seninim! Brak, göğsünde biraz nefes alayım! Ne müthiş dakikalardı onlar!

LUISE. Hangi dakikalar, söyle, beni öldürüyorsun!

FERDINAND, geri çekilir, ona mânalı mânalı bakar. — Kalbimle senin arana yabancı bir çehrenin atıldığı dakikalar *Luise*! Vicdanımın huzurunda aşkımın solduğu, *Luise*'min *Ferdinand*'mın her şeyi olmaktan çıktığı dakikalar!

(*Luise*, yüzünü kapıyarak sandalyeye yığılır.)

FERDINAND, acele kıza kosar, onu tutar, gözlerini ona diker, önünde hareketsiz

durur, sonra heyecan içinde onu birdenbire bırakır. — Hayır! Hayır! İmkânı yok Mylady! Bu kadarı fazla! Bu mâsumu senin için feda edemem. Allahın huzurunda söylüyorum, aslâ! Bu yaşlı gözlerin bana, gökten inen bir emir gibi hatırlattığı yeminimi bozamam. Şuraya bak, Mylady! Şuraya, zalim baba! Bu meleşti boğayım, bu pırlanta kalbe ateş doldurayım, öyle mi? (Katî bir kararla ona doğru koşar.) Ben onu yüce Tanrının huzuruna götüreceğim, sevgimin bir hiyanet olup olmadığını o söylesin! (Onu elinden tutarak sandalyeden kaldıırır.) Sevgilim, korkma! Mücadeleyi sen kazandın. En tehlikeli savaştan muzaffer olarak dönüyorum.

LUISE. — Hayır! Hayır! Benden hiçbir şeyi gizleme! O korkunç kararı söyle! Babandan, Lady'den bahsediyordun! Vücudumu ölüm ürpermeleri kaplıyor. Onun evleneceğini söylüyorlardı.

FERDINAND, kendini kaybetmiş bir halde Luise'nin ayaklarına kapanır. — Talihsiz kız! Benimle evlenecekti!

LUISE, biraz sustuktan sonra, hafif, titrek bir sesle ve müthiş bir sükûnetle. — O halde, neden korkuyorum? Benim ihtiyar babacığım bunu bana kaç defa söylemişti. Ona bir türlü inanmak istememiştim. (Susar, sonra yüksek sesle ağlıyarak kendini babasının kollarına atar.) Babacığım, işte kızın burada. Affet, babacığım o rüyanın o kadar güzel ol-

masında kızının hiç günahı yok... Şimdi de bu ne müthiş bir uyanış!...

MILLER. — Luise! Luise! Allahm kendini kymbetti. Kızım, zavallı çocuğum! Seni baştan çıkarana lânet olsun! Ona kılavuzluk eden karıya da lânet olsun!

KARISI, *inliyerek Luise'nin üzerine kapılır.* — Kızım, ben bu hakarete lâayık mıyım? Baron, Allah sizi affetsin! Bu kuzucuk size ne yaptı ki onu boğazlıyorsunuz?

FERDINAND, *Luise'nin yanında sıçırarak doğrulur, azimle.* — Ben bütün bu hileleri meydana çıkaracağım, peşin hükümlerin demir halkalarını kıracağım. Mert bir erkek gibi reyimi kullanacağım. Aşkımın azameti karşısında o solucan ruhlu insanların başları dönecek! (*Gitmek ister.*)

LUISE, *titriyerek sandalyeden kalkar, onun arkasından gider.* — Dur gitme! Nereye gidiyorsun? Babacığım, anneciğim, bu felâket ânında o bizi bırakıp gidiyor mu?

KARISI, *Ferdinand'ın arkasından koşar, onun koluna sarılır.* — Nazır buraya gelecek. Çocuğumuzu hırpalıyacak... Bize hakaret edecek... Böyle bir zamanda siz bizi bırakıp gidiyor musunuz, Herr von Walter?

MILLER, *hiddetle güler.* — Bizi bırakıyor! Tabii, neden bırakmasın? Kız ona her şeyini verdi ya! (*Bir eliyle Binbaşı'yı diğeri ile Luise'yi yakalar.*) Efendi, dur bakalım!

Evimden dışarı ancak bu cesedi çiğniyerek çıkılır. Korkak değilsen önce babanı bekle! Ona bu kızın kalbini nasıl çaldığını anlat, yalancı! Yoksa, ne olacağını Allah bilir! (*Kızını onun kollarına hırsla fırlatarak.*) Haydi bakalım, önce sana olan sevgisi yüzünden herkese rezil olan şu solucanı, şu iniltilerle kıvranan solucanı çiğne!

FERDINAND, geri döner, derin düşünceler içinde aşağı yukarı dolaşır. — Nazırm nüfuz ve kudreti şüphesiz büyüktür. Baba hakkı da çok ileridir. Cinayet bile bu ismin altında gizlenir, bu hak daha da ileri gidebilir. Ama yalnız sevgi sonuna kadar dayanır. Buraya gel, Luise! Elini elime ver! (*Şiddetle kızın elini yakalar.*) Son nefesimde imansız gideyim ki yalanım yok! Bu iki eli ayıracak olan an, hayatla aramızdaki bağı da koparmış olacaktır.

LUISE. — Korkuyorum! Gözlerini başka tarafa çevir! Dudakların titriyor, gözlerin yerinden uğrıyacakmış gibi dönüyor.

FERDINAND. — Hayır, Luise! Korkma! Bu söylediklerim deli sözleri değil, bunları bana Allah söyletiyor. Tam zamanında verilmiş bir kararla, bunalan ruhum biraz nefes alıyor. Luise, seni seviyorum. Luise, sen benimsin ve benim kalacağım! Şimdi koşup babama gideyim. (*Acele çıkarken Nazırla yüz yüze gelir.*)

ALTINCI SAHNE

NAZIR, EVVELKİLER.

(Nazır, uşakları ile beraber, evvelkiler.)

NAZIR, içeri girerken. — İşte, o da buradaymış. (Hepsinde bir korku alâmeti.)

FERDINAND, birkaç adım geri çekilerek. — Sâf ve mâsum insanların evinde!

NAZIR. — Oğlun babaya itaati öğrendiği yerde, öyle mi?

FERDINAND. — Bunu bırakın şimdi.

NAZIR, onun sözünü keserek Miller'e. — Kızın babası sen misin?

MILLER. — Şehir bandosundan Miller.

NAZIR, kadına. — Sen de annesi, öyle mi?

KADIN. — Ya, ne çare, annesiyim.

FERDINAND, Miller'e. — Kızınızı dışarı çıkarın, fenalık geçiriyor.

NAZIR. — Lüzumu yok! Ben onu şimdi ayıltırım. (Luise'ye.) Nazırın oğlunu ne zamandan beri tanıyorsun?

LUISE. — Nazırın oğlunu hiç düşünmemiştim. Ama Ferdinand von Walter kasrından beri beni ziyaret ediyor.

FERDINAND. — Ona tapıyorum.

NAZIR. — Ondan teminat aldınız mı?

FERDINAND. — Evet, birkaç dakika evvel, Allahın huzurunda en büyük teminatı aldı.

NAZIR, oğluna, hiddetle. — Sen çılgınlıklarını itiraf etmek için sıranı bekle. (*Luise'ye.*) Cevap bekliyorum.

LUISE. — Aşkına sadık kalacağına yemin etti.

FERDINAND. — Yeminini de tutacak.

NAZIR. — Susman için emir mi vereyim? Sen de bu yemini kabul ettin ha?

LUISE, hassas. — Ben de aynı yemini ettim.

FERDINAND, katî bir sesle. — Ahdımız tamamlandı.

NAZIR. — Bu münasebetsiz aksisadayı galiba dışarı attırmak icabedecek. (*Luise'ye hain hain.*) Fakat size olan borcunu her seferinden peşin ödüyordu, değil mi?

LUISE, dikkatle. — Bu sualinizi iyi anlıyamadım.

NAZIR, için için güler. — İyi anlıyamadın mı? Demek istiyorum ki her ticaretin kazançlı bir tarafı vardır. Sen de bu lûtufları herhalde karşılıksız göstermemişsindir... Yoksa sadece yatıp kalkmak size yetiyor muydu?

FERDINAND, çıldırmış gibi haykırarak. Yarabbi! Neler işitiyorum?

LUISE, Binbaşuya, rencide olmuş bir halde, asaletle. — Artık serbestsiniz Herr von Walter!

FERDINAND. — Baba, fazilet dilenci kılığında olsa bile, hürmeti emreder.

NAZIR, *daha yüksek sesle güler.* — Ama da gülünç bir teklif! Baba, oğlunun kapatmasına hürmet etmeli imiş.

LUISE, *yere yığılır.* — Allahım!

FERDINAND, *Luise düşerken meçini çeker, Nazıra doğrultur, sonra hızla aşağı indirir.* — Baba, bir zamanlar benden istiyebileceğiniz bir hayat vardı, işte onun karşılığı ödendi. (*Meçini kınına sokar.*) Evlâtlık vazifesinin borç senedi ayaklarınızın altında yırılmış duruyor.

MILLER, *şimdiye kadar korku içinde bir köşede dururken heyecanla öne atılır. Bazan dişlerini hiddetle gıcırdatır, bazan korku ile birbirine vurur.* — Ekselâns, çocuk babanın eseridir. Af buyurun, kızını orospu yerine koymak babayı tokatlamakla birdir, biz böyle biliriz. — Af buyurun.

KARISI. — Aman Allahım! Sen bize yardım et! Şimdi de ihtiyar coştı. Başımızda kıyametler kopacak.

NAZIR, *bunları yarı işitmiştir.* — Kılavuz da mı işe karışıyor? Bir azdan görüşeceğiz, kılavuz efendi!

MILLER. — Af buyurun! Benim adım Miller'dir. Bir adagio dinlemek isterseniz emrinize âmadeyim... ama kılavuzlukla alâkam yok. Sarayda bu işin o kadar erbabı varken

biz, halk tabakasına sıra gelmez. Af buyurun!

KARISI. — Aman yarabbi! Karını, çocuğunu mahvetmek mi istiyorsun be adam!

FERDINAND. — Baba, burada bir rol oynuyorsunuz, ama bu rolü oynarken hiç olmazsa şahit bulundurmalıydınız!

MILLER, Nazıra yaklaşır, daha cüretle. — Size Almanca, yüksek sesle apaçık söylüyorum, af buyurun! Ekselânsınız bu memlekette her şeye hükmederler. Ama burası benim kulübemdir. Şayet bir istida getirecek olursam en derin saygılarımı sunarım, ama kaba misafiri de kapı dışarı ederim. — Af buyurun!

NAZIR, hiddetten rengi uçmuş. — Ne? Ne dedin? (*Yaklaşır.*)

MILLER, yavaş yavaş geri çekilir. — Sadece düşündüklerimi söyledim Ekselâns, af buyurun!

NAZIR, köpürerek. — Vay rezil vay! O küstah düşüncelerin sana zindanı boylattıracak. Çabuk, mübaşirleri çağırın! (*Uşaklardan birkaçı çıkar. Nazır hiddetle odada dolaşır.*) Babası zindana. Aşifte kızla anası da zincire! Ancak adaletin yardımıyla öfkem yatışabilir. Bu küstahlığın cezası müthiş olmalı... Bu uşak makulesi benim plânlarımı alt üst etsin, baba ile oğlu birbirine tutuştursun ve cezasız kalsın, öyle mi? Gâdi melûnlar! Sizi mahvet-

mezsem öfkemi yatıştırıramıyacağım. Öcümü almak için, babasını, anasını, kızını, bütün sülâleyi kurban edeceğim.

FERDINAND, metanet ve sebatla onların arasına katılır. — Üzülmeyin! Korkmayın! Ben buradayım. (Nazıra, tevekkülle.) Pek o kadar acele etmeyin! Babacığım kendinize acıyorsanız şiddet de göstermeyin! Kalbimde baba sözünün hiçbir akis uyandırmadığı bir nokta var, sakın oraya kadar ileri gitmeyin!

NAZIR. — Sus, alçak! Benü hüsbütün çileden çıkarma!

MILLER, boğucu bir sersemlikten kurtulmuş gibi, kendine gelerek. — Kadın, sen kızına bak, ben Duka'yı görmeğe gidiyorum. Allahtan hatırıma geldi! Terzî, Duka'nın hususî terzisi benden flüt dersi alıyor, Hükümdarı görmem için bana yardım edebilir. (*Gitmek ister.*)

NAZIR. — Hükümdar mı dedin? Onun yanına girmek için üzerinden atlayacağın veya çarpıp kafanı kıracağın eşik benim, bunu unutuyor musun? Hükümdarın yanına, ha? Budala herif! Bir dene bakalım, yerin dibine girmek, gece ile cehennemin sarmaş dolaş olduğu, ışık sızmayan, ses gelmiyen zindanlara diri diri gömülmek istiyorsan bir dene! O zaman zincirlerini şıkırdatarak inler, alının yazısı ne karaymış dersin.

YEDİNCİ SAHNE

EVVELKİLER, MÜBAŞİRLER.

FERDINAND, Luise'ye doğru koşar. Luise onun kolları arasına yığılır. — Luise! İmdat! Ne yapsak? Korkudan bitti.

(Miller, hazaren bastonunu alır, şapkasını giyer, hücumu bekler. Karısı Nazırın ayaklarına kapanır.)

NAZIR, Mübaşirlere, nişanlarını gösterek. — Hükümdar namına hepsini tevkif edin! Delikanlı sen de o aşiftenin yanından çekil! İster baygın olsun ister olmasın! Tevkif edin! Demir tasma boynuna geçirilince taş yağmuru nasıl olsa onu kendine getirir.

KARISI. — Merhamet, Ekselâns, merhamet! Merhamet!

MILLER, karısını şiddetle çekip kaldırır. — Zırlak cadı, düzenbazların önünde değil, Allahın önünde diz çök! Ben nasıl olsa zindana atılacağım.

NAZIR, dudaklarını ısıtır. — Serseri, hesabında yanılabilirsin. Darağaçları da boş duruyor. (Mübaşirlere.) Emirlerimi bir defa daha mı tekrar edeyim?

(Mübaşirler Luise'nin üzerine atılırlar.)

FERDINAND, *hemen onun yanına koşar, önüne geçer, adamlara meydan okuyarak. — Kim payını almak istiyor? (Meçini kını ile beraber çeker ve kabzası ile kendini korur.) Kim başını da Adalete kiralamışsa ona dokunsun! (Nazıra.) Siz de kendinizi koruyun! Baba, beni daha ileri gitmeğe mecbur etmeyin!*

NAZIR, *Mübaşirlere, tehdit edercesine. — Korkaklar sürüsü... Ekmeğinizden olmak istemiyorsanız...*

(Mübaşirler, Luise'yi yeniden yakalarlar.)

FERDINAND. — Cehennem olun! Bir defa daha söylüyorum, geriye! Baba, kendinize acıyorsanız daha fazla üstüme varmayın!

NAZIR, *Mübaşirlere, kızgın. — Alçaklar, vazifenize bu kadar mı bağlısınız?*

(Mübaşirler hızla atılırlar.)

FERDINAND. — Mademki öyle istiyorsunuz. *(Meçini çekip uşaklardan birkaçını yaralar.)* Ey ezelî adalet, beni affet!

NAZIR, *öfkeyle. — Çok merak ediyorum, bakalım bu kılıç bana da uzanacak mı? (Luise'yi yakalar, çekip kaldırır ve bir mübaşire verir.)*

FERDINAND, *acı acı gülererek.* — Baba, baba! Bu halinizle Allahı küçültüyorsunuz. Kullarını tanımayıp en mükemmel celladlardan kötü nazırlar yapan Allahı!

NAZIR, *adamlarına.* — Hadi, götürün şu kızı!

FERDINAND. — Baba, o zincire vurulacak, ama Binbaşı ile, Nazırın oğlu ile beraber. Hâlâ kararınızda ısrar ediyor musunuz?

NAZIR. — O zaman bu teşhir daha da eğlenceli olur. Hadi, bu iş bitsin artık!

FERDINAND. — Baba, bu genç kızı kılıcım ile koruyorum. Hâlâ ısrar ediyor musunuz?

NAZIR. — Taşıdığım kılıç teşhir direğine alışıktır... Hadi, bitirin artık bu işi. İrade mi biliyorsunuz.

FERDINAND, *bir mübaşiri iter, bir eli ile Luise'yi yakalar, diğeri ile meçnin ucunu ona batırır.* — Baba, karımın şerefiyle oynamaya müsaade etmektense onu öldürürüm, daha iyi. Hâlâ ısrar ediyor musunuz?

NAZIR. — Kılıcım keskinse hiç durma!

FERDINAND, *Luise'yi bırakır, korkunç bir şekilde göğze bakarak.* — Ey Ulu Tanrım, sen şahidimsin! Başvurmadığım insanca hiçbir çare kalmadı. Artık şeytanca çarelere başvurmak zorundayım... Siz onu zindana götürün, (*Nazırın kulağına*) ben de bu sırada, bütün

şehre nasıl saray nazırı olunduğu hakkında güzel bir hikâye anlatayım. (*Çıkar.*)

NAZIR, yıldırımla vurulmuş gibi. —
Ne dedim? Ferdinand!... Kızı serbest bırakın!
(*Binbaşının arkasından koşar.*)

PERDE

ÜÇÜNCÜ PERDE

BİRİNCİ SAHNE

(Nazırın evinde bir salon)

NAZIR, WURM

(*Nazırla kâtip Wurm girerler.*)

NAZIR. — Ne melûnca bir oyun.

WURM. — Korktuğum çıktı, efendimiz. Cebir coşkun aşıkları daima çileden çıkarır, ama hiçbir zaman yola getirmez.

NAZIR. — Bütün ümidimi bu teşebbüse bağlamıştım. Diyordum ki, kız lekelenecek olursa Ferdinand, bir asker olarak, artık ondan vazgeçmek zorunda kalacaktır.

WURM. — Çok güzel, fakat bunun için Luise gerçekten lekelenmeliydi.

NAZIR. — Şimdi olup bitenleri sâlim kafa ile düşününce, kendimi o vaziyete düşürmemeliydim diyorum. Oğlum o savurduğu tehdidi hiçbir zaman tatbika kalkışamazdı.

WURM. — Böyle düşünmeyin! Alevlenen bir ihtiras her çılgınlığı göze alır. Binbaşı beyin idare tarzımıza her zaman itiraz et-

tiğini söylüyorsunuz. Buna inanırım, Üniversiteden getirdiği fikirleri hiçbir zaman beğenmemiştim zaten. En akıllıca hareketin tam zamanında baş kaldırmak veya boyun eğmekten ibaret olduğu bir sarayda, ruh yüksekliği, iç asâleti gibi safsataların, hayallerin ne işi var! Hilenin ağır ve çapraşık yollarından zevk duyabilmek için oğlunuz henüz çok toy, çok da ateşlidir. Büyük ve tehlikeli olmıyan hiçbir şey onun ihtirasını tutuşturamaz.

NAZIR, kızgın. — Peki ama bütün bu ukalâca sözler işlerimizin ne tarafını düzeltecek?

WURM. — Bunlar Ekselânsınıza yarayı gösterecek, belki en uygun tedavi tarzını da açıklayacaktır. Bu yaradılıştaki bir adama — müsaadenizle — sır vermemek, yahut da onu düşman etmemek lâzımdır. Ferdinand sizi yükselten vasıtalarından öğreniyor. Şimdiye kadar ağzını kapıyan, bildiği sırları ifşa etmekten onu alıkoyan belki de evlâtlık duygusuydu. Ona evlât saygısından meşru bir şekilde sıyrılmak fırsatını bir verin, ihtirasının kaynağı olan sevgilisine karşı tekrar tekrar hücum ederek onda, hiç de umduğu gibi müşfik bir baba olmadığınız hissini hele bir kere uyandırın, görürsünüz o zaman vatanperverlik duygusu nasıl her şeye üstün gelecektir. Hat-tâ âdalet uğrunda bu kadar büyük bir fedakârlıkta bulunmak fikri, sadece bu garip heves bile ona, babasını yere vurmak için kâfi

derecede cazip görünebilir, işi oraya kadar vardırılabilirdi.

NAZIR. — Wurm, Wurm, beni korkunç bir uçurumun kenarına götürüyorsun!

WURM. — Bilâkis, efendimiz sizi bu uçurumdan uzaklaştırmak istiyorum. Açık konuşabilir miyim?

NAZIR, oturur. — Evet, bir canının suç ortağı ile konuştuğu kadar açık konuşabilirsiniz.

WURM. — O halde müsaadenizle söyleyeyim... Yanılmıyorsam mesleğinizdeki, saray nazırlığındaki bütün muvaffakiyetinizi siyasetinizin inceliğine, manevra kabiliyetinize borçlusunuz. Babalık menfaatlerinizi de ne için aynı şekilde korumuyorsunuz? Selefınızı vaktiyle ne büyük bir samimiyetle bir piket partisine davet ettiğinizi, yarı geceyi Burgonya şarabı içerek onunla birlikte nasıl geçirdiğinizi unutmadım. Hattâ o gece zavallı adamı havaya uçurmak üzere hazırlanan bombanın patlayacağı geceydi... Niçin oğlunuza düşman tavrı takındınız? Gönül işlerinden haberdar olduğunuzu hiç bilmemeli idi. Böylece gediği kızın tarafında açacak, oğlunuzun sevgisini kaybetmiyecektiniz. Düşmanı, en kuvvetli tarafından vurmayıp, birlikleri arasında gedikler açan akıllı generaller gibi hareket edecektiniz.

NAZIR. — Bu iş nasıl yapılabilirdi?

WURM. — Gayet basit. Bütün kozlar da henüz kaybedilmiş değildir. Baba olduğunuzu bir zaman için unutun! Her türlü mukavemetin sadece kudretini artıracak bir aşkla boy ölçüşmeğe kalkmayın! Bu aşkı kemirip çürütecek kurdu gene kendi ateşinde ısıtıp büyütme işini de bana bırakın!

NAZIR. — Plânlarımı çok merak ettim doğrusu.

WURM. — Ya ben gönül barometresinden hiç anlamıyorum, yahut da Binbaşı beyin aşkı gibi kıskançlığı da müthiş. Onu kızdan şüphelendirmeğe bakın..., ister doğru olsun ister yalan. Bir buğdaylık maya bütün bir hamur yığını ekşitmeğe yeter.

NAZIR. — Peki ama bu buğday ağırlığındaki mayayı nerden bulmalı?

WURM. — İşte şimdi can alacak noktaya geldik... Efendimiz, bana her şeyden evvel bu işte ne menfaatiniz olduğunu, Binbaşının mukavemeti devam ederse bunda ne gibi bir tehlike gördüğünüzü söyleyin... Daha açıkçası çalgıcının kızıyla başlayan bu maceranın sona erip, oğlunuzun Lady Milford'la evlenmesine verdiğiniz ehemmiyetin derecesini bana anlatın.

NAZIR. — Daha soruyor musun, Wurm? Oğlumun Lady ile evlenmesi suya düşerse saraydaki bütün nüfuzum elden gitti demektir. Binbaşını sıkıştıracak olursam bu sefer de hayatım tehlikede.

WURM, canlı. — O halde şimdi beni dinlemek lûtfunda bulunun! Binbaşı beyi hile ile bağlarız. Kıza karşı da bütün nüfuz ve kudretinizi kullanırız. Ona gerçekte mevcut olmıyan bir üçüncü şahsa hitaben bir aşk mektubu yazdırırız, bunu da kurnazlıkla Binbaşının eline geçiririz.

NAZIR. — Delice bir fikir! Sanki kız hemen oturup o mektubu, idam hükmünü kendi eliyle yazacakmış gibi konuşuyorsun.

WURM. — Bana tam salâhiyet vererseniz yazmağa mecbur olacaktır. Bu sâf kalbli kızı ben çok iyi tanırım. Vicdanının muhasara edebileceğiniz iki zayıf tarafı var: babasıyla Binbaşı. Binbaşırı bir yana bırakır, çalgıcı ile de istediğimiz gibi oynıyabiliriz.

NAZIR. — Meselâ!

WURM. — Ekselânsınızın anlattıklarına göre, çalgıcının evinde geçen o hâdiseden sonra kızın babasını Hükümdara hakaret dâvası ile korkutmak isten bile değildir. Hükümdarın gözdesi, kendisine mührünü teslim ettiği insan bir dereceye kadar Hükümdarın timsali sayılır. Onu tahkir etmek Hükümdarı tahkir etmek demektir. Hiç değilse bu uydurma masalla ben o zavallının iki ayağını bir papuça koyarım.

NAZIR. — Bununla beraber iş aslâ ciddi bir renk almamalıdır.

WURM. — Hiçbir şekilde. Aileye göz dağı verip kapana kısırmak için ne lâzımsa

yalnız o yapılacak... Çalgıcıyı gizlice hapsediririz. İşi çabuk bitirmek için annesi de beraber götürülebilir. Ağır ithamlardan, dar ağacından, müebbet kürek cezasından bahse-der, tek kurtuluş çaresi olarak da kızının yazacağı mektubu ileriye süreriz.

NAZIR. — Güzel! Güzel! Anlıyorum.

WURM. — Kız babasını sever, hattâ diyebilirim ki çılgınca sever. Onun hayatının hiç değilse hürriyetinin tehlikeye girmesi hele bütün bunlara kendisinin sebeb olduğunu düşünerek duyacağı vicdan azabı... binbaşıya sahip olmanın imkânsızlığı ve nihayet uğrı-yacağı kafa sersemliği — bunu da ben üstü-me alıyorum — işi halletmeye yeter... Kız muhakkak tuzağa düşecektir.

NAZIR. — Peki, ya oğlum, O bunları fark etmez mi? Büsbütün çileden çıkmaz mı?

WURM. — Bu işi de bana bırakın, efendi-miz. Bütün aile bu işi gizliyeceklerine, hi-leyi açığa vurmıyacaklarına dair kitaba el basıp yemin etmeden karı koca serbest bırakıl-mıyacak.

NAZIR. — Yemin mi? Yemin ne işe ya-rar, be sersem?

WURM. — Bize göre hiçbir şeye, efendi-miz. Fakat bu çeşit insanlar için her işe ya-rar. Göreceksiniz bu yoldan her ikimiz de ne incelikle hedefe varacağız. Kız, Binbaşının sevgisini, şeref ve itibarını kaybedecek. Ana

ile baba da, başlarına gelenlerden sonra, kuzu gibi yumuşıyacaklar, zararın neresinden dönersek kârdır diye kızlariyle evlenip şerefini iade etmemi de bir âlicenaplık olarak kabul edecekler.

NAZIR, başını sallıyarak güler. — Peki, beni gölgede bıraktığını kabul ediyorum, külhani! Plânında şeytanca bir ustalık var. Talebe hocasını geçti. Şimdi bir mesele kalıyor, bu mektup kime hitaben yazılmalı? Kızı kiminle dile düşürmeliyiz?

WDRM. — Tabii, oğlunuzun vereceği karara göre, her şeyini kaybedebilecek yahut kazanabilecek biriyle.

NAZIR, biraz düşündükten sonra. — Ben Mareşalden başkasını göremiyorum.

WURM, omuz silker. — Luise Millerin'in yerinde olsaydım hiç de hoşuma gitmezdi doğrusu.

NAZIR. — Neden gitmiyecekmiş? Ama da tuhaf lâkırdı! Pırıl pırıl elmaslar... O cânım bin bir çiçek ve misk kokuları... Her ahmakça söze bir avuç dolusu altın..., Bütün bunlar halk tabakasından bir aşiftenin duygularını gıcıklayamaz mı? Dostum, kıskançlık o kadar ince eleyip sık dokumaz! Mareşale haber gönderiyorum. (*Zili çalar.*)

WURM. — Ekselânsınız bu işle ve çalgıcının tevkifi ile meşgul oldukları sırada ben de gidip mâhut aşk mektubunu yazayım.

NAZIR, yazı masasına doğru giderek. — Mektup tamamlanınca gözden geçirmek üzere bana, yukarıya getir. (*Wurm çıkar. Nazır yazı yazmağa oturur. Uşak girer. Nazır ayağa kalkar ve uşağa bir kâğıt verir.*) Bu tevkif müzekkeresini vakit kaybetmeden mahkemeye götürsünler. İçinizden biri de Mareşale koşsun buraya kadar gelmesini rica etsin!

UŞAK. — Mareşalin arabası da şimdi kapının önünde durdu, efendim!

NAZIR. — Daha iyi ya! Söyleyin bu iş sessizce ve dikkatle yapılsın, gürültüye meydan verilmesin!

UŞAK. — Başüstüne efendim!

NAZIR. — İyice anladım mı? Sessiz sadasız!

UŞAK. — Başüstüne, efendim. Emrederimiz! (*Çıkar.*)

İKİNCİ SAHNE

NAZIR, **MAREŞAL**

MAREŞAL *hızla*. — Geçerken uğradım, Nazır efendi! Nasılsınız? Ne ile yakıt geçiriyorsunuz? Bu akşam büyük bir opera temsilimiz var. Didon operası... Mükemmel bir donanma gecesi... Bütün şehir ateş içinde göreceğiz. Tabii siz de geleceksiniz, değil mi?

NAZIR. — Benim kendi evimde bütün debdebe ve ihtişamın havaya uçurmaya ye-

tecek kadar ateş var... Sevgili mareşalım, tam zamanında geldiniz. İkimizi de çok yükseltecek, yahut tamamen mahvedecek bir mesele hakkında bana fikir verecek, yardım edecek-siniz. Oturunuz!

MAREŞAL. — Beni korkutuyorsunuz, *mon cher!*

NAZIR. — Söylediğim gibi, ikimizi de çok yükseltecek, yahut tamamen mahvedecek bir mesele. Binbaşı ile Lady'ye ait plânlarımı biliyorsunuz. Her ikimizin mevkiini korumak için bunun ne kadar zarurî olduğunu da anlıyorsunuz. Her şey yıkılabilir, Kalb. Bizim Ferdinand bu işe razı olmuyor.

MAREŞAL. — Razı olmuyor mu... razı olmuyor mu? Ben bu haberi şimdiden bütün şehre yaydım. Bu evlenme herkesin ağzında.

NAZIR. — Öyleyse, azizim, bütün şehre karşı yalancı çıkabilirsiniz. Ferdinand başka bir kadını seviyor.

MAREŞAL. — Şaka etmeyin, canım. Bu da bir engel mi?

NAZIR. — Evet, oğlum olacak o çılgına, o dik kafalıya göre engellerin en büyüğü.

MAREŞAL. — Kendi kismetini ayağı ile tepecek kadar akılsızlık edebiliyor ha? Nasıl olur bu?

NAZIR. — Bunu kendisine sorun, alacağınız cevaba da dikkat edin!

MAREŞAL. — Fakat, *mon Dieu!* Ne cevap verebilir?

NAZIR. — Sayesinde yükseldiğimiz cina-yeti bütün dünyaya ilân edeceğini, sahte mektuplarımızı, ve sahte senetlerimizi ortaya çıkaracağını, her ikimizi de cellâdın eline teslim etmek istediğini... işte bu cevapları verebilir.

MAREŞAL. — Aklınızı mı kaçırdınız?

NAZIR. — Bana böyle cevap verdi. Bu dediklerini de az kalsın yapacaktı. Son derece küçülerek onu bu işten güç belâ vazgeçirebildim. Buna ne dersiniz?

MAREŞAL, *aptallaşarak.* — Aklım duruyor.

NAZIR. — Bütün bunların pek o kadar ehemmiyeti olmıyabilirdi. Fakat tam bu sırada hafiyelerim, şerbetçibaşı von Bock'un Lady'ye talip olmak üzere bulunduğunu haber vermezler mi?

MAREŞAL. — Siz beni çıldırtıyorsunuz. Kim, dediniz, kim? Von Bock mu?... Bizim onunla öldüresiye düşman olduğumuzu unuttuyor musunuz? Ne yüzden birbirimize düşman olduğumuzu da bilmiyor musunuz?

NAZIR. — Bunu ilk defa işitiyorum.

MAREŞAL. — *Mon cher*, derhal öğrenecek ve çileden çıkacaksınız. Saray balosunu her halde hatırlarsınız. Yirmi bir sene evvelki balo. Hani, canım ilk defa İngiliz valsi oynanmıştı, sonra prens von Meerschaum'ın kostümüne de bir şamdandan sıcak mum damla-

muştı ya... işte o balo. Hatırlamamanız kabil mi?

NAZIR. — Sahi, bunlar hiç unutulacak şeyler mi?

MAREŞAL. — Hatırladınız mı? O gece prenses Amalie, dansın harareti içinde, çorap bağının birini düşürmüştü. Tabii herkes son derece telâşa düştü, Von Bock'la ben (o zamanlar ikimiz de henüz oda hizmetinde idik) çorap bağını aramak için maskeli balonun verildiği salona daldık. Nihayet çorap bağı benim gözüme ilişti. Von Bock bunu fark etti, derhal atıldı, onu elimden kaptı. İşitiyor musunuz? Prensese götürdü ve hazırlanan iltifatı ustalıkla benden çaldı. Bu işe ne dersiniz?

NAZIR. — Küstahlık!

MAREŞAL. — İltifatımı çaldı. Az kalsın düşüp bayılacağım sandım... Alçaklığın bu kadarı görülmemiştir. Nihayet kendimi topladım, prenses hazretlerine yaklaştım ve dedim ki: "Asaletmeab, von Bock çorap bağını efendimize takdim etmek bahtiyarlığına nail oldu: fakat ilk defa gören mükâfatını kalbinin sükûtunda arıyor ve susuyor."

NAZIR. — Bravo, mareşal! Fevkalâde!

MAREŞAL. — "Kalbinin sükûtunda..." Fakat von Bockun yaptığını kıyamate kadar unutamıyacağım. Alçak, iki yüzlü herif! San-ki bu yetişmiyormuş gibi bir de, yerdeki çorap bağının üzerine ikimiz birden atıldığımız

zaman başının sağ tarafındaki saçların bütün pudrasını silmez mi? Balo halkına rezil oldum.

NAZIR. — İşte bu adam Milford'la evlenip sarayda en yüksek mevkii elde edecek.

MAREŞAL. — Siz benim yüreğime indireceksiniz. Lady ile evlenecekmiş. Bunda mutlak bir zaruret mi var?

NAZIR. — Çünkü Ferdinand, Milford'la evlenmek istemiyor, başka talip de yok.

MAREŞAL. — Peki ama, binbaşırı yola getirmenin bir çaresini bulamadınız mı? Ne kadar acayip, ne kadar ümitsizce olursa olsun bir çare bulmalı. Von Bock alçağını atlatmak için, bu dünyada başvurmayacağımız çare var mıdır? En aşağılığına bile seve seve razı oluruz.

NAZIR. — Ben bir tek çare biliyorum, fakat bu da size bağlı.

MAREŞAL. — Bana mı bağlı? Peki neymiş bu çare?

NAZIR. — Binbaşının sevgilisiyle arasını bozmak.

MAREŞAL. — Arasını bozmak mı? Ne demek istiyorsunuz? Ben bunu nasıl yaparım?

NAZIR. — Onu kızıdan şüpheyeye düşürdüğümüz anda, dâva kazanılmış demektir.

MAREŞAL. — Nasıl bir şüphe? Kız hırsızlık mı etsin demek istiyorsunuz?

NAZIR. — Yok canım! Böyle şeye inanır mı hiç? Hayır kızın başka bir erkekle de ilgili olduğundan şüphelenmeli.

MAREŞAL. — Peki ama, kiminle?

NAZIR. — Sizinle, aziz baron.

MAREŞAL. — Benimle, benimle mi? Bari asıl bir kız mı?

NAZIR. — Buna ne lüzum var? Amma da sual! Bir çalgıcının kızı.

MAREŞAL. — Demek halk tabakasından? İşte bu olmadı.

NAZIR. — Neden olmasın? Bunlar saçma şeyler! Bu dünyada şeftali gibi taptaze yanaklardan asalet hücceti istemek kimin aklına gelir?

MAREŞAL. — İyi ama, düşünün bir kere benim gibi evli bir adam! Sonra sarayda herkes bana ne der!

NAZIR. — Affedersiniz ama, o apayrı bir bahis. Ben sizin ahlâk ve fazilet kaygılarını saraydaki nüfuz ve itibarınızdan üstün tuttuğunuzu bilmiyordum. Şu halde bu meseleyi burada kapatalım, olmaz mı?

MAREŞAL. — Rica ederim, sözlerimi yanlış anlamayın.

NAZIR, soğuk. — Hayır, hayır! Yerden göğe kadar haklısınız. Ben de zaten bu işten bıktım. Mücadeleden vazgeçiyorum. Von Bock'un başvekillikten yana talihi açık olsun. Dünyanın başka taraflarında da insan mesut

olabilir. Prensten beni vazifeden affetmesini istiyeceğim.

MAREŞAL. — Ya ben ne olacağım? Siz rahat rahat konuşuyorsunuz! Sizin tahsiliniz var! Ama ben... *Mon Dieu!* Prens hazretleri beni işimden atarsa halim nice olur?

NAZIR. — Dünün lâtifesi, geçen senenin modası olursunuz!

MAREŞAL. — Yalvarırım size, azizim, benim altın kalbli dostum! Bu düşünceden vazgeçin! Ne isterseniz hepsini kabul edeceğim!

NAZIR. — Bu kızın size, yazı ile, vereceği bir randevu için isminizin kullanılmasına razı mısınız?

MAREŞAL. — Razıyım, vallahi razıyım!

NAZIR. — Peki, bu mektubu binbaşının görebileceği herhangi bir yerde düşürmeği de kabul eder misiniz?

MAREŞAL. — Ederim, meselâ geçit resminde: mektubu mendilimi çıkarırken, gayet tabii bir şekilde düşürmüş olurum.

NAZIR. — Nihayet Binbaşuya karşı da âşık rolünü oynamaya razı mısınız?

MAREŞAL. — Razıyım, onun aklını başına getirmeği, o küstahı benim gönül işlerime burnunu sokmaktan vazgeçirmeği siz bana bırakın.

NAZIR. — İş şimdi istediğimiz yola girdi. Mektup hemen bugün yazılmalı... Siz ak-

şam üzeri mektubu almak ve rolünüzü teferuatıyla tesbit etmek üzere buraya gelirsiniz.

MAREŞAL. — Peki, son derece mühim on altı ziyaretim var, onlar bittikten sonra hemen gelirim. Şu halde vakit kaybetmeden müsaadenizi alayım, kusura bakmazsınız!
(Çıkar.)

NAZIR, zili çalar. — Meharetinize ve inceliğinize güveniyorum, Mareşal!

MAREŞAL, geri dönerek seslenir. — Ah, *mon Dieu!* Siz benim kim olduğumu bilirsiniz.

ÜÇÜNCÜ SAHNE

NAZIR, WURM.

WURM. — Kemancıyla karısı gürültüsüz, patırtısız deliğe tıkıldı. Nazır hazretleri şimdi de hazırladığım mektubu lûtfen gözden geçirirler mi?

NAZIR. mektubu okuduktan sonra. — Enfes! Enfes! Kâtip efendi! Mareşal de öksese tutuldu... Böyle bir zehir sağlam bir bünyeyi bile irinli cüzzama çevirebilir... Şimdi babaya hemen teklifimizi yapalım, sonra da sıcağı sıcağına kıza! (Başka başka taraflardan çıkarlar.)

DÖRDÜNCÜ SAHNE

(Miller'in evinde bir oda.)

LUISE, FERDINAND.

LUISE. — Yalvarırım sana, devam etme! Ben artık hiçbir zaman mesut olacağımı inanmıyorum. Bütün ümitlerim söndü.

FERDINAND. — Benimkiler de, aksine, kuvvetlendi. Babam öfkeli. Bütün silâhlarını üzerimize çevirecek. Eninde sonunda da beni kendisine karşı gelmek zorunda bırakacaktır. Artık evlâtlık vazifeme bağlı kalabileceğimi sanmıyorum. Öfke ve ümitsizlik bana işlediği cinayetin sırlarını açığa vurduracak. Oğul babasını cellâdın eline teslim edecek... Tehlike son haddine vardı... Sevgimin bir dev hamlesi yapabilmesi için en büyük tehlikeyi göze almak lâzımdı... Dinle, Luise! Bir düşünce, aşkım kadar büyük ve pervasız bir düşünce ruhumu kaplıyor: Sen, Luise, ben ve aşkımız! Bütün kâinat bu dairenin içinde değil mi? Yoksa bir dördüncüye ihtiyacın mı var?

LUISE. — Dur! Bir kelime daha söyleme! Söylemek istediğin şey beni titretiyor.

FERDINAND. — Bu dünyada istediğimiz daha başka bir şey var mı? Öyle ise rızasını almak için neden yüz suyu dökelim?

Hiçbir şey kazanmıyacağımızı, aksine her şeyi kaybedeceğimizi bile bile, neden tehlikeye atılalım? Bu gözler Rhin, Elbe, yahut da Baltık sularına aksettiği zaman da, şimdiki gibi, gene o nemli, o sevda dolu parıltı ile parlamıyacak mı? Luise'min beni sevdiği her yer vatanımdır. Senin, kumlu vahşi çöllerdeki ayak izlerin benim için doğduğum şehrin katedralinden daha çekicidir. Şehirlerin ihtişamını mı arıyacağız? Nerede olursak olalım, Luise, güneş doğacak ve batacaktır... Bunlar öyle sahneler ki, yanında sanatın en muhteşem tasviri sönük kalır. Tanrıya hiçbir mabette ibadet edemesek de, gece, o vecde getiren ürpertisiyle bizi saracak, daima değişen ay bize tövbe ve isticfarı va'zedecek; o sofu yıldızlarla dolu gök bir kilise olup, bizimle beraber dua edecektir. Sevgimiz üzerine söyleyeceklerimiz biter tükenir mi? Luise'min bir gülüşü yüzyıl yaşamaya yeter. Ben göz yaşlarının en son sebebini araştırıncıya kadar da hayatımın rüyası sonuna ermiş olur.

LUISE. — Sevginden başka vazifelerin yok mu?

FERDINAND, onu kucaklıyarak. — Senin saadetin benim en kutsal vazifemdir.

LUISE, gayet ciddî. — Öyleyse sus, ve benden ayrıl! Benim, biricik kızından başka serveti olmıyan, bir babam var. Yarın altmış, na girecek ve Nazırın intikamından kendisini kurtaramıyacak bir baba...

FERDINAND, *hemen atılır.* — Baban da bizimle beraber gelecek. Şu halde sevgilim, artık onu düşünme! Ben gidip kıymetli neyim varsa hepsini paraya çevireyim. Babamın hesabına bankadan biraz para çekeceğim. Bir haydutu soymak caizdir, zaten bütün bu hazineler bu vatanın kanı ile ödenmiş değil mi? Gece yarısı, saat tam birde, bir araba kapınızın önünde duracak. Siz kendinizi hemen bu arabaya atarsınız, kaçarsınız.

LUISE. — Babanın lânetleri de peşimizden gelecek değil mi? Ne kadar düşüncesizsin! Kaatillerin bile, affedildiklerini görmeden ağza almıyacakları bir lânet, Tanrı intikamının darağacındaki bir canının dudaklarından dökülse bile yerine getireceği bir lânet, biz kaçakları, bir hayalet gibi denizlerden denizlere kovalıyacak bir lânet, öyle mi? Hayır, sevgilim! Eğer sana yalnız bir cinayet pahasına kavuşabileceksem, ben seni kaybetmeğe razı olacak kadar kuvvetliyim.

FERDINAND, *sessiz durur, kederli kederli mırıldanır.* — Sahi mi?

LUISE. — Seni kaybetmek! Ah, bu ne korkunç bir düşünce. Ebedî ruhları öldürmeğe, sevincin gül yanağını sarartmağa yetecek kadar korkunç bir düşünce! Ah Ferdinand, seni kaybetmek! Fakat hayır, insan ancak sahibolduğu bir şeyi kaybedebilir, senin kalbin

de senin sınıfına aittir. Sana sahibolmak arzusu benim için bir günahtı; şimdi ürpererek bu arzudan vazgeçiyorum.

FERDINAND, yüzü gerilmiş olduğu halde alt dudağını ıstarak. — Vaz mı geçiyorsun?

LUISE. — Hayır, bana bak, sevgili Walter'im! Dişlerini öyle gıcırdatma! Gel, bırak, kırılan cesaretini, sana örnek olup, kuvvetlendireyim! Bırak, bu ânın kahramanı da ben olayım... Bir babaya kaçan oğlunu geri vermek... Cemiyet kanunlarını parçalayan, ebedî nizamı altüst eden bir birleşmeden vazgeçmek istiyorum. Günahkâr olan benim. Kalbim hudutsuz çılgın isteklerle doldu. Felâketim benim cezamdır. Fakat bugün bu felâketin kendi arzumla, bile bile yapılmış bir fedakârlık olduğu hissini, bu tatlı, bu uyuşturucu hayali bana bırak. Bu kadarcık zevki benden esirger misin?

(Ferdinand, öfke içinde, kendini avutmak için bir kemani yakalamış ve çalmağa başlamıştır. Telleri koparır, aleti yere fırlatır ve yüksek sesle güler.)

LUISE. — Walter! Aman Yarabbî! Ne oluyorsun? Kendine gel! Bu ân, bu ayrılık ânı, cesaret ister. Sen iyi kalblisin, aziz Walter! Biliyorum, sevgin hayat kadar sıcak, sonsuzluk kadar hudutsuzdur. Bu sevgiyi ben-

den daha lâyıkıma, daha asîline ver. O kadın kendi cinsinden olan en mesut kimseleri bile kıskanmıyacaktır. (*Göz yaşlarını tutarak.*) Beni artık görmemelisin! Boş hayallere kendini kaptıran o çılgın kız, ıssız duvarlar arasında ağlıyarak derdini eritsin. Onun göz yaşlarına kimse aldırış etmiyecektir. İstikbalim bomboş ve sönüktür. Bununla beraber arasına mazimin bu solmuş çiçeklerini koklıyarak kendimi teselli etmekten geri kalmıyacağım. (*Yüzünü başka tarafa çevirmiş olduğu halde ona titriyen elini uzatır.*) Hoşça kalın, Herr von Walter!

FERDINAND, birdenbire sersemlikten kurtularak. — Ben kaçıyorum, Luise! Sahiden benimle beraber gelmiyecek misin?

LUISE, odanın arka tarafında oturmuş ve yüzünü elleri ile kapamıştır. — Vazifem burada kalmağı ve ıstırap çekmeğı emrediyor.

FERDINAND. — Yalan, yalan söylüyorsun, seni buraya bağliyan başka bir şey var!

LUISE, en derin ve içli bir azabı anlatan bir sesle. — Zıyanı yok, öyle farz edin! Böylelikle belki daha az acı çekersiniz.

FERDINAND. — Ateşli bir aşka karşılık, soğuk bir vazife duygusu ha! Beni bu masalla mı aldatacaksın? Hayır, seni buraya bağliyan bir âşkın var. Eğer şüphelerim doğru çıkarsa ikinizin de vay haline!

BEŞİNCİ SAHNE

LUISE, yalnız.

(Bir zaman daha kımıldamadan ve ses çıkarmadan kanapede kalır, sonra kalkar, öne doğru gelir, korku içinde etrafına bakınır.)

LUISE. — Annemle babam acaba nerde kaldılar? Babam birkaç dakika sonra döneceğini söylemişti. Halbuki aradan tam beş saat, beş korkunç saat geçti. Ya başıma bir kaza geldi ise? Ne oluyorum? Nefesim neden böyle daralıyor? *(Wurm içeri girer, sahnenin önünde durur. Kız onu görmemiştir.)* Bir şey yok. Tutuşan damarlarımın verdiği hezeyândan başka bir şey değil. Korku bir kere ruhumuza çökmesin, her köşede bir hayalet görmeğe başlarız.

ALTINCI SAHNE

LUISE, Kâtip WURM.

WURM, yaklaşarak. — Hayırlı akşamlar küçük hanım!

LUISE. — Allahım, bu konuşan da kim? *(Döner, kâtipi görür ve korkarak geri çekilir.)* Müthiş, ne müthiş şey! O korkunç sezislerim ne çabuk, ne de feci şekilde gerçekleşiveri-

yor. (*Kâtibe hakaret dolu bir bakışla bakar.*) Yoksa Nazırı mı arıyorsunuz? Burada değil!

WURM. — Hayır küçük hanım, sizi arıyorum.

LUISE. — O halde pazar meydanına gitmeyişinize şaştım doğrusu.

WURM. — Niçin pazar meydanına gideyim!

LUISE. — Nişanlımızı teşhir direğinde bulmak için.

WURM. — Matmazel Miller, yanlış düşünüyorsunuz.

LUISE, *cevap vermemek için kendini zorlar.* — Size nasıl bir hizmette bulunabilirim?

WURM. — Beni babanız yolladı.

LUISE, *şaşkın.* — Babam mı?... Babam nerede?

WURM. — Hiç de bulunmak istemediği bir yerde.

LUISE. — Allahı korusun! Çabuk söyleyin! Aklıma kötü kötü şeyler geliyor. Babam nerede?

WURM. — Madem ki mutlaka öğrenmek istiyorsunuz, söyliyeyim, kulenin zindanında.

LUISE, *bakışlarını göğşe çevirir.* — Bu da mı başımıza gelecekti?... Kulenin zindanında ha! Peki, neden orada?

WURM. — Dukanın emri ile.

LUISE. — Dukanın mı?

WURM. — Evet, Vekilinin şahsında, hükümdarlık makamına hakaret ettiği için...

LUISE. — Ne dediniz? Ne diyorsunuz? Aman yarabbi!

WURM. — Hükümdar bu hakareti herkese ibret olacak şekilde cezalandırmağa karar vermiş.

LUISE. — Bir bu eksik ka'mıştı. Tabii, kalbimde binbaşidan başka kıymetli biri daha vardır, onu unutmak olmazdı. Hükümdarlık makamına hakaret! Ne yüksek buluş! Allahım, sen koru, sarsılan imanımı sen koru! Ya Ferdinand?

WURM. — Ya Lady Milford'la evlenecek, yahut mirastan mahrum edilerek kovulmayı tercih edecek.

LUISE. — Ne müthiş bir tercih hürriyeti! Fakat o elbette... elbette benden daha talihli. Onun kaybedecek bir babası yok. Hoş, gerçek bir babaya sahip olmamak da yeter bir azaptır ya! Babam Hükümdarlık makamını tahkirden suçlu... Sevgilim, Lady'yi almak, yahut mirastan mahrum edilerek kovulmayı tercih etmek zorunda... Hakikaten hayran olunacak bir buluş! Alçaklığın bu derecesi de bir nevi kemal eseridir. Fakat, hayır! Daha bir eksigi var. Annem nerde?

WURM. — Kadınlar hapisanesinde.

LUISE, acı acı gülümsiyerek. — Felâketim işte şimdi tamamlandı. Şimdi tamamlandı!

Ben de gûya serbestim. Bütün mesuliyetlerden uzak... göz yaşından... sevinçten, düşünceden uzak. Zaten bütün bunlara artık ihtiyacım da yok! (*Müthiş bir sessizlik.*) Acaba bana verecek başka bir havadisiniz daha yok mu? Hemen söyleyin! Artık her şeyi dinleyebilirim.

WURM. — Olup bitenleri artık biliyorsunuz?

LUISE. — O halde, neler olacağını da bilmem lâzım şüphesiz? (*Gene sessizlik, bu sırada kâtibi tepeden turnağa süzer.*) Alçak! öyle iğrenç bir işin içindesin ki ruhunu cehennemden kurtarmana imkân yok. İnsanları felâkete sürüklemek iğrenç bir iştir. Ama bu felâketi onlara haber vermek, daha da iğrenç... Kulaklarımın dibinde baykuş gibi ötmek, kaniyan kalblerin sefaletin demir pençesinde inlediğini, imân sahiplerinin Allahın varlığından şüpheye düştüklerini görmek... Böyle işlerden Allah beni korusun! Akıtıldığını gördüğün o korku terinin her damlası için sana bir ton altın bile verseler gene senin yerinde olmak istemem. Başımıza daha başka ne gelebilir?

WURM. — Bilmiyorum.

LUISE. — Bilmek istemiyorsunuz! Işıktan ürken bu kara haber kelimelerin sesinden korkuyor. Fakat yüzünüzün ölü sessizliğinde hayalet bana görünüyor. Daha öğrenemediğim ne kaldı? Demin Hükümdarın, babamı her-

kese ibret olacak şekilde cezalandırmak istediğini söylüyordunuz. Herkese ibret olacak şekil acaba ne imiş?

WURM. — Daha fazla bir şey sormayın!

LUISE. Beni dinle sêfil! Sen cellâttan ders almış olmalısın! Yoksa çatırdıyan maf-sallara demirin sivri ucunu ağır ağır, itina ile sokmayı, ölüm titremeleri içinde çırpınan kal-be ıstıraplarına son verecek darbeyi boş yere ve zalimce bekletmeyi nasıl başarırdın? Babamı bekliyen akıbet nedir? Gülerek söylediğin kelimelerde gizlenen şey ölüm! Söylemek istemediğin haberler ne olabilir! Hadi, söyle! Bırak, bu ezici yük birden üzerime çöksün! Babamı bekliyen akıbet nedir?

WURM. — Zat-ı Mülükânelerini tahkir dâvası!

LUISE. — Peki ama bu ne demektir? Ben bilgisiz, görgüsüz zavallı bir kıyım. Sizin o korkunç lûgatli sözlerinizden bir şey anlamıyorum. Zat-ı Mülükânelerini tahkir dâvası da ne demek?

WURM. — Suçlu için bir ölüm dirim dâvası...

LUISE, azimle. — Ya... Teşekkür ederim. *(Yandaki odaya koşar.)*

WURM, şaşkın, olduğu yerde durur. — Nereye gidiyor? Sakın bu çılgın... Hay şeytan, hay!... Canına kıymasın? Arkasından koşayım. Hayatından mesulüm! *(Kızın peşinden gitmek üzeredir.)*

LUISE, geri döner. Bir mantoya sarılmıştır. — Affedersiniz Kâtip efendi, odayı kilitliyeceğim.

WURM. — Böyle acele nereye gidiyorsunuz?

LUISE. — Hükümdara. (Çıkıp gitmek ister.)

WURM. — Ne? Nereye gideceksiniz! (Korku içinde önüne geçer.)

LUISE. — Hükümdara. işitmiyor musunuz? Babamın ölüm dirim dâvasını gördürmek istiyen, daha doğrusu bazı alçakların istediği gibi gördürmek zorunda kalan, bu dâvaya hükümdar sıfatıyla mühründen başka bir şey vermiyen Prense!

WURM, kahkaha ile gülerek. — Prense!

LUISE. — Niçin güldüğünüzü biliyorum... Ben de zaten oraya merhamet dilenmeğe gitmiyorum. Allah korusun! Bu ümitsizce feryatlar bana sadece bir iğrenme, bir tikslenme veriyor. Bu dünya büyüklerinin sefaletin ne olduğunu öğrenmediklerini, öğrenmek de istemediklerini çok işitmiştim. İşte ben de ona sefaletin ne olduğunu söyleyeceğim. Ona ölüm çırpınmaları içinde sefaletin ne olduğunu anlatacağım. Yürekleri parçalıyan çığlıklarla ona sefaletin ne olduğunu haykıracağım. Anlattıklarından tüyleri ürpermezse, ölüm ânında yeryüzü Tanrıkarının göğüslerinin de, sefillerin göğüsleri gibi, hırıltılar çıkarmaya

başlıyacağını ve mahşer gününde Hükümdarlarla dilencilerin aynı teraziye vurulacaklarını kulaklarına haykıracağım. (*Gitmek ister.*)

WURM, *haince bir samimiyetle*. — Gidiniz, hemen gidiniz! Hakikaten bundan daha akıllıca bir şey yapamazsınız! Bence derhal gidiniz! Göreceksiniz Hükümdar sizi ne iyi karşılayacaktır.

LUISE, *birdenbire durur*. — Ne dediniz? Bunu bana siz mi tavsiye ediyorsunuz? (*Acele geri döner.*) Hım! Ne yapsam? Bunu bana tavsiye eden bu adam olduğuna göre orada feci şeyler var demektir... Hükümdarın beni iyi karşılayacağını nerden biliyorsunuz?

WURM. — Çünkü bunu karşılıksız yapmıyacaktır.

LUISE. — Karşılıksız yapmıyacak mı? İnsanca bir hareketin karşılığı ne ile ödenebilir?

WURM. — Güzel ricacının kendisi başlı başına bir kıymettir.

LUISE, *donmuş gibi durur, sonra hıçkırıklarla sarsılarak*. — Allahım!

WURM. — Umarım ki babanızın hayatını kurtarmak için istenen bu zarif fidyeyi pek ağır bulmazsınız.

LUISE, *aşağı yukarı dolaşır, çıldırmiş gibi*. — Evet! Evet! Çok doğru! Sizin büyükleriniz, hakikat karşısında alçaklıklarını kendilerine siper etmişlerdir, tıpkı kılıçlarının

arkasına gizlenen Kerrubi melekleri gibi. Babacığım, Allah yardımcım olsun! Kızın senin için ölebilir, ama günah işliyeemez.

WURM. — O zavallı, unutulmuş adam buna hayret etmekten kendini alamıyacak... Bana, "Luisem beni mahvetti, gene Luisem beni kurtaracaktır" diyordu. Cevabınızı derhal ona bildirmeğe gidiyorum, matınazel! (*Gidiyormuş gibi yapar.*)

LUISE, arkasından koşarak çıkmasına engel olur. — Durunuz! Durunuz! Bekleyin! Biraz sabırlı olun! İnsanları çileden çıkartmak istediği zaman bu iblis ne de aceleci oluyor. Doğru, babamı ben mahvettim, ben kurtarmalıyım. Hadi, söylesenize, bir çare bulsanıza! Ne yapabilirim? Ne yapmalıyım?

WURM. — Bunun bir tek çaresi var.

LUISE. — Ne imiş bakalım o tek çare?

WURM. — Babanızın da istediği...

LUISE. — Babamın da istediği mi? Nasıl bir çare?

WURM. — Sizin için kolay bir çare.

LUISE. — Benim için namussuzluktan daha güç bir şey yoktur.

WURM. — Binbaşığı serbest bırakırsanız...

LUISE. — Onu serbest bırakırsam mı? Aşkından kurtarmak için mi? Siz benimle alay mı ediyorsunuz? Bana zorla yaptırılan bir şeyi isteğime mi bırakıyorsunuz?

WURM. — Demek istediğim o değil, matnazel. Binbaşı sizden evvel ve kendi isteği ile bu işten çekilmeli.

LUISE. — Bunu yapmıyacaktır.

WURM. — Gerçekten de öyleye benziyor. Ama bu neticeyi temin edebilecek tek insan siz olmasanız, size müracaat edilir miydi?

LUISE. — Binbaşırı benden nefret etmeğe zorlayabilir miyim?

WURM. — Deneyelim, bakalım. Otursanıza.

LUISE, şaşırmış. — Alçak, gene ne plânlar kuruyorsun?

WURM. — Oturunuz ve yazınız! İşte hokka, kalem, kâğıt.

LUISE, son derece endişeli oturur. — Ne yazayım? Kime yazayım?

WURM. — Babanızın cellâdına.

LUISE. — Ah! Sen kalblere işkence etmesini ne iyi biliyorsun! (*Kalemi alır.*)

WURM, yazdırır. — “Efendimiz...

(*Luise, titriyerek yazar.*)

WURM. — “İşte sizi görmiyeli üç gün, dayanılmaz üç uzun gün geçti.”

LUISE, irkilir, kalemi elinden bırakır. — Bu mektup kime gidecek?

WURM. — Babanızın cellâdına.

LUISE. — Aman yarabbi!

WURM. — “Ama kabahat bende değil,

Binbaşıda... Bütün gün tazi gibi peşimi bırakmıyor, beni gözetliyor¹."

LUISE, *birdenbire kalkar.* — Alçaklık! Görülmemiş, işitilmemiş bir alçaklık! Bu mektup kime hitaben yazılıyor?

WURM. — Babanızın cellâdına.

LUISE, *ellerini uğuşturarak aşağı yukarı dolaşır.* — Hayır! Hayır! Hayır! Allâhım, bu ne iğrenç bir zulüm! Seni gazaba getirdikleri zaman insanları insanca cezalandır, fakat beni iki cendere arasına sokuyorsun? Niçin beni ölümle utanç arasına atıyorsun? Niçin kan emen bu cehennemlik sülüğü enseme yapıştırıyorsun? İstedığınızı yapın. Hiçbir zaman bunları yazmıyacağım.

WURM, *şapkasına sarılır.* — Siz bilirsiniz, matmazel! Nasıl isterseniz, keyfinize kalmış bir şey.

LUISE. — Keyfime mi kalmış, keyfime mi kalmış diyorsunuz? Benim keyfime ha? Canavar! Bir zavallıyı cehennem ateşine salandır, ondan işine gelen şeyi iste, sonra da o talihsize istediğim şey hoşuna gidiyor mu diye sorarak Allaha küfret! Ah, sen kalblerimizin sevdiklerimize zincire bağlanmış gibi sıkı sıkıya bağlı olduğunu çok iyi biliyorsun!... Artık benim için hepsi bir! Yazdırmağa devam edin! Artık hiçbir şey düşünmüyorum. Şeyta-

¹ Aslında: "Ulyssos'un köpeği Argus gibi gözetliyor".

nın hiledaki kudretine boyun eğiyorum.
(*Tekrar oturur.*)

WURM, yazdırmaya devam ederek. —
“... tazi gibi peşimi bırakmıyor, beni gözet-
liyor...” Yazdınız mı?

LUISE. — Devam edin, devam edin!

WURM. — “Dün Nazır hizde idi. Şu iyi
kalbli Binbaşının elinden geldiği kadar şere-
fimi korumaya çalışması görülecek şeydi doğ-
rusu.”

LUISE. — Mükemmel! Mükemmel! De-
vam edin!

WURM. — “Ben kahkahalarla gülmemek
için, bayılmış gibi yapmaktan başka çare bu-
lamadım!”

LUISE. — Aman yarabbi!

WURM. — “Fakat artık bu oyunlara da-
yanamıyacağım, dayanamıyacağım. Ondan bir
kurtulabilseydim...”

LUISE, bir an durur, ayağa kalkar, sanki
yerde bir şey arıyormuş gibi, başı önünde, bir-
aşağı bir yukarı dolaşır; sonra gene oturur ve
yazmaya devam eder. — “Ondan kurtulabil-
seydim.”

WURM. — “Yarın nöbeti var. Benden
ayrıldığı zamanı gözetleyin ve bildiğiniz yere-
gelin”. “Bildiğiniz yere” diye yazdınız mı?

LUISE. — Hepsini yazdım.

WURM. — “Bildiğiniz yere, sevgili Lu-
iseniz’in yanına gelin!”

LUISE. — Şimdi yalnız adres kaldı.

WURM. — “Mabeyinci Mareşal von Kalb Hazretlerine.”

LUISE. — Ey Ulu Tanrım! Bu iğrenç satırlar kalbime ne kadar yabancı ise, bu isim de kulaklarıma o kadar yabancı! *(Ayağa kalkar, donuk bakışlarla yazdığı satırları uzun uzun gözden geçirir, sonra mektubu kâtibe verir. Bitkin, ölü bir sesle.* — Buyurun, efendim! Elinize verdiğim şey, şerefim, Ferdinand’ın mukadderatı, bütün saadetimdir. Ben artık yeryüzünde bir dilenciden başka bir şey değilim!

WURM. Hayır, hayır! Ümitsizliğe kapılmayın, sevgili matmazel! Acılarınızı bütün kalbimle paylaşıyorum. Belki de... kim bilir? Herkesin bildiği bazı şeyleri unutabilirdim. Ciddî söylüyorum. Allah da biliyor ya! Size çok acıyorum.

LUISE, donuk fakat keskin bakışlarla onu süzer. — Kâtip efendi, sözünüzü tamamlamayın! Kendi kendinize iğrenç bir temennide bulunmak üzeresiniz.

WURM, kızın elini öpmeye hazırlanarak. — Ya o iğrenç şey bu güzel else..., ne dersiniz aziz matmazel?

LUISE, mütehakkim ve korkunç. — Öyle sanıyorum ki zıfaf gecesi seni boğar, sonra da sevinçle darağacına koşardım. *(Çıkmak ister, fakat acele döner.)* Kâtip efendi, işiniz bitti mi? Şimdi güvercin uçabilir mi artık?

WURM. — Ufak bir zahmet daha, mat-mazel! Benimle beraber kiliseye kadar gelip bu mektubu kendi isteğinizle yazdığınıza, dinî şartlar dairesinde, yemin etmeniz lâzım.

LUISE. — Allahım! Allahım! Cehennemlik eserleri mühürlemek için de senin mührün mü lâzım?

(Wurm, onu sürükliyerek götürür.)

PERDE

DÖRDÜNCÜ PERDE

(Nazırım evinde bir salon).

BİRİNCİ SAHNE

FERDINAND, UŞAK.

(Ferdinand von Walter elinde açık bir mektup olduğu halde bir kapıdan hiddetle girer. Diğer bir kapıdan da bir uşak görünür.)

FERDINAND. — Mareşal burada değil miydi?

UŞAK. — Binbaşı bey, nazır hazretleri sizi istiyorlar.

FERDINAND. — Yıldırım! çarpsın inşallah. Ben sana Mareşal burada mıydı diyorum?

UŞAK. — Ekselâns yukarda, oyun masasının başında oturuyorlar.

FERDINAND. — Ekselânsa söyleyin ne yapsın, etsin buraya gelsin!

(Uşak çıkar.)

İKİNCİ SAHNE

(Ferdinand yalnız. Mektubu çabucak gözden geçirip bazan şaşkınlık içinde duraklıyarak, bazan öfkeyle dolaşarak.)

FERDINAND. — Olamaz! Olamaz! Bu melek yaradılışlı kızda bu kadar kötü bir kalb gizlenemez... Fyle iken, öyle iken! Bütün melekler yere inip ona kefil olsalar, yer, gök, Yaradan ve kâinat ona kefil olmak için bir araya gelse... mektubu işte burada... Kendi el yazısı... İnsanlığın bir eşini daha görmediği korkunç ve iğrenç bir ihanet! Demek ki kaçalım dediğim zaman, olmaz diye ayak diremesinin sebebi bu imiş. Demek, bunun içinmiş! Aman yarabbi! Şimdi uyanıyorum, şimdi her şeyi anlıyorum! Sözde bana olan sevgisinden o kahramanca feragati demek bunun içinmiş? Az kalsın o sahte melek yüzü beni de aldatacaktı! *(Hızla odada dolaşır, sonra gene düşünceli ve sessiz, olduğu yerde kalır.)* Beni varlığımın en gizli köşelerine kadar böyle tanımak! En cüretli duygularımı, en mahrem titreyişlerimi, en ateşli hareketlerimi paylaşmak... Ruhumu, ihtizazlarımın en ince noktasından yakalamak — göz yaşlarımın bir tek damlasında kalbimin derinliklerini okumak — Aşkın en sarp, en yalçın tepelerinde bana yoldaşlık etmek, o baş döndürdü uçurumun ke-

narında beni karşılamak... Allahım! Allahım! Demek bütün bunlar riyadan, yalandan başka bir şey değilmiş! Öyle mi? Yalanın bu kadar solmaz bir rengi varsa, nasıl oluyor da şimdiye kadar şeytan, kimse farkına varmadan cennete girmenin kolayını bulamamış? Aşkımızın mâruz olduğu tehlikeyi kendisine anlattığım zaman, iki yüzlü, ne ustaca, ne inandırıcı bir yapmacıkla sararmıştı! Babamın o küstahça alaylarını ne üstün bir vekarla yere çarpmıştı! Hem de kendisinin günahkâr olduğunu bile bile... Hakikatin acı tecrübesine bile dayanmadı mı! Sahtekâr, düşüp bayıldı bile. Ey kalbin ince ve derin duyguları, artık hangi dille konuşacaksınız? Aşıfteler de düşüp bayılıyorlar. Ey mâsumluk, kendini nasıl müdafaa edeceksin? Orospular da düşüp bayılıyorlar. Beni ne hale koyduğunu kendi de biliyor. Benim bütün ruhumu okudu. Daha ilk öpüşün utangaçlığı içinde kalbimdeki bütün duygular gözlerime vurdu. O zaman hiçbir şey his etmedi mi acaba? Yoksa yalnız riyakârlığının zaferini mi hissetti? Ben bütün kâinatı onda bulmak hülyasiyle avunurken, en çılgınca arzularımı sustururken, bütün varlığımı sonsuzluktan ve sevgilimden başka bir düşünce sarmazken... Allahım, demek o hiçbir şey hissetmiyordu? Kurduğu plânların gerçekleştiğini, cazibesinin yarattığı tesiri görmenin sevincinden başka bir şey düşünmüyordu, öyle mi?... Ölüm ve intikam! Demek

beni aldatmaktan başka hiçbir şey düşünmüyordu?

ÜÇÜNCÜ SAHNE

MAREŞAL, FERDINAND.

MAREŞAL, korkak adımlarla odaya girer.

— Aziz dostum, beni görmek istemişsiniz?

FERDINAND, kendi kendine mırıldanır.

— Bir alçağın kafasını koparmak istedim. *(Yüksek sesle.)* Mareşal, şu mektup geçit resminde cebinizden düşmüş olmalı. *(Kötü kötü güler.)* Bereket versin bulan da ben oldum.

MAREŞAL. — Siz mi?

FERDINAND. — Evet, çok garip bir tesadüfle. Allahın işine bakın!

MAREŞAL. — Görüyorsunuz, baron, ne kadar korkuyorum.

FERDINAND. — Okuyun! Okuyun, *(Ondan uzaklaşarak.)* İyi bir âşık olamıyorsam da belki iyi bir arabulucu olurum. *(Mareşal mektubu okurken Ferdinand duvara yaklaşır ve iki tabanca alır.)*

MAREŞAL, mektubu masanın üstüne atar, kaçmak ister. — Hay Allah kahretsin!

FERDINAND, onu kolundan tutarak geri getirir. — Sabırlı olun, aziz Mareşalım! Mektuptaki haberler iyiye benziyor. Bulup getirdiğim için hakkım olan mükâfatı isterim. *(Tabancaları gösterir.)*

MAREŞAL, *korkarak geri çekilir.* — Azizim, aklımızı başınıza toplayın.

FERDINAND. — Aklım başımda, hattâ senin gibi bir serseriye öteki dünyaya yollamak için, belki de lüzumundan fazla aklım başımda. (*Tabancanın birini Mareşale çevirir, aynı zamanda mendilini çıkarır.*) Al! Şu mendili, tut! O aşifte vermişti.

MAREŞAL. — Mendil düellosu mu¹? Siz çıldırdınız mı? Ne zannediyorsunuz?

FERDINAND. — Şu mendilin ucunu tut diyorum, sana! Korkak, yoksa hedefi şaşıracağsın! Alçak, nasıl da titriyor! Kafatasına ilk defa bir şey gireceği için Allaha şükretmen lâzım, aşağılık herif! (*Mareşal kaçmağa kalkar.*) Yo, dur bakalım! İşte buna müsaade edemem. (*Mareşali geri getirir, kapıyı sürgüler.*)

MAREŞAL. — Nasıl, bu odada mı, baron?

FERDINAND. — Sanki sur dibine kadar gitmek zahmetine değermişsin gibi? Elmasım, bu odada kurşun daha iyi patlar. Bu dünyada ilk defa biraz gürültü çıkarmış olursun. Hadi, nişan al!

MAREŞAL, *alnının terini silerek.* — Demek siz kıymetli canınızı bu şekilde tehli-

¹ Rakiplerin yüzlerini mendille örtüp kararlamadan birbirlerine ateş ettikleri bir düello.

keye atmak istiyorsunuz? Delikanlı, parlak istikbalinizi düşünün.

FERDINAND. — Nişan al, diyorum sana. Bu dünyada artık yapacak işim kalmadı benim.

MAREŞAL. — Ama benim daha yapacak çok işim var, aziz efendim.

FERDINAND. — Senin mi, budala? Neymiş o yapacağın işler? İnsan adını taşımaya lâıyk herkesin reddedeceği oyunlarda kuklalık etmek mi? İğneye takılmış bir kelebek gibi saniyede yüz defa uzayıp kısalmak mı¹? Efendinin günde kaç defa yestehlediğimin cetvelini tutmak, kustuğu alaylara, hakaretlere tükürük hokkası olmak mı²? Ben seni hiç görmemiş acayip bir dağ faresi gibi yanımda götürürüm daha iyi. Orada, cehennemde bilgin maymun rolünü yapar, lânetlilerin ulularına rakslarıyla refakat eder, bir köpek gibi öte beri taşır, bekler ve nihayet sarayda öğrendiğin maskaralıklarla ümitlerini kaybetmiş olanları biraz eğlendirirsin.

MAREŞAL. — Nasıl merederseniz, efendim. Tamamiyle emrinizdeyim. Yalnız Allah aşkına şu tabancaları ortadan kaldırın!

¹ Efendilerinin önünde durmadan yerlere kapanan dalkavuklara telmih.

² Aslında: "Alaylarına, hakaretlerine dayanacak kira beygiri olmak mı?"

FERDINAND. — Zavallı mustarip¹, karşında nasıl da duruyor? Sadece varlığı bile dünyanın kuruluşunun altıncı gününe bir hakaret²! Sanki Tübingenli bir kitapçı Tanrının elinden çıkmış nüshayı tekrar basmış da³ bunu ortaya çıkarılmış! Yazık! Bu nankör kafatasının içine yerleştirilmiş şu iki dirhemlik⁴ beyne çok yazık! Şimdi bir akıl kırıntısından ibaret olan bu iki dirhemlik beyin bir maymunu belki de insan seviyesine çıkarabilirdi. Böyle bir mahlûka kalbini vermek! Affedilir şey değil. İnsanın aklı duracak! İnsanı günaha sürüklemekten ziyade, günahıtan iğrendirmek için yaratılmış böyle bir herife!

MAREŞAL. — Oh! Çok şükür Allahım! Şakaya başladı.

FERDINAND. — Hadi, bırakayın şunu. Böcekleri bile koruyan müsamaha bunu da korusun! Ona raslayınca insan omuz silker, bazı mahlûklarını tortu ve posalarla beslemenin yolunu bulan, darağacında kargalara, hükümdarların sefahat sofralarında dalkavuklara ziyafet çeken Mutlak Kudretin hikmetine

¹ Aslında "İstirap çocuğu", İsa'ya telmih.

Tanrı insanı, yaratılışın 6. ncı gününde meydana getirmiştir. İnsan karikatürü olan von Kalb'i Schiller yaratılışın bir istihzası gibi görüyor.

³ Edebî eserleri tahrif ederek kaçak basan Tübingen kitapçılarına telmih.

⁴ Aslında "Unze"; 30,8 gramlık bir ağırlık ölçüsü.

hayran olur. Nihayet ruhlar âleminde, zehir çıkarmak için, yılanlar ve akrepler besleyen Tanrının bu derece muktesit davranmasına şaşılır. Fakat (*yeniden hiddete kapılarak*) bu solucan benim gülüme kadar tırmanmamalı! Yoksa ben onu (*Mareşali yakalayıp şiddetle sarsarak*) işte böyle, böyle ezerim!

MAREŞAL, *kendi kendine mırıldanarak*. — Aman yarabbi! Şuradan hayırlısı ile bir kurtulsam! Buradan bin mil ötede, Paris civarındaki timarhanede olmaya razıyım, tek şunun yanından kurtulayım!

FERDINAND. — Alçak! Eğer senin yüzünden artık iffetini kaybettiyse! Benim tap-tığım o güzelliklerle sen zevk ettinse! (*Daha kızgın.*) Benim kendimi bir ilâh gibi hissettiğim yerde sen sefahate daldınsa! (*Birdenbire susar, sonra gözleri dışarı uğrıyarak.*) Öbür dünyada gazabıma uğrıyacağıma cehenneme sığın daha iyi! Bu genç kızla işi nereye kadar vardır-dın? Hadi, itiraf et!

MAREŞAL. — Bırakın beni, bırakın! Size her şeyi açıkça anlatacağım.

FERDINAND. — Ah! Bu kızla sevişmek başka biriyle ilâhî bir aşk yaşamaktan daha tatlı olmalı! Bu kız sefahate dalmak isteseydi, ruh kıymetlerini çığner, şehveti bile fazilet şekline sokabilirdi. (*Tabancayı Mareşalin kalbine dayıyarak.*) Onunla işi nereye kadar vardır-dın? Açıkça söyle, yoksa ateş ediyorum!

MAREŞAL. — Hiçbir şey, hiçbir şey yapmadım. Ne olur, bir dakikacık sabredin! Sizi aldatıyorlar.

FERDINAND. — Sen de bunu bana hatırlatmak küstahlığında bulunuyorsun, değil mi melûn? Onunla işi nereye vardırđın? Söyle, yoksa gebereceksin!

MAREŞAL. — *Mon Dieu!* Allahım! Söyliyeceğim. Evet söyliyeceğim... fakat beni dinleyin... Babası... Kendi babası...

FERDINAND, *daha fazla kızarak.* — Kızını sana mı peşkeş çekti? Onunla işi nereye kadar vardırđın? Doğru söyle, yoksa öldürürüm!

MAREŞAL. — Değđ gibisiniz, bir şey dinlemiyorsunuz ki. Ben onu ömrümde bir kere olsun görmedim. Onu tanımıyorum bile. Hakkında hiçbir şey de bilmiyorum.

FERDINAND, *geri çekilerek.* — Hiç görmedin mi? Onu tanımıyor musun? Hakkında hiçbir şey bilmiyor musun? Kızcağđz senin yüzünden mahvoldu. Bir de onu inkâr ediyorsun, hem de bir nefeste üç defa inkâr ediyorsun, öyle mi? Defol gözüm görmesin! Aşağılık herif! (*Tabancasının kabzasıyla vurarak dışarı atar.*) Barut, senin gibi sefiller için icat edilmedi.

DÖRDÜNCÜ SAHNE

(*Ferdinand yalnız. Uzun bir sessizlikten sonra, korkunç bir fikrin kafasında belirdiği yüzündeki çizgilerden okunur.*)

FERDINAND. — Mahvoldum! Evet, bahtsız kız! Mahvoldum. Ama sen de. Evet, Allah şahit olsun ki, ben mahvolursam sen de mahvolursun! Ey âdil Tanrı! Onu benden alma! Bu kız benimdir. Ben onun uğruna senin dünyandan geçtim, bütün kâinatı teptim. Onu bana bağışla! Yarabbi, milyonlarca insan sana yalvarıyor. Şefkatli bakışlarını onlara çevir. Bırak, bu işi yalnız başıma bitireyim, Adil Tanrım! (*Dehşetle ellerini açarak.*) Zengin, varlıklı Tanrı benden bir ruhu, hem de eserlerinin en kötüsü olan bir ruhu esirgiyecek mi? Bu kız benimdir. Ben bir zamanlar onun ilâhı idim, şimdi de azrailî! (*Gözlerini açar, bakışlarını bir köşeye diker.*) Evet, her şeyi kabul ediyorum. Onunla beraber ebediyen lânet zincirine bağlanmak, göz göze; tüylerimiz ürpererek karşı karşıya... boğuk iniltilerimiz birbirine karışarak... O zaman duygularımı tekrarlamak, ona ettiği yeminleri hatırlatmak!... Allahım! Allahım! Korkunç, fakat ebedî bir birleşme! (*Acele çıkmak ister. Nazır içeri girer.*)

BEŞİNCİ SAHNE

NAZIR, FERDINAND.

FERDINAND, geri çekilir. — Ah! Babam!

NAZIR. — Oğlum! Burada karşılaşmamız ne güzel bir tesadüf! Sana hoşuna gidecek bir haber getiriyorum, hattâ eminim, bu haber, sevgili oğlum, seni şaşırtacak da. Oturalım mı?

FERDINAND, donmuş gibi uzun uzun bakar. — Babacığım! (Heyecanla Nazıra doğru gider, eline sarılır.) Babacığım! (Elini öper, önünde diz çöker.) Ah babacığım!

NAZIR. — Nen var, oğlum? Ayağa kalk! Ellerin ateş gibi yanıyor, hem de titriyor.

FERDINAND, çılgın ve ateşli bir hislilikle. — Nankörlüğümü bağışlayın, babacığım! Ben kötü bir insanım. İyiliklerinizi anlamadım. Siz benim iyiliğimi istiyordunuz. Ah! Sizin geleceği keşfeden bir ruhunuz var. Şimdi artık çok geç. Affedin, affedin! Duanızı esirgemeyin, babacığım!

NAZIR, mâsum bir çehre takınır. — Oğlum, ayağa kalk! Sözlerin bana muamma gibi geliyor.

FERDINAND. — Şu Midlerin yok mu babacığım... Ah, siz insanları ne iyi tanıyor-

sunuz. O zamanki hiddetiniz ne kadar haklı imiş, meğer ne asîl duygularla, ne büyük bir babalık şefkatiyle hareket ediyormuşsunuz? Babalık gayretiniz sadece yolunu iyi seçmemişti... Ah o Millerin!

NAZIR. — Beni üzme, oğlum! Sana karşı sert davrandığım için kendime kızıyorum. Senden af dilemeğe geldim.

FERDINAND. — Af dilemek bana düşer! Lânet etmek de bana düşer! Sizin sözleriniz kerametten farksız, sertliğiniz ilâhî bir merhametmiş. Ah o Millerin, baba...

NAZIR. — Biliyorum, asîl, sevimli bir genç kızdır. Acele vermiş olduğum yanlış hükmü düzeltiyorum. Bu kız gönlümü fethetti.

FERDINAND, *ürpererek sıçrar.* — Ne? Siz de mi! Siz de mi? Melek kadar sâf ve mâsum bîr kız, değil mi? Babacığım, böyle bir kızı sevmek ne kadar tabîî, ne insanca bir şey değil mi?

NAZIR. — Daha doğrusu onu sevmemek bir cinayettir, de.

FERDINAND. — Olur şey değil! Ne korkunç bir şey bu! Siz ki her zaman insanların kalblerini okursunuz. Üstelik ona nefret gözü ile de baktınız! Görülmemiş bir riya-kârlık! O Millerin, babacığım...

NAZIR. — Benim kızım olmaya lâyıktır. Meziyetlerini asalet, güzelliğini de servet ola-

rak kabul ediyorum. Senin sevgin önünde prensiplerimi bir yana bırakıyorum. Bahtiyar olun!

FERDINAND, kendini kaybetmiş bir halde odadan dışarı fırlar. — Bir bu eksikti! Elveda, babacığım! (Çıkar.)

NAZIR, onun arkasından koşar. — Dur! Dur! Nereye koşuyorsun? (Çıkar.)

ALTINCI SAHNE

(Lady'nin sarayında son derece zengin bir salon.)

LADY, SOPHIE.

(Lady ve Sophie girerler.)

LADY. — Peki, bu kızı gördün mü? Gelecek mi?

SOPHIE. — Hemen şimdi gelecek. Ev kıyafetiyle idi, çabucak elbisesini değiştirmek istedi.

LADY. — Bana ondan bahsetme! Sus! Kalbimin duygularını korkunç bir şekilde paylaşan bu mesut kızı karşımda göreceğimi düşündükçe bir kaatil gibi titriyorum... Peki, daveti nasıl karşıladı?

SOPHIE. — Şaşırmış göründü, sonra düşünceye daldı, gözlerini iri iri açarak bana

baktı ve sustu. Kaçamaklı sözlerle özür dilemesini beklediğim anda beni hayrete düşüren bir bakışla şu cevabı verdi: Hanımınızın bana emrettiği şeyi ben, yarın kendilerinden bir lûtufluk olarak rica etmeği düşünüyordum.

LADY, son derece işgilli. — Beni bırak, Sophie! Bırak beni, bana acı! Eğer bu genç kız alelâde bir mahlûksa yüzüm kızaracak, daha üstünse büsbütün ümitsizliğe düşeceğim.

SOPHIE. — Fakat, Mylady, insan rakibesini böyle mi karşılar? Kim olduğunuzu düşünün! Ailenizi, sınıfınızı, kudretinizi düşünün bir kere! Çok daha mağrur bir kalb, görünüşünüzün azametini, ihtişamını artırmalı!

LADY, dalgın. — Bu deli de nelerden bahsediyor?

SOPHIE, kızgın. — En kıymetli mücevherlerin tam bugün üzerinizde parıldaması sadece bir tesadüf mü yoksa? Elbisenizin en güzelini, en ihtişamlısını bugün giymiş olmanız, salonunuzun kapısında şövalye namzetlerinin, Macar kıyafetindeki uşakların kaynaşması, halk tabakasından bir kızı kabul etmek için sarayınızın hükümdar salonunu seçmiş olmanız, bütün bunlar gerçekten sadece bir tesadüf mü?

LADY, ıstırap içinde aşağı yukarı dolaşır. — Lânet olsun! Kadınların birbirlerinin gönül zarflarını bu kadar çabuk farketmeleri

tahammül edilir şey değil. Böyle bir mahlûkun benliğimin içini okuyabilmesi için daha şimdiden ne kadar alçalmış olmalıyım!

BİR UŞAK, girer. — Matmazel Millerin.

LADY, Sophie'ye. — Çık dışarı, uzaklaş buradan! (Sophie hâlâ tereddüt ettiği için tehdit edercesine.) Çık, sana emrediyorum! (Sophie çıkar. Lady salonda bir defa dolaşır.) İyi oldu, heyecanlanmam çok iyi oldu. Şimdi tam istediğim gibiyim. (Uşağa.) Matmazel içeri girebilir. (Uşak çıkar. Lady şezlonga oturur. Gösterişsiz, fakat kibar bir vaziyet alır.)

YEDİNCİ SAHNE

LUISE, LADY.

(Luise Millerin utanarak içeri girer ve Lady'den uzakça bir yerde durur. Lady'nin arkası ona dönüktür. Kızı karşı taraftaki aynadan uzun uzadıya ve dikkatle tetkik eder. Bir sessizlikten sonra.)

LUISE. — Madam, emirlerinizi bekliyorum.

LADY, Luise'ye döner, yalnız başı ile işaret eder, soğuk ve yabancı. — A! geldiniz mi? Şüphesiz matmazel... Matmazel... şey olacaksınız... adınız neydi?

LUISE, biraz kurgun. — Babamın adı Miller'dir. Hanımefendi hazretleri kızını aratıp üstetmişlerdi.

LADY. — Sahi, sahi! Şimdi hatırlıyorum. Geçenlerde bahsi geçen şu kemancının zavallı kızı, değil mi. (*Biraz sustuktan sonra kendi kendine.*) Enteresan bir yüz, ama hiç de güzel değil. (*Luise'ye yüksek sesle.*) Yaklaşınız, yavrum! (*Gene kendi kendine.*) Ağlamaya alışmış gözler... Bu gözleri ne kadar severim! (*Tekrar yüksek sesle.*) Yaklaşsanıza, daha yakına gelin. Yoksa benden korkuyor musun, sevimli çocuk?

LUISE, ağır ve katî bir sesle. — Hayır, Mylady, ben halkın dedikodusuna ehemmiyet vermem.

LADY, kendi kendine. — Bakındı hele! Bu dik başlılığı da ondan öğrenmiş olacak. (*Yüksek sesle.*) Sizi bana tavsiye ettiler, matmazel. İyi bir tahsil ve terbiye görmüşsünüz. Buna inanmak isterim... Zaten ne pahasına olursa olsun, sizi bana o kadar hararetle tavsiye eden kimseyi dünyada yalancı çıkarmak istemem.

LUISE. — Fakat, Mylady, bana hami aramak zahmetine katlanacak hiç kimseyi tanımıyorum.

LADY, sinirli. — Zahmet hami için mi, yoksa himaye edilecek kimse için mi?

LUISE. — Bu sözler benim için çok fazla hanımefendi!

LADY. — İşte bu sâf yüzden umulmıyacak kadar da kurnazlık! Luise mi diyorlar size? Henüz çok genç görünüyorsunuz, kaç yaşındasınız?

LUISE. — On altıyı bitirdim.

LADY, *hemen ayağa kalkarak.* — Şimdi iş anlaşıldı! On altı yaş! Aşk ateşiyle yanan kalbin ilk arzuları! El değmemiş piyanoda ilk eritici, billûr ses! Hiçbir muvaffakiyet bu kadar baş döndürücü değildir. Otur, sevimli kız, ben senin iyiliğini isterim. O da ilk defa seviyor. Aynı sabah ışıklarının birleşmesinde şaşılacak ne var? (*Çok candan, kızın elini tutarak.*) Kararlaştığı gibi, seni mesut etmek isterim, kızım... Bunlar tatlı, çabucak dağılıverecek bir hülyadan başka bir şey değil¹: (*Luise'nin yanaklarını okşıyarak.*) Oda hizmetime bakan Sophie evleniyor. Sen onun yerine geçeceksin. On altı yaş! Bu yaşta ciddî ve devamlı bir şey bahis mevzuu olamaz.

LUISE, *saygı ile Lady'nin elini öper.* — Mylady, bu lûtfunuza teşekkür ederim, kabul etmem mümkünmüş gibi teşekkür ederim.

LADY, *bambaşka ve sert bir tavırla.* — Hele bakın şu kibirli küçük hanıma! Sizin durumunuzdaki genç kızlar bir hamî buldular mı umumiyetle kendilerini bahtiyar sayarlar... Acaba ne gibi iddialarınız var, onurlu kızcağızım? Bu parmaklar iş görmek için çok

¹ Lady Milford bu cümleyi kendi kendine söyler.

mu nazik? Yoksa elin yüzün biraz güzel diye mi bu kadar kurumlanıyorsun!

LUISE. — Madam, doğuşum gibi güzelliğim de benim malım değildir.

LADY. — Yoksa şu birazcık güzelliğin hiç solmıyacağını mı zannediyorsun? Zavallı çocuk! Kim olursa olsun, bunu senin kafana koyan seni de, kendisini de aldatmış. Bu yanakların parlaklığı ateşte yapılmış yaldız kadar da devam etmez. Aynanın sana sâf külçeden, tahribedilmez bir maden olarak sattığı şey, er geç yavuklunun elinde kalacak ince bir altın tozundan başka bir şey değildir. O zaman ne yapacaksın?

LUISE. — Bir elması, altınla çerçevelenmiş görüldüğü için, satın alan yavukluya acırım, Mylady!

LADY, *bu sözlere dikkat etmiyerek.* — Sizin yaşıınızda bir genç kızın daima iki aynası vardır: biri hakikisi, öbürü sevgilisinin gözü. İkincinin hoşça giden nezaketi birincinin patavatsızlığını tamir eder. Biri küçük bir çiçek bozuğunu suç sayar. Öbürü “Bilâkis bu bir güzellik çukurudur” der. Siz, sâf çocuklar da, birincinin söylediklerinden yalnız ikincisinin tasdik ettiklerine inanır, sonunda da her ikisinin söylediklerini birbirine karıştırıncıya kadar birinden öbürüne geçersiniz. Niçin beni böyle hayretle süzüyorsun?

LUISE. — Affedersiniz, Madam! Bu anda, sahibinin kibir ve azamet aleyhinde bu

kadar hararetle va'zettiğinden haberi olmıyan ve üzerinizde pırıl pırıl yanan şu muhteşem yakuta acıyordum.

LADY, kızarak. — Küstah, sözü değiştirme! Güzelliğinin sana va'dettiği istikbale kapılmasan dünyayı, hayatı tanımak, yol iz öğrenmek için böyle bulunmaz bir fırsatı kaçıırır, halk tabakasının o köhne kanaatlerinden sıyrılacağın böyle bir mevkiî tepir misin?

LUISE. — Tabîî, aynı zamanda halk tabakasının o mânasız iffet duygusundan da sıyrılacağım bir mevki, değil mi, Mylady?

LADY. — Abdalca bir itiraz! Biz halimizle, tavrımızla yüz vermedikten sonra en cüretli çapkın bile şerefimizi düşürecek bir teklifte bulunmaya cesaret edemez. Sen kim olduğunu göster, vekar ve haysiyetini takım da gençliğini her tehlikeye karşı korumayı ben tekeffül ederim.

LUISE. — Madam, müsaadenizle bundan pek emin olmadığımı söylemek cesaretinde bulunacağım. Bazı kibar hanımefendilerin sarayları çok defa en hayâsızca eğlencelere sahne olmuştur. Zavallı kemancının kızıdan kendisini vebanın içine atmasını, sonra da o korkunç hastalığın sirayetinden korkmamak kahramanlığını göstermesini, evet bu kahramanlığı ondan kim bekliyebilir? Kim aklına getirirdi ki Lady Milford ebedi bir vicdan azabını göğsünde beslemek, her dakika utançtan yüzü kızarmak için, dünyanın parasını

harcasın, böyle bir çılgınlığa kapılsın! Ben açık kalbliyim, Madam. Bir eğlenceye giderken benimle karşılaşmak sizi sevindirecek mi? Eve döndüğünüz zaman gene benimle karşılaşmaya dayanabilecek misiniz acaba? Bırakın, bizi sonsuz mesafeler ayırsın daha iyi. Aramıza ummanlar girsin! Dikkat edin, Mylady! Ayrılma zamanı, bıkınlık zamanı gelebilir... Pişmanlık ateşi göğsünüzü yakmaya başlar... O zaman oda hizmetçinizin yüzünde mâsumluğun temiz kalblere verdiği mükâfatı, o derin huzuru okumak sizin için ne büyük bir işkence olur. *(Bir adım geri çekilir.)* Tekrar ediyorum, Madam, affınızı rica ederim.

LADY, büyük bir telâş ve heyecan içinde dolaşır. — Benimle bu şekilde konuşmasına tahammül edemem. Hele haklı çıkmasına hiç! (Luise'nin önüne gidip gözlerini kırpmadan onun gözlerinin içine bakarak.) Kız, sen beni aldatamazsın! Alelâde düşünceler bu kadar hararetle söylenemez. Bütün bu güzel sözlerin arkasında benim hizmetimi sana bilhassa iğrenç gösteren ateşli bir alâka seziliyor. Diline bu kadar hararet veren de o alâka... *(Tehdit edercesine.)* Onu meydana çıkarmalıyım.

LUISE, sakindir, asûl bir tavırla. — Meydana çıkarırsanız ne olacak? Mağrur topuğunuz, Tanrısının kötü muamelelere karşı bir iğneyle silâhlандırıldığı o hakîr solucanı uyan-

dırır mı ne olacak? İntikamınızdan korkmıyorum, Mylady! Zavallı günahkâr, cellâdın o aşağılık sandalyesine oturdu mu dünyanın sonuna güler. Benim felâketim o kadar büyük ki böyle apaçık konuşmam bile artık onu artıramaz. *(Bir zaman sustuktan sonra büyük bir ciddiyetle.)* Siz beni mensup olduğum tabakanın çamurundan kurtarmak istiyorsunuz. Bu şüpheli lûtfun sebeplerini araştırmak istemiyorum. Yalnız şunu sormak istiyorum: Lady'ye beni halk tabakasından bir ailenin kızı olduğu için utanacak bir budala zannettiren acaba nedir? Acaba saadetimin yaratıcısı olmak hakkını nereden almış, hem de bu saadeti ondan kabul edip etmiyeceğimi bilmeden. Ben her insanın hakkı olan, ezeli kanunlarla tespit edilmiş dünya saadetlerinin hepsinden ebediyen vazgeçmiştim. Ben talihin o kadar acele etmesini hoş görmüştüm. Niçin bana bunu yeniden hatırlatıyorsunuz? Allah bile en büyük nur meleği, kendi karanlığı karşısında ürküp çekilmesin diye, ışıklarını kullarının gözünden saklarsa, insanlar niçin bu kadar zalimce bir merhamet göstermeğe kalkıyorlar? Nasıl oluyor da, Mylady, sizin o göklere çıkarılan refah ve saadetiniz gelip sefaletten kıskançlık ve hayranlık dileniyor? Sevinçleriniz, parlaklığını artırmak için ümitsizliğe bu kadar mı muhtaç? Beni bu körlük içinde bırakın daha iyi. Kara bahtıma ancak bu karanlık içinde tahammül edebilirim. Bir

damla su içinde yüzen böcek, ona içinde donanmaların ve deniz canavarlarının dolaştığı Okyanuslardan bahsedilinceye kadar kendisini, cennette imiş gibi mesut hisseder. Siz beni mesut görmek mi istiyorsunuz? Pekâlâ! *(Biraz sustuktan sonra birdenbire Lady'ye yaklaşır ve onu şaşırtacak şekilde sorar.)* Siz mesut musunuz, Mylady? *(Lady şaşkın, Luise'nin yanından hızla uzaklaşır. Luise arkasından gider, elini Lady'nin göğsüne koyar.)* Dış hayatınızın neşesi, ışığı bu kalbde de var mı? Ve sizinle kalblerimizi, talihlerimizi değiştirecek olsak, ben de çocukluğumun bütün safvetiyle vicdanınıza hitabederek, sanki anemmişsiniz gibi size ne yapmak gerektiğini sorsaydım... bana bu değişik dokuşu tavsiye eder miydiniz?

LADY, son derece heyecan içinde kendini kanapeye atar. — Garip! Şaşılacak şey! Hayır, kızcağızım, hayır! Sen bu ruh büyüklüğünü doğarken dünyaya getirmedin! Babandan da almış olamazsın, çünkü taptaze. Bana yalan söyleme! Sana bunları öğreten başka biri var, sen konuşurken onun sesini duyar gibi oluyorum.

LUISE, zarif ve dikkatli, Lady'nin gözlerinin içine bakarak. — Demin bana bir vazife bulduğunuz halde, bana hocalık edeni ancak şimdi hatırlamanıza hayret ettim Mylady!

LADY, sığırtarak kalkar. — Yo, bu kadarı fazla! Peki, öyle olsun! Mademki gizli-

yemiyorum. Evet... Onu tanıyorum. Herşeyi biliyorum. Bilmek istediğimden daha fazlasını biliyorum. *(Birdenbire, durur, sonra zamanla hemen hemen çulğunluğa varan bir şiddetle.)* Fakat hâlâ onu sevmeğe, yahut onun tarafından sevilmeğe hele cesaret et, hele bir et de görelim! Ne diyordum? Evet sadece onu düşünmeğe, onun düşüncelerinden biri olmağa hele bir cesaret et bakalım! Ben kudretliyim, bahtsız, korkunçum. Onun canlı bir ilâh olduğu ne kadar doğruysa bu da o kadar doğrudur, sonra mahvolursun!

LUISE, metîn. — Evet mahvolurum, Mylady, sizi sevmesi için onu zorladığımız andan itibaren benim için kurtuluş yoktur.

LADY. — Ne demek istediğini anlıyorum! Fakat onun beni sevmesi lâzım değil. Ben bu iğrenç aşkı yenmek, kalbimi susturmak, seninkini de ezmek istiyorum. Aranıza dağları, uçurumları fırlatmak, bir ifrit gibi sevdalı başlarınızın üzerinde dolaşmak istiyorum. İsmim, canileri ayıran bir hortlak gibi dudaklarınızı ve öpüşlerinizi ayıracak! Genç ve taze vücudun sevgilinin kolları arasında bir mumya gibi sararıp solacak! Ben onunla mesut olamam, doğru! Fakat sen de mesut olmayacaksın! Bunu bil, alçak! Saadeti mahvetmek de bir saadettir.

LUISE. — Bu saadeti size bırakmadılar, Mylady! Kendi kalbinizi kötülemezsiniz. Başımın üzerine yağdığınız o tehditleri yerine getir-

mek sizin elinizden gelmez. Size, yüreğinde aynı duyguları taşımaktan başka bir kötülüğü dokunmıyan bir insana işkence edecek yarıdrlışta değilsiniz siz... Fakat ben, sizi kendinizden geçiren bu aşk için sizi seviyorum, Mylady!

LADY, şimdi kendini toparlamıştır. — Neredeyim? Nerde idim? Neleri açığa vurdum? Hem de kime?... Ah Luise, asıl, büyük ve yüce ruh! Bunları bir çılgına bağışla! Senin saçlarımın bir teline bile dokunmıyacağım, yavrum. Dile benden ne dilersen, emret! Seni kollarımda taşıyayım; arkadaşın, kardeşin olayım. Sen fakırsın... O halde bak, (Birkaç pırlantayı çıkarır.) Bu mücevherleri, elbiselerimi, atlarımı, arabalarımı satmak istiyorum... Hepsı senin olsun, fakat ondan vazgeç!

LUISE, şaşkıın, geri çekilir. — Bir ümitsizle alay mı ediyor? Yoksa bana karşı yöneltilen o canavarca işle gerçekten ilişiğı yok mu? Ah! Öyle ise, ben kendime hâlâ bir kahraman süsü verebilecek, za'fımı bir meziyet haline getirebilecek miyim? (Bir zaman düşünceli durur, sonra Lady'ye yaklaşır, elini tutar ve mânâlı bir şekilde, gözlerini kırpmadan ona bakar.) Öyle ise alın onu Mylady! Kanayan kalbimden cehennem kancaları ile söküp kopardıkları adamı kendi isteğimle size bırakıyorum... Belki siz de bilmiyorsunuz, Mylady, fakat iki sevgilinin sa-

âdetini mahvettiniz, Tanrının, birbirine bağladığı iki kalbi hoyratça ayırdınız. Tıpkı sizin gibi Ona yakın olan, tıpkı sizin gibi mesut olmak için yarattığı, tıpkı sizin gibi Ona tapın ve artık adını bile anamıyacak olan bir mahlûku çiğnediniz. Mylady, çiğnenen solucanın son iniltisi bile yaradanın kulağına varır, O, elinde tuttuğu ruhların öldürülmesine kayıtsız kalamaz. Ferdinand artık sizindir. Onu alın, Mylady! Onun kollarına atılın! Onu mihrabın önüne sürükleyin! Yalnız unutmayın ki ilk zıfaf busesi için birleşecek dudaklarınızın arasına, kendi canına kıyan bir kızın hayaleti girecektir. Allah beni affetsin. Başka çare bulamıyorum. (*Kendini dışarı atar.*)

SEKİZİNCİ SAHNE

LADY, yalnız.

(*Lady yalnızdır, bakışları matmazel Millerin'in hızla çıktığı kapıya dikilmiş olarak bir müddet korku içinde kalır; nihayet boğucu sersemlikten kurtulur.*)

LADY. — Bu ne haldi? Bana ne oldu? Bahtsız kız neler söyledi? Hâlâ, yarabbi, beni telîn eden o korkunç kelimeler hâlâ kulaklarımı tırmalıyor: Onu alın! Kâmi, zavallı kız? Ölüm hırıltılarının hediyesini, ümitsizliğinin o korkunç mirasını mı? Allahım, Allahım!

Ben bu kadar mı alçaldım... gururumun tahından birdenbire düştüm mü ki bir dilencinin son nefesinde, büyük bir âlicenaplıkla bana fırlattığı şeyi hırsla kapıyorum. Onur alın! Bu sözleri nasıl bir eda ile söylüyor, onlara nasıl bir bakış katıyor! Ah, Emilie, bunun için mi kadınlığın hudutlarını aştın? Yüksek ruhlu İngiliz kadını, o parlak unvan bunun için miydi? Şeref ve itibarının azametli yapısı halk tabakasından fakir bir kızın daha yüksek faziletleri karşısında yıkılsın diye mi bu unvanı taşımaya kendinde hak gördün? Hayır, kendini beğenmiş bahtsız! Emilie Milford'un utancından yüzü kızarabilir, ama hiçbir zaman küçülmez! Benim de feragat gösterecek kadar kuvvetim var. *(Heybetli adımlarla dolaşır.)* Yufka yürekli, acılı kadın, artık çekil, kendini sakla! Aşkın tatlı, yaldızlı hayalleri, siz de kaybolun. Benim kılavuzum artık ruh yükseklği olsun! Bu sevişen çift mahvolmuştur, yahut da Milford bütün iddialarından vazgeçmeli ve prensin kalbinden silinmelidir! *(Bir zaman sustuktan sonra, heyecanla.)* Oldu bile! O müthiş engel ortadan kalktı. Duka ile aramdaki bütün bağlar işte çözüldü. O çılgın aşk da kalbimden söküldü! Ey fazilet! Senin kollarına atılıyorum. Emilie'yi bu tövbe-kâr kızı kucakla!... Oh! Ne kadar ferahladım! Kendimi bir anda ne kadar hafif, ne kadar yükselmiş buldum! Bugün ikbalin zirvesinden batan bir güneş gibi, ihtişamla inmek istiyorum.

rum. Yıldızım da aşkımla beraber sönsün ve gururumla gittiğim bu sürgünde kalbimden başka yoldaşım olmasın! (*Kesin kararlar yazı masasına doğru gider.*) Derhal harekete geçmeli, derhal! O güzel delikanlının cazibesi kalbimi yeniden kanatıp aynı mücadeleyi tazelemeden. (*Masanın başına oturur, yazmağa başlar.*)

DOKUZUNCU SAHNE

LADY, BİR UŞAK, SOPHIE, onun arkasından MAREŞAL, en nosra uşaklar.

UŞAK. — Mabeyinci Mareşal von Kalb, Duka hazretlerinin bir emrini getirmişler, dışarda bekliyorlar.

LADY, hararetle yazmaya devam ederek. O hükümdar kuklası sersemliyecek! Elbette! Bu fikir böyle haşmetli bir kafatasını çatlatacak kadar gariptir. Saraydaki dalkavukları baş dönmesine tutulacaklar. Bütün memleket kaynaşacak.

UŞAK. — Mareşal Hazretleri, Mylady!

LADY, döner. — Kim? Ne dedin? Aman ne iyi! Bu çeşit mahlûklar lâf taşımak için yaradılmışlardır. Hoş geldi sefa geldi!

(*Uşak çıkar.*)

SOPHIE, korku içinde yaklaşarak. — Sizi merak etmeseydim şüphesiz rahatsız etmezdim... (Lady, hararetle, yazmağa devam eder.) Millerim kendini kaybetmiş bir halde salondan fırladı. Siz de kendi kendinize, ateşli ateşli, konuşuyorsunuz. *!(Lady hiç durmadan yazar.)* Korkuyorum! Acaba neler oldu?

MAREŞAL, içeri girer, Lady'nin arkasında binlerce reverans yapar. Lady, kendisini görmediği için ona yaklaşır, kanapesinin arkasına gider. Elbisesinin eteğini tutmağa uğraşarak üzerine bir buse kondurur. Sonra mırıldanır. — Haşmetli hükümdarımız...

LADY, rıh döker ve yazdıklarını çabuk çabuk gözden geçirir. — Beni nankörlükle suçlandıracak... Kimsesiz kalmış bir kızdım. O beni sefaletten kurtardı. Sefaletten? Ne iğrenç alış veriş! Hesaplarını yırt bakalım, gönül avcısı! Benim silimmez yüz karam bu hesabı faiziyle ödüyor.

MAREŞAL, Lady'nin etrafında boşubosuna dolaştıktan sonra. — ... Mylady, bugün biraz dalgın görünüyorlar... O halde çaresiz kendiliğimden söze başlamak zorunda kalacağım. (Yüksek sesle.) Haşmetli Hükümdarımız, Mylady, bu akşam gardenparti mi verilecek, yoksa Alman komedyası mı oynanacak, diye soruyorlar, beni bunu öğreneyim diye gönderdiler.

LADY, gülerek ayağa kalkar. — Herhalde ikisinden biri, arslanım. Bu arada şu kartı da hükümdarınıza yemekten sonra, ağız tatlandırmak için götürün! (Sophie'ye.) Sophie, söyle arabayı koşsunlar. Bütün adamlarımı da bu salonda topla!

SOPHIE, korku içinde çıkar. — Aman yarabbi! Neler seziyorum! Daha neler olacak?

MAREŞAL. — Öfkeliisiniz, sultanım!

LADY. — Evet, onun için burada söylecek sözler daha samimî, daha açık olacak. Yaşasın, Saray Mareşali, Başmabeyinci Hazretleri. Bir sandalye boşalıyor. Aracılara talih gülüyor. (Mareşal'in tezkereye kuşkuyla bir gözle bakması üzerine.) Okuyunuz! Okuyunuz! Yazdıklarımın iki kişi arasında kalmasını ben de istemem.

MAREŞAL, okur. Bu sırada Lady'nin hizmetindeki adamlar arka plânda toplanırlar. — “Efendimiz, sizin pek düşüncesizce bozduğunuz bir mukavele artık beni bağlayamaz. Sevgim memleketimizin saadetine bağlı idi. İhanet üç sene sürdü. Gözlerimdeki perde şimdi düştü. Tebanızın göz yaşlarıyla yıkanmış lûtuflardan iğreniyorum... Bana beslediğiniz ve artık karşılığımı görmeyeceğiniz sevgiyi göz yaşı döken memleketinize verin ve bir İngiliz prensesinden Alman halkımıza acı-

mayı öğrenin! Bir saate kadar hududu aşmış olacağım.

Johanna Norfolk"

BÜTÜN UŞAKLAR, şaşkınlık içinde mırıldanırlar. — Hududu aşmış mı olacak?

MAREŞAL, korkarak kartı masanın üstüne bırakır. — Allah esirgesin! Aziz ve muhterem efendim, bunu yazan kadar, götürenin de hayatı tehlikeye girebilir.

LADY. — Demek endişen bu, sadık köle! Ne yazık ki sen ve senin gibilerin, başkalarının düşüncesizce hareketlerini sadece anlatmak yüzünden mahvolduklarını biliyorum. Bana kalırsa bu puslayı bir keklik böreğinin içine koymalı, böylelikle Haşmetli Hükümdar onu tabaklarında bulmuş olurlar.

MAREŞAL. — Mon Dieu! Ne cüret! Düşünün bir kere, Mylady, kendinizi nasıl gözden düşüreceğinizi düşünün!

Lady, oraya toplanmış olan hizmetkârlara döner ve onlara içli bir dille şunları söyler. — İyi kalbli insanlar, şaşkınlık içinde orada duruyor, bu muammanın nasıl çözüleceğini korku ile bekliyorsunuz! Yaklaşın, dostlarım! Bana sadakatle, candan hizmet ettiniz. Keseniizi doldurmaktan ziyade benim arzularımı gözlerimden okumaya çalıştınız. Bütün ihtimamınız bana itaat etmektir, lûtuflarımla iftihar ediyordunuz. Sadakatinizin hâtırası,

sukutumun da hâtırası mı olacaktır! Kötü talih en kara günlerimi sizin en mesut günlerinizle yanyana getirdi. (*Gözleri yaşarır.*) Evlâtlarım, hepimize yol veriyorum. Artık Lady Milford yok. Johanna Norfolk da borçlarını ödeyemeyecek kadar fakirdir. Veznedarım, kalan bütün paramı size dağıtsın. Bu saray Hükümdara kalıyor... En fakiriniz buradan hanımından daha zengin olarak ayrılacak. (*Ellerini uzatır. Hepsi birbiri arkasından Lady'nin ellerini sevgi ile öperler.*) İçinizi kaplıyan duyguları çok iyi anlıyorum, dostlarım. Hoşça kalın! Tanrıya emanet olun. (*Kendini sıkan heyecandan kurtularak.*) Arabanın sesini duyuyorum. (*Kendini güçlkle kurtarır, çıkmak ister. Mareşal koşarak yolunu keser.*) Zavallı adam, hâlâ burada mısın?

MAREŞAL, bütün bu zaman içinde aklını kaybetmiş bir adam gibi kâğıda bakmıştır. — Bu puslayı doğrudan doğruya Duka hazretlerinin ellerine mî vereyim?

LADY. — Evet, zavallı mahlûk! Haşmetli ellerine. Haşmetli kulaklarına da Loretto'ya¹ kadar yalınayak gidemiyeceğim için bir işçi gibi gündelikle çalışacağımı, böyle-

¹ Loretto, meşhur bir ziyaretgâh; günahlarının kefaretinin ödemek isteyenler oraya yalınayak giderlerdi.

likle onu avucumda tutmuş olmanın lekesinden kendimi kurtaracağımı söylersin!
(*Acele çıkar. Diğerleri heyecan içinde dağılırlar.*)

PERDE

BEŞİNCİ PERDE

(Akşamın alaca karanlığı; çalgıcının evinde bir oda).

BİRİNCİ SAHNE

MILLER, LUISE.

(Luise odanın en karanlık köşesinde, başını elleri arasına almış sessiz, hareketsiz oturmaktadır. Uzun ve derin bir sessizlikten sonra Miller elinde bir fenerle girer. Luise'yi görmeden, korku içinde odanın her köşesini aydınlatır. Sonra şapkasını masanın üstüne koyar, feneri de yere bırakır.)

MILLER. — Burada yok. Gene yok. Bütün sokakları dolaştım, bütün tanıdıklara uğradım, bütün kapıları çaldım. Yavrumu hiçbir yerde görmemişler! *(Bir zaman sustuktan sonra.)* Sabır, zavallı, talihsiz baba! Sabahı bekle! Biricik kızımı belki o zaman sular kıyıya atar. Allahım! Allahım! Bütün kalbimle, taparcasına bu kıza mı bağlandım? Ceza ağır, Ulu Tanrım, ağır! Sana karşı gelmek istemi-

yorum, Ulu Tanrım, fakat ceza çok ağır! (*Üzüntü içinde kendini bir sandalyeye atar.*)

LUISE, köşeden seslenir. — Hakkın var, zavallı ihtiyar! Henüz vakit varken sevdiğini kaybetmeğe kendini alıştır.

MILLER, sıçrar. — Burda mısın, yavrum? Konuşan sen misin? Fakat niçin böyle yalnız, karanlıkta oturuyorsun?

LUISE. — Asıl yalnızken yalnız değilim! En sevgili misafirlerim etrafımda her şey böyle kararınca beni görmeğe geliyorlar.

MILLER. — Allah seni korusun! Yalnız vicdan azabı baykuşla âşıkdaşlık eder. Yalnız günahkârlar ve kötü kalbliler gün ışığmdan ürkerler.

LUISE. — Sonsuzluk da, baba! Ruhlarla doğrudan doğruya, vasıtasız konuşan sonsuzluk da ışıktan kaçır.

MILLER. — Kızım, yavrum, bunlar ne biçim lâflar?

LUISE, kalkır, öne doğru gelir. — Biliyorsunuz, baba! Çetin bir savaştan çıktım. Allah bana kuvvet verdi. Didişme sona erdi. Baba, biz kadınların zayıf, âciz mahlûklar olduğumuzu söylerler. Buna inanmayım artık! Bir örümcekten korkarız, fakat ölüm denen o kara ejderle şakalaşarak, onu ve leşini kollarımızın arasında sıkmaktan çekinmeyiz. Bunu da bilin diye söylüyorum, baba. Luise'n sevinç içinde!

MILLER. — Bana bak, kızım! Keşke ağlayıp inleseydin; o halin daha çok hoşuma giderdi.

LUISE. — Baba, onu hile ile nasıl yeneceğim! O zalimi nasıl aldatacağım! Sevgi, hainlikten çok daha kurnaz ve cesurdur. O uğursuz adam bunu bilmiyor. Evet hainler yalnız kafa ile çarpıştıkları zaman çok ustadırlar; ama sevgi ile çarpışmak icabetti mi hemen aptallaşıverirler. Bir yeminle hilesini örteceğini mi sandı? Baba, yeminler dirileri sahiden bağlar, fakat ölüm mihrabın önünde edilmiş yeminlerin demirden bağını bile eritir. Ferdinand, Luise'sinin kim olduğunu öğrenecek. Babacığım, şu mektubu sahibine götürür müsün? Baba bu iyiliği eder misin?

MILLER. — Kime yavrucuğum?

LUISE. — Ne garip سوال! Sonsuzlukla kalbim ona ait bir tek düşünceye yer verecek kadar geniş değil... Başka kime yazabilirdim?

MILLER, endişeli. — Kızım, bana bak! Ben bu mektubu açıyorum.

LUISE. — Sen bilirsin, baba. Fakat sen bu mektuptan hiçbir şey anlamıyacaksın. Harfler kâğıdın üzerine soğuk cesetler gibi uzanmışlardır..., yalnız sevgi onlara can verebilir.

MILLER, okuyarak. — "Aldatıldım, Ferdinand! Eşi görülmemiş bir kahpelik kalbimizim bağını parçaladı. Fakat müthiş bir

yemin dilimi bağıyor, baban da her tarafa hafiyeler saldı. Bununla beraber cesaretin varsa, sevgilim, ben hiçbir yeminin dilimizi bağliyamıyacağı, hiçbir hafiyenin ayak basamıyacağı başka bir yer biliyorum.”

(Miller durur, dikkatle kızın yüzüne bakar.)

LUISE. — Neden beni böyle süzüyorsun, baba? Hepsini okusana!

MILLER, *okur.* — “Fakat Luise’ne Al-lah’tan başka hiçbir şeyin aydınlatmadığı o karanlık yolu takibedecek kadar cesaretin olmalı... Yalnız sevgin sana rehberlik etmeli; bütün ümitlerini, bütün o korkunç istekleri evde bırakmalısın, yalnız kalbin sana bu işte yardım edebilir. Razi mısın? O halde Karmelitler kulesinin çanı gece yarısını vurduğu zaman kalk ve yola çık! Korkuyor musun? Öyle ise erkekliğinin yanındaki “kuvvetli” sıfatını çiz! Çünkü bir kız seni utandıracaktır.” *(Miller mektubu masanın üzerine koyar, donuk, acılı gözlerle uzun uzadıya önüne bakar. Nihayet Luise’ye doğru dönüp hafif sesle, kesik kesik söyler.)* Bahsettiğin bu yer neresi, yavrum?

LUISE. — Neresi olduğunu bilmiyor musun? Sahiden bilmiyor musun, baba? Ne garip! Öyle sanıyorum ki apaçık gösterilmiştir, bulması da zor değil. Ferdinand o yeri kolayca bulacaktır.

MILLER. — Ya! Daha açık konuş!

LUISE. — Orası için sevimli bir isim bulamıyorum... Babacığım, sana kötü bir ad verirsem, korkma emi! Ah, aşk niçin ona isim bulmamış! En güzelini oraya vermeliydi. Babacığım, bu yer — fakat sözümü kesmemelisin! Bu yer: mezardır...

MILLER, *bir sandalyeye yığılarak.* — Aman yarabbi!

LUISE, *Miller'e doğru koşup onu tutar.* — Babacığım, yapma! Bu sadece mezar kelimesinin verdiği korku... kelimeyi ortadan kaldırıncaya orada, sabah aydınlığının üzerine altın halısını yaydığı, baharın pırıl pırıl çiçekler serptiği bir gelin yatağı görürsünüz. Sadece sefil bir günahkâr, azab içinde can çekişirken ölümü bir iskelet halinde hor görebilirdi. Hayır, ölüm, aşk tanrısını tasvir ettikleri gibi, bahar çağında, tatlı, sevimli bir gençtir. Fakat onun kadar hercai değil... ruha, o yorgun seyyaha elini uzatan, zaman çukurunu aşması için ona yardım eden, ebedî güzellik perilerinin sarayını ona açan, sonra dostça selâmlayıp kaybolan sessiz ve âlicenap Melek.

MILLER. — Neler kuruyorsun, kızım? Canına mı kıyacaksın?

LUISE. — Hayır, babacığım, bu işlerden bu şekilde bahsetmemek lâzım! Artık sevilmediğim bir topluluktan çekiliyorum. Çağrılmamı beklemeden daha fazla ayrı kalamıya-

cağımı bir yere kavuşmak istiyorum... Bu da günah mı?

MILLER. — Yavrucuğum, kendimi öldürmek günahların en büyüğüdür. İşlenmesiyle hayatın sona ermesi bir olduğu için pişmanlığı, tövbesi olmıyan biricik günah!

LUISE, *donmuş gibi durur.* — Ne korkunç şey! Fakat bu iş bu kadar da çabuk olmayacak ki... Kendimi nehre atmak istiyorum, babacığım, suyun dibine giderken Ulu Tanrı'ya beni affetmesi için yalvaracağım.

MILLER. — Yani çaldığım şeyi emniyet altına aldıktan sonra hırsızlığa tövbe edeceksin, öyle mi? Kızım, kızım! Dikkat et, kendisine en fazla muhtaç olduğun bir anda Allaha karşı gelme! Sen yolunu çoktan, çoktan şaşır-mışsın... Duayı unuttun. Allah da senden yüz çevirdi!

LUISE. — Babacığım, sevmek günah mıdır?

MILLER. — Yüreğinde gerçekten Allah sevgisi varsa hiçbir vakit günah işliyecek kadar ileri gitmezsin... Sen beni çok çöktürdün, bir tanem, çok, belki de mezara yaklaştırdın... Ama bir de ben derdime dert katmak istemem. Kızım, demin bazı şeyler söyledim. Yalnız olduğumu sanıyordum. Beni dinledin. Düşündüklerimi niçin daha fazla gizliyecektim? Sen benim Allahımdın. Bir babanın duyguları için kalbinde hâlâ yer varsa dinle, kızım... Sen benim her şeyimdin! Şimdi canına kıyarsan,

yalnız kendi malını kaldırıp atmıyorsun; ben de her şeyimi kaybediyorum. Görüyorsun, saçlarım ağarmaya başladı. Çocuklarımızın kalblerinde biriktirdiğimiz sermayenin, bız babaları sevindirdiği ân benim için artık yaklaşıyor... Bu sermayeyi benden çalmak ister misin, Luise? Babanın varını yoğunu, bütün servetini alıp kaçacak mısın?

LUISE, titriye titriye onun elini öper. — Hayır, babacığım! Sana karşı muazzam bir borcun yükü altında bu dünyadan çekileceğim ve bunu, ahrette, faiziyle ödiyeceğim.

MILLER. — Kızım, dikkat et, hesabında yanılmıyasın! (*Çok ciddî ve vekarlı.*) Acaba orada birbirimizi görebilecek miyiz? Bak ne kadar sarardın? Luise'm, ulaşmak için benden çok acele ettiği ahrette kendisine kavuşamayacağını çok iyi bilir. (*Luise korku içinde babasının kollarına atılır. Baba kızını heyecanla göğsüne bastırır ve and içer gibi söyler.*) Ah, kızım! Kızım, benim düşmüş, belki de çoktan mahvolmuş kızım! Dinle ve şu ciddî baba sözünü kulağına küpe et! Seni koruyamam. Elinden bıçağı alsam, bir şişle kendini öldürebilirsin. Seni zehirden korusam, bir inci dizisi ile kendini boğabilirsin... Luise! Luise! Sana yalnız öğüt verebilirim. Zaman ile sonsuzluğu birleştiren korkunç köprünün üzerinde o vefasız, o aldatıcı aşk hayalinin senden kaçtığını görmek ister misin! Günah-kâr gözlerinin fâni mâbudunu arıyacakları

anda Allahın huzuruna, yarabbim senin için burdayım, diye yalan söyleyerek çıkmaya cesaret edebilecek misin? Kafanın içindeki o cılız mâbud, senin şimdiki durumunda, bir solucan gibi Tanrının ayakları dibinde kıvrılır, her şeyin insanı terk ettiği o müşkül anda senin günahkâr itimadını yalancı çıkarır, boşa çıkan ümitlerini Allahın kendisi için bile elde edemiyeceği merhametine bırakırsa o zaman ne yapacaksın? (*İsrarla ve daha yüksek sesle.*) Söyle bahtsız, o zaman ne yapacaksın? (*Kızı daha kuvvetle tutar, bir zaman, sabit bakışlarla gözlerini dikerek onu seyrettikten sonra, birdenbire bırakır.*) Artık söyleyecek sözüm kalmadı. (*Sağ elini kaldırarak.*) Ey âdil Tanrım! Bu kulundan ben mesul değilim artık. İstedliğini yap, kızım! O fidan boylu delikanlın için öyle bir fedakârlık yap ki şeytanların sevin sin, meleklerin ürksün! Git! Bütün günahlarını, bunu da, bu sonuncuyu, bu en korkuncunu da vicdanına yükle! Eğer bu yük hâlâ hafif geliyorsa, bırak benim beddualarım onu tamamlasın! Al, işte bir bıçak, hem kendi kalbine, hem de (*yüksek sesle ağlıyarak gitmek isterken*) babanın kalbine sapla!

LUISE, sıçrıyarak kalkar, arkasından koşar. — Dur! Dur! Babacığım! Meğer baba sevgisi bizim için bir zalimin öfkesinden daha zorluymuş... Ne yapsam? Yapamam! Ah, ne yapsam?

MILLER. — Binbaşının öpüşleri sana babanın göz yaşlarından daha yakıcı geliyorsa... öl!

LUISE, *işkence dolu bir çırpınmadan sonra biraz kuvvetlenen bir sesle.* — Babacığım, söz veriyorum! İstiyorum... Ah, Allahım! Allahım! Ne yapıyorum ben? Ne istiyorum? Babacığım, yemin ederim ki... Yazık! Bana çok yazık! Ne tarafa dönsem suçluyum, baba, öyle olsun... Ferdinand... Allah şahittir! İşte onun son hâtırasını da nasıl ortadan kaldırıyorum. (*Yazmış olduğu mektubu yırtar.*)

MILLER, *sevinç sarhoşluğu içinde, kızın boynuna atılır.* — İşte benim kızım! Hadi başını kaldır! Bir sevgiliden oldun, ama babanı saadete kavuşturdun! (*Zaman zaman gülüp ağlıyarak onu kucaklar.*) Yavrucuğum, yavrucuğum, hiç de lâıyk olmadığım sevgili kızım! Benim gibi bir zavallının nasıl olup da böyle bir meleşim babası olduğunu Allah bilir. Benim Luise'm, benim cennetim! Allahım, aşk bahsinde anlayışım pek derin değildir, ama sevmekten vazgeçmenin ne büyük bir azap olduğunu da çok iyi anlıyorum.

LUISE. — Fakat bu memleketten kaçalım, babacığım! Çocukluk arkadaşlarımla benimle alay ettikleri, temiz adımla ebediyen kötüye çıktığı bu şehirden gidelim! Kaçalım, kaçalım! her tarafta yıkılan saadetimizin izleri-

ne rasgeldiğim bu yerden uzaklara kaçalım. İmkân varsa gidelim!

MILLER. — Nereye istersen oraya gidelim, kızım. Allah kimseyi aç bırakmaz, rızığımızı her yerde verir. Kemanımı dinliyecek olanları da gönderir. Evet! Her şeyi kaybetsek bile... unut! Senin acılarını musiki ile dile getirip kemanımın tellerine söyleteceğim, sonra babasının şerefini kurtarmak için sevgisini kalbine gömen kızın şarkısını okuyacağım. Biz bu baladı kapı kapı dolaşıp söyliyerek ekmeğimizi dileneceğiz. Şarkımızı dinlerken göz yaşı dökcek insanların uzatacakları sadakalar bize çok tatlı gelecek.

İKİNCİ SAHNE

FERDINAND, EVVELKİLER.

LUISE, *Ferdinand'ı ilkönce o görür, bağırarak Miller'in boynuna sarılır.* — Allahım! İşte geldi! Mahvoldum.

MILLER. — Nerede? Kim?

LUISE, *yüzünü çevirmeden Binbaşığı gösterir, babasına daha sıkı sarılır.* — O, ta kendisi! Etrafına baksana, baba! Beni öldürmeğe geldi!

MILLER, *onu görür, sendeliyerek geri çekilir.* — Ne? Burada ne arıyorsunuz, baron?

FERDINAND, yavaş yavaş yaklaşır, tam *Luiſe'nin* karşısında durur. *Donuk*, araştırıcı bakışlarını ona çevirir. Bir zaman sustuktan sonra. — Şaşkınlık kendisini nasıl da ele veriyor. Teşekkür ederim! İtirafın korkunç, fakat seri ve katî, beni sorup soruşturmak işken-cesinden de kurtarıyor... Akşamlar hayrolsun, *Miller*!

MILLER. — Allah aşkına ne istiyorsunuz, baron? Niçin buraya geldiniz? Bu hücumun mânası nedir?

FERDINAND. — Vaktiyle gün saniyelere parçalanır, yolumu gözliyen kalbin ateşli bekleyişi ilerlemek bilmiyen duvar saatinin ağırlıklarına asılır, görüneceğim ânım heyecanı kalb çarpıntısından duyulurdu. Nasıl oluyor da şimdi, buraya gelişim hayret uyandırıyor?

MILLER. — Gidiniz, baron, gidiniz! Kalbinizde insanlıktan bir tek kıvılcım kaldıysa, sevdiğimizi söylediğiniz insanın kaatili olmak istemiyorsanız buradan kaçınız, bir saniye daha kalmayınız! İçine adımınızı attığınız günden beri yuvamda huzur, sükûn kalmadı. O güne kadar neşe ve saadet taſan evime felâket yağdırdınız! Bu size yetmedi mi? Biricik evlâdımın kalbinde sizi tanıdığı günden beri açılan yarayı tekrar deşmek mi istiyorsunuz?

FERDINAND. — Zavallı, baba! Ama ben bugün kızıma sevinçli şeyler söylemek için geliyorum!

MILLER. — Yeni üzüntüler için yeni ümitler vermeğe mi? Vazgeç, felâket habercisi! Getirdiğin malın ne olduğu kokusundan belli!

FERDINAND. — İşte nihayet ümitlerim gerçekleşti. Sevgimize en büyük engel olan Lady Milford şimdi memleketten kaçmış bulunuyor. Babam gönlümün istediği kızı alma-
ma razı oldu. Kader bizi kovalamaktan vazgeçti. Talih yıldızımız parlamaya başlıyor. Verdiğim sözü tutmak, nişanlımı nikâha götürmek için buraya geldim.

MILLER. — Kızım, duyuyor musun? Kırılan ümitlerinle nasıl alay ettiğini işitiyor musun? Doğrusu baron, zavallı bir kızın kalbini çalıp, sonra onunla alay etmek sizin gibi gönül avcılarına pek yakışıyor!

FERDINAND. — Alay mı ediyorum sanıyorsun? Şerefim üzerine söylüyorum ki alay değil! Anlattıklarım hep gerçek, tıpkı Luise'min sevgisi gibi. O, yeminlerini nasıl kutsal tutarsa ben de sözlerimi öyle tutuyorum... Bundan daha kutsal bir şey bilmiyorum. Hâlâ mı şüphe ediyorsun? Güzel karımın yanakları hâlâ sevinçten kızarmadı mı? Şaşılacak şey doğrusu! Doğru söze inanılmıyan bu yerde yalan geçer akça olmalı. Demek, benim sözlerime inanmıyorsunuz? O halde şu yazılı şeylere inanacağımız! (*Mareşale yazılan mektubu Luise'nin önüne atar.*)

(*Luise, mektubu arar, ölü gibi sararır, yere yığılır.*)

MILLER, *bunun farkına varmadan Binbaşya.* — Baron bu hareketinizin mânası nedir? Ne demek istediğinizi anlamıyorum.

FERDINAND, *Miller'i Luise'nin önüne götürür.* — O beni çok iyi anladı.

MILLER, *kızın önünde yere çöker.* — Aman yarabbi! Yavrucuğum!

FERDINAND. — Bakın, ölü gibi sapsarı! Doğrusunu istersen asıl şimdi, bu haliyle daha çok hoşuma gidiyor, senin kızın! O temiz, o dindar kız hiçbir zaman bu kadar güzel değildi. Bu ölü benziyle... Her yalanın üzerindeki yaldızı sıyıran ezelî adaletin nefesi bu çok bilmişin maskesini düşürdü, melekleri bile aldatmak için kullandığı maskeyi. Bu onun en güzel yüzüdür, ilk gerçek görünüşü. Bırak, onu bir öpeyim! (*Kıza doğru gitmek ister.*)

MILLER. — Çekil geriye! Baba kalbine dokunma, delikanlı! Kızımı senin okşamalarından koruyamadım, ama hakaretlerinden koruyabilirim.

FERDINAND. — Sen ne karışıyorsun be bunak! Seninle alış verişim yok benim. Açıkça kaybedilmiş bir oyunu kurtarmağa kalkma! Yoksa sen de zannettiğimden daha mı kurnazsın? Altmış senenin tecrübesini kızının gönül oyunlarına verip bu saygıya değer

saçları ona kılavuzluk etmekle mi kirllettin? Yoo, eğer böyle yapmadımsa, talihsiz ihtiyar, şuraya uzan ve öl! Daha vakit geçmemiştir. “Mesut bir babaydım” diye düşünerek, o tatlı hulya ile uykuya dalabilirsin! Bir saniye sonra bu zehirli yılanı çıktığı cehennemlik yere fırlatacak, şeytana da hediye de, onu verene de lânet edecek ve Allaha küfran ederek mezara gideceksin! (*Luise’ye.*) Söyle, bahtsız, bu mektubu sen mi yazdın?

MILLER, Luise’ye hatırlatır gibi. — Allah korusun! Kızım, sakın unutma! Unutma¹!

LUISE. — Ah, bu mektup, babacığın!

FERDINAND. — Yanlış ellere düştü, değil mi? Bu tesadüfe şükürler olsun! Bu tesadüf, titiz davranan keskin akıldan daha büyük işler başardı, kıyamet gününde de bütün bilginlerin zekâsını bastıracaktır. Tesadüf mü, diyorum? Allahın hikmeti... Evet, serçelerin düşmesi Allahın hikmeti oluyor da, bir yalancının maskesinin düşmesi neden onun hikmeti olmasın? Cevap istiyorum! Bu mektubu sen mi yazdın?

MILLER, yan taraftan kıza doğru yalvarırcasına. — Cesaret, kızım! Cesaret! Bir “evet” daha, ondan sonra her şey yoluna girmiş olacak!

¹ Miller, kızına o mektubu kendi eliyle yazdığını söylemek için, yemin ederek, verdiği taahhüdü hatırlatıyor.

FERDINAND. — Gülünç! Çok gülünç şey doğrusu! Babasını da aldatmış. Herkesi aldatmış. Şu alçak kıza bakın, nasıl duruyor, son yalanına kendi dili bile nasıl razı olmak istemiyor? Gerçek ve kaadir Tanrı adına yemin et! Bu mektubu sen mi yazdın?

LUISE, *işkence dolu bir çırpınma içinde, bakışları ile Miller'le anlaştıktan sonra, metîn ve korkusuz.* — Ben yazdım.

FERDINAND, *dehşet içinde dona kalır.* — Luise... Hayır! Gün gibi aşikâr, yalan söylüyorsun! Mâsumluk bile işkence masasına yatırılınca hiçbir zaman işlemediği cinayetleri üzerine alır... Çok sert davrandım herhalde... Çok sert sorduğum için böyle söyledin değil mi, Luise?

LUISE. — Hakikati söyledim.

FERDINAND. — Hayır, diyorum, hayır! Sen yazmadın o mektubu! Hiç de senin yazın değil! Senin yazın bile olsa... elyazmalarını taklidetmek neden kalbleri parçalamaktan daha güç olsun? Luise, bana doğruyu söyle... yahut hayır, hayır söyleme! “Evet” dersen mahvolurum. Bir yalan, Luise! Bir yalan bul! Şimdi bir yalan icadedip, bu melek görünüşünle önüme atsaydın, onunla kulağımı doldurup gözümü boyasaydın! İğrenç bir şekilde de olsa bu kalbi aldatsaydın! Ah, Luise! Bunu yapsan bütün doğrulukların bir nefesle yeryüzünden kalkmasına, adaletin

eğilmez başını aşağılık dalkavuklar gibi yerlerde görmeğe razı olurdum. (*Ürkek ve titrek bir sesle.*) Bu mektubu sen mi yazdın?

LUISE. — Gerçek ve kaadir Tanrı adına yemin ederim ki ben yazdım!

FERDINAND, *bir zaman sustuktan sonra, derin bir acı içinde.* — Kız! Kız! Nasıl bir yüzle karşındasın! Bu yüzle lânet ülkesinden cennetler va'detsen bile alıcı bulamazsın! Sen benim için ne olduğunu biliyor muydun, Luise? İmkânı yok, hayır! Sen benim için her şey olduğunu bilmiyordun! "Her şey!" Bu zavallı, değersiz bir kelime, ama o kadar büyük ki, ebedilik bile onu kucaklamakta zorluk çekiyor. Dünyalar onun içinde hareketlerini tamamlıyorlar. Her şey! Bu kelimayle o kadar alçakçasına oynamak! Ah! Ne korkunç!

LUISE. — İtirafımı işittiniz, Herr von Walter. Ben de kendi kendimi lânetledim. Artık gidiniz! Bu derece bedbaht olduğunuz bir evden gidiniz artık!

FERDINAND. — Peki, peki, sakinim artık! Veba salgımına uğrıyan o tüyler ürpertici ülkelerin de sakın olduğunu söylemezler mi? Sâkinim. (*Biraz düşündükten sonra.*) Bir ricam daha var, Luise, son bir rica! Başım ateş içinde yanıyor. Hararetimi söndürecek bir şey içmek istiyorum. Bana bir bardak limonata yapar mısın? (*Luise çıkar.*)

ÜÇÜNCÜ SAHNE

FERDINAND, MILLER.

(İkisi de hiçbir söz söylemeden, uzunca bir zaman, başka başka yönlerden odada aşağı yukarı dolaşırlar.)

MILLER, nihayet durur, ıstıraplı bir yüzle Binbaşığı süzer. — Sevgili baron, size bütün kalbimle acıdığımı itiraf edersem, acınız biraz hafifler mi acaba?

FERDINAND. — Bu sözleri bırak, Miller! (Tekrar birkaç adım atar.) Miller, ilk defa evine nasıl geldiğimi bile şimdi pek hatırlamıyorum. Acaba niçin gelmiştim ben buraya?

MILLER. — Nasıl, Binbaşım? Benden flüt dersi almak istediğinizi hatırlamıyor musunuz artık?

FERDINAND, kesik bir sesle. — Kızını gördüm. (Gene bir sessizlik.) Dostum, sen sözünü tutmadın! Yalnızlık saatlerim için bana gönül, rahat, huzur ve sükûn verecektin. Beni aldattın, başımı derde soktun! (Miller'in kımıldandığını görür.) Hayır, korkma, ihtiyar! (Onun koluna sarılır, heyecanla.) Senin kabahatin yok!

MILLER, gözlerini siler. — Her şeyi bilen Allah bunu da biliyor.

FERDINAND, tekrar aşağı yukarı dolaşır, karanlık düşüncelere dalar. — Ne garip, Allahın bize ettiği oyunlara akıl ermiyor. Çok defa korkunç ağırlıklar incecik, belli belirsiz tellere asılıdır... İnsan o yediği elmanın kendi ölümü olduğunu bilebilse! Ah, bunu bilse! *(Daha sert adımlarla aşağı yukarı dolaşır, sonra derin bir heyecan içinde Miller'in eline sarılır.)* Bana öğrettiğin o birazcık flüt'ü çok pahalı ödüyorum, dostum... üstelik bu işten sen de bir şey kazanmıyorsun. Sen de kaybediyorsun! Belki her şeyini kaybediyorsun. *(Azap içinde ondan uzaklaşır.)* Ah o uğursuz flüt dersi, keşke hiç aklıma gelmez olsaydı!

MILLER, üzüntüsünü gizlemeğe çalışır. Bu limonata da nerde kaldı. Kusura bakmazsanız gidip bir göreyim.

FERDINAND. — Acelesi yok sevgili Miller! *(Kendi kendine mırıldanır.)* Hele baba için hiç acelesi yok... Gitme! Başka ne sormak istiyordum? Ha, evet! Luise senin biricik kızın mı? Başka çocuğun yok mu?

MILLER, hararetle. — Yok, başka çocuğum yok, baron! Zaten istemiyorum da... Bu kız bütün kalbimi doldurmağa yetiyor. Sevgi olarak bütün sermayemi ona yatırdım.

FERDINAND, sarsılarak. — Ya!... Sevgili Miller, bak bakalım bizim limonata hazır olmuş mu. *(Miller çıkar.)*

DÖRDÜNCÜ SAHNE

FERDINAND, yalnız.

FERDINAND. — Biricik kızı! Kaatil, bunun ne demek olduğunu hissediyor musun? Biricik kızı, duyuyor musun kaatil! Biricik kızı?... Hem bu adamcağızın şu koca dünyada kemaniyle biricik kızından başka bir şeyciği yok. Onu zorla almak? Elinden kapmak mı istiyorsun? Bir dilencinin son meteliğini çalmak, bir kötürümün koltuk değneklerini kırıp ayaklarının dibine atmak mı istiyorsun? Nasıl? Bunu yapmaya elin varacak mı? Bütün saadetini kızının yüzünde okumak için sabırsızlıkla eve koşup içeri girdiği zaman o son, o biricik, o eşsiz ümidini, o çiçeği solmuş, ölmüş, bile bile çiğnenmiş görürse... Kızının karşısında durur, durur ve bütün tabiat onun için hayat solğunu kaybeder, donuk bakışları bom boş kalan sonsuzlukta korku ile dolaşır, Tanrıyı arar, ve onu bulamadığı için daha boş geri dönerse... Allahım! Allahım! Fakat ben de babamın biricik oğluyum... Biricik oğluyum, ama biricik varlığı değil. *(Bir zaman sustuktan sonra.)* Fakat ne çıkar? Bu baba ne kaybediyor ki? En kutsal sevgi duygularıyla oyuncak gibi oynayan bu kız babasını mesut edebilir mi? Edemez! Edemez! Hattâ, babasını da sokmadan bu yılanın başını ezdiğim için bana minnettar olmalıdır.

BEŞİNCİ SAHNE

Gerî dönen MILLER, FERDINAND.

MILLER. — Baron, limonatanız hazır, şimdi getirecek! Zavallı kız dışarda oturmuş, sel gibi göz yaşı akıtıyor. Hazırladığı limonataya göz yaşlarını da katmış olacak.

FERDINAND. — Sade göz yaşı olsa daha iyi! Demin müzikten konuşuyorduk da aklıma geldi, Miller! (*Cebinden bir kese çıkarak.*) Sana olan borcumu hâlâ vermedim.

MILLER. — Nasıl? O da ne demek? Bana bakın, baron! Siz beni ne sanıyorsunuz? Sizde alacağım olsun! Bana böyle hakaret etmeyin. Allaha şükür, birbirimizi son defa görmüyoruz ya!

FERDINAND. — Bilinmez ki! Sen şunu al hele! İnsan ne kadar yaşıyacağını bilebilir mi?

MILLER, güler. — O! Bunun içinse, baron öyle sanıyorum ki sizinle insan bu tehlikeyi korkusuzca göze alabilir.

FERDINAND. — Elbette bir tehlike... sen hiç delikanlıların, genç kızların öldüğünü, ümit hazinelerinin, baba hülyalarının söndüğünü işitmedin mi?... Wurm ve ihtiyarın yapamadıklarını bazan bir yıldırım yapabilir. Senin Luise'n de ölümsüz değildir.

MILLER. — Onu bana Allah verdi.

FERDINAND. — Beni dinle! Sana onun ölümsüz olmadığını söylüyorum. Bu kız senin göz bebeğindir, bütün ruhumla, bütün kalbinle ona bağlısın. Dikkat et! Miller, yalnız ümitsiz bir oyuncu her şeyimi tek bir zara bağlar. Bütün varlığını bir tek gemiye yükliyen tüccara ihtiyatsız derler. İşitiyor musun? Bu nasihatımı iyi düşün!... Peki ama paranı niçin alımyorsun?

MILLER. — Nasıl olur, efendim? Bu kocaman kese benim olabilir mi? Efendimiz ne düşünüyorlar?

FERDINAND. — Borcumu... al işte! (*Keseyi masanın üstüne atar, altın liralara yuvarlanır.*) Bu sefil şeyleri ebediyete kadar elimde tutamam ya.

MILLER, şaşkınlık içinde. — Bu da nesi? Aman yarabbi! Gümüş para gibi ses çıkarmadı. (*Masaya yaklaşır, korkuyla bağırır.*) Nasıl? Allah aşkına baron, baron, bu nedir? Ne yapıyorsunuz? Baron? Bu ne hal. İşte dalgınlık diye ben buna derim! (*Ellerini kilitliyerek.*) Şu önümde çil çil duran... yoksa ben aklımı mı kaçırdım? Yoksa Allahın lânetine mi uğradım? İşte, sarı, sarı, pırıl pırıl, en âlâsından, sâf altın! Hayır, şeytan, sen beni bununla kapana kısıtıramazsın!

FERDINAND. — Miller, ne içtin böyle, eski şarap mı, yoksa yenisini mi?

MILLER, boğuk ve kaba bir sesle. — Hay şeytan hay! Şuraya baksanıza hele... Altın!

FERDINAND. — Peki, ne olmuş?

MILLER. — Vay cellât vay... Size söylüyorum! Rica ederim, İsa hakkı için! Altın!

FERDINAND. — Allah, Allah, gerçekten şaşılacak şey sanki!

MILLER, *bir zaman sustuktan sonra ona doğru gider, duygulu.* — Efendimiz, ben düpedüz, dosdoğru bir adamım. Beni bir kötü-lüğe âlet etmek istiyorsanız... Çünkü Allah bilir ya bu kadar çok para iyi yolda kazanılmaz.

FERDINAND, *heyecanlı.* — Gönlin rahat olsun, sevgili Miller! Bu parayı sen çoktan hak ettin! Senin temiz vicdanını satın almaktan Allah beni korusun!

MILLER, *yarı çılgın, havaya sıçrarak.* — Hepsi benim demek! Benim ha! Allahın rızası ve inayeti ile benim ha! (*Kapıya doğru koşar ve bağırır.*) Kadın! Kızım! Yaşasın! Koşup gelsenize! (*Geri döner.*) Fakat Yâ-rabbi, nasıl oluyor da birdenbire bu korkunç servete sahip oluyorum? Onu nasıl, ne ile kazandım? Bu parayı hak ediyor muyum? Ne dersin?

FERDINAND, — Onu müzik dersleriyle hak etmedin, Miller. Bu para ile (*korku içinde susar*) sana (*biraz sustuktan sonra acılı*) kızının sayesinde yaşadığım üç aylık saadetin, o saadet rüyasının karşılığını ödüyorum.

MILLER, *elini yakalar, kuvvetle sıkar.* — Efendimiz. Siz halk tabakasından fakir bir

insan olsaydınız (*hızla*) kızım da sizi sevme-
seydi, onu, boğardım. *!(Tekrar paraların ya-
nına döner, bütkin bir halde.)* Fakat hepsini
ben aldım, size bir şey kalmadı. Şimdi bütüm
sevincimi geri vermeme lâzım gelmez mi? Ne
dersiniz?

FERDINAND. — Üzülmeyin, dostum! Ben
göç edeceğim. Yerleşmeği tasarladığım ülkede
de bu paralar geçmiyor.

MILLER, *bu arada gözlerini altınlara
dikmiştir, kendinden geçerek.* — Şu halde ba-
na mı kalıyor? Bana mı? Ama buradan ayrı-
lacağınıza üzüldüm doğrusu... Bakın, bundan
sonra nasıl bir hayat süreceğim. Yanaklarım
nasıl şişecek! (*Şapkasını giyer, odada dola-
şır.*) Artık kibar yerlerde müzik dersi vere-
ceğim, salon sigarası içeceğim. Tiyatroda da
eskisi gibi galeride oturursam Allah canımı
alsın! (*Gitmek üzeredir.*)

FERDINAND. — Gitme! Sus! Paralarınızı
da cebine koy! (*Düşünceli.*) Sade bu akşam
sus, ve hatırlam için bundan sonra müzik dersi
verme!

MILLER, *daha ateşli ve onu yeleğinden
yakalıtılarak, içten bir sevinçle.* — Ya kızım,
Binbaşım, ya kızım! (*Onu bırakarak.*) Para
insanı adam etmez, adam etmez! Peynir ek-
mek yesem de, keklik yesem de gene doyarım.
Bu ceket, güneş kollarını delip geçmedikçe
pekâlâ giyebilirim... Ben eski püskü ile de
olurum... Fakat bu zenginlik kızına yaramalı.

Onun gözlerinde okuduğum isteklerini bile yerine getireceğim.

FERDINAND, *acele söze karışır.* — Sus! Ne olur sus!

MILLER, *daha ateşli.* — Adamakıllı Fransızca öğrenmesini isterim, öyle danslar yapsın, öyle şarkılar söylesin ki gazetelere geçsin. Saray müşavirlerinin kızları gibi şapkalar, Paris modeli elbiseler giysin. Dört mil uzaklarda bile kemancının kızı dillere destan olsun.

FERDINAND, *büyük bir heyecanla onun elini yakalar.* — Yeter! Yeter! Bir kelime daha söyleme! Allah aşkına sus! Hiç olmazsa bugün sus! Senden istediğim biricik teşekkür bu!

ALTINCI SAHNE

LUISE, *limonata ile gelir, EVVELKİLER.*

LUISE, *bir tabak içinde getirdiği bardağı binbaşuya verir, ağlamaktan kızarmış gözleri ve titriyen sesi ile.* — Limonu azsa, lûtfen söyleyin.

FERDINAND, *bardağı alıp masanın üzerine koyar ve hemen Miller'e dönerek.* — Ah, az kalsın unutacaktım! Sevgili Miller, senden bir şey rica edebilir miyim? Bana küçük bir hizmette bulunmak ister misin?

MILLER. — Bir değil bin hizmetinize koşayım! Emredin!

FERDINAND. — Beni yemeğe bekliyecekler. Ne yazık ki aksiliğim üstümde. İnsan içine çıkacak halde değilim. Babama kadar gidip benim için özür diler misin?

LUISE, *korkar, hemen söze karışır.* — Bu işi ben yapabilirim.

MILLER. — Nazıra mı?

FERDINAND. — Bizzat onu görmeğe lüzum yok. Söyliyeceklerini kapıdaki uşaklardan birine söylersin. İnandırmaq için de şu saatimi al! Sen dönünceye kadar buradayım. Cevabı beklersin!

LUISE, *son derece endişeli.* — Bu işi ben de yapamaz mıyım?

FERDINAND, *çıkmaq üzere olan Miller'e.* — Dur! Bir şey daha! Bu akşam benimkilerle gelen, babama ait bir mektup. Belki acele bir iştir. Nasıl olsa gidiyorsun, onu da bırakırsın.

MILLER. — Başüstüne, baron!

LUISE, *büyük bir korku içinde Miller'e asılarak.* — Babacığım, bu işi ben de pekâlâ yapabilirdim.

MILLER. — Olmaz, kızım, sen yalnızsın, hem gece zifir gibi karanlık. (*Çıkar.*)

FERDINAND. — Babana ışık tut, Luise! (*Luise, Miller'e ışık gösterdiği sırada Ferdinand masaya yaklaşır, limonata bardağına zehir boşaltır.* — Evet, ölmeli, ölmeli! Allah da bunun böyle olmasını istiyor, ilâhî intikam

yerini buluyor. İyilik melekleri onu bırakıyor.

YEDİNCİ SAHNE

FERDINAND, LUISE.

(Luise elinde fenerle geri döner. Feneri yere bırakır, Binbaşının karşı tarafında durur. Başını önüne eğmekte ve arastra yan gözle, korkarak, gizlice ona bakmaktadır. Ferdinand diğer tarafta ayakta durur, gözlerini kırpmadan önüne bakar. Bu sahneyi belirten büyük bir sessizlik.)

LUISE. — Herr von Walter, bana refakat ederseniz piyanoda bir parça çalayım. (Piyanonun kapağını açar. Ferdinand cevap vermez. Sessizlik.)

LUISE. — Bir parti satranç oynıyalım mı, Herr von Walter? Hani yenilmiştiniz de acısını çıkaracaktınız?

(Tekrar bir sessizlik.)

LUISE. — Herr von Walter, size işlemeği va'dettiğim para kesesine başladım... Örneğini görmek istemez misiniz?

(Gene sessizlik.)

LUISE. — Ah, ne kadar zavallıyım!

FERDINANDı aynı vaziyette. — İşte bu doğru olabilir.

LUISE. — Size hoş vakit geçirtemiyorsam kabahat bende değil, Herr von Walter!

FERDINAND, *hakaret eder gibi kendi kendine güler.* — Doğru... sana kimbilir ne kadar beceriksiz, ne kadar alçak gönüllü görünüyorum?

LUISE. — Artık biribirimizle anlaşılmıyacağımızı ben de biliyordum. Babamı dışarıya gönderdiğiniz zaman, ne yalan söyliyeyim, korktum. Herr von Walter, öyle sanıyorum ki bu dakikalar ikimiz için de çok tatsız olacak. Müsaade ederseniz gidip arkadaşlarımdan bir kaçını çağırayım.

FERDINAND. — Güzel! Hiç durma! Ben de gidip kendi arkadaşlarımdan bir kaçını getireyim.

LUISE, *irkilerek ona bakar.* — Herr von Walter!

FERDINAND, *alaylı ve kindar.* — Ciddî söylüyorum. Bu vaziyette bir insanın hatırıma gelebilecek en akıllıca düşünce. Bu can sıkıcı düeti eğlenceli bir toplantı haline getirir, o kahpe felekten de güle oynaya intikam almış oluruz.

LUISE. — Pek neşeli görünüyorsunuz, Herr von Walter?

FERDINAND. — Ya, ne demezsiniz... Çok neşeliyim... O kadar neşeliyim ki meydandaki çocukları peşime takıp buraya kadar koşturabilirim! Hayır, ciddi söylüyorum, Luise, sen bana örnek oluyorsun! Bana ders ve-

receksin. Ebedî aşktan söz edenler meğer deli imişler. Hep aynı duygular insanı sıkar. Değişiklik eğlencenin tuzu biberidir. Haydi, Luise! Ben de seninle beraberim, maceradan maceraya atılalım, çamurlar içinde yuvarlanalım, sen bu yanda, ben o yanda. Kaybolan rahatımı belki bir zevk batakhanesinde bulabilirim. Belki bu zevk ve eğlence yarışından sonra, çürümüş iki ceset halinde, dünyanın en hoş tesadüfiyle tekrar karşılaşırız; o zaman bu anadan süt emmiş hiçbir çocuğun inkâr etmediği o aile havası içinde, komedilerde olduğu gibi, birbirimizi tanırız. Kimbilir, o zaman belki de utanç ve tiksinti, en temiz aşkın yaratmaktan âciz kaldığı anlaşmayı yaratıverir!

LUISE. — Ah! Delikanlı! Delikanlı! Bahtsızlığın yetmiyormuş gibi şimdi de onu hak etmeğe mi çalışıyorsun?

FERDINAND, *kızgın, dişlerinin arasından mırıldanır.* — Bahtsız mıyım? Bunu sana kim söyledi? Kız, sen kendin hissetmekten uzakken nasıl olur da başkasının hislerini ölçebilirsin? Bahtsız mı diyor? Bahtsız ha! İşte bu kelime beni çileden çıkarabilir. İstirap çekeceğimi biliyordu. Lânet olsun! Bunu bildiği halde beni aldattı. Buraya bak, yılan! Bircik af ihtimalim buydu. Bu itirafınla kendi idam hükmünü imzalıyorsun! Kötülüklerini şimdiye kadar aptallığına verip mazur görmeye çalışıyordum. Gözümden o kadar düştün

ki nerede ise öç almaktan bile vazgeçecektim. (*Şiddetle bardağı yakalılarak.*) Demek sırf düşüncesizliğin yüzünden günahkâr olmadın, demek aptal değildin, sadece bir iblistin! (*İçer.*) Limonata da ruhun gibi tatsız. İç de bak!

LUISE. — Allahım, bu kargaşmadan boşuna ürkmemişim.

FERDINAND, zorlarcasına. — İçsene!

LUISE, isteksiz isteksiz bardağı alır ve içer. Kız bardağı dudaklarına değdirir değdirmez Ferdinand sapsarı kesilir, arkasını döner, odanın en karanlık köşesine doğru ilerler. — Limonata pekâlâ olmuş.

FERDINAND, yüzünü çevirmeden, korkudan sarsılarak. — Afiyet olsun!

LUISE, bardağı masanın üstüne koyduktan sonra. — Walter, kalbimi ne kadar kırdığını bilsen!

FERDINAND. — Ya!

LUISE. — Bir gün gelecek, Walter...

FERDINAND, tekrar öne doğru gelir. — Artık gelecek günlerle işimiz yok.

LUISE. — Evet, bir gün gelecek, bu akşamı düşünerek için sızlıyacak...

FERDINAND, daha hızla dolaşmağa ve heyecanlanmağa başlar. Meçini ve palaskasını atar. — Elvedâ, vazife!

LUISE. — Aman yarabbi! Neyiniz var?

FERDINAND. — Hararetim var, kalbim sıkışıyor... Biraz hava almak istiyorum.

LUISE. — İçiniz! İçiniz! Limonata içinize ferahlık verir.

FERDINAND. — Evet, içime ferahlık verir. Aşifte ne de iyi kalbli. Hoş hepsi de öyledir ya!

LUISE, *büyük bir sevgiyle kollarına atılır.* — Bu sözleri senin Luise'ne mi söylüyorsun, Ferdinand?

FERDINAND, *iter.* — Çekil! Çekil! Bu tatlı ve baygın bakışları benden çevir! Ölüyorum. Gel, yılan, bütün korkunçluğunla gel! Aşağılık hayvan, üzerime atıl! İğrenç halkalarını önümde çöz, kıvrımlarını göğе doğru şahlandır! Toprağın şimdiye kadar seni hiç görmediği en iğrenç şeklinle uzan. Ama o melek yüzünü bana gösterme artık. Artık çok geç. Seni bir yılan gibi ezmeliyim, yoksa ümitsizlik içinde can veririm. Acı bana!

LUISE. — Ah! Bu iş bu kadar ileriye mi gidecekti!

FERDINAND, *onu yandan seyrederek.* — Ulu Tanrının şu güzel eserine bakın! Kim ihtimal verebilirdi, kim¹? (*Luise'nin elini tutar göğе doğru kaldırarak.*) Yaradan, seni sorguya çekmek istemiyorum, fakat niçin zehrini bu kadar güzel vazolara koyuyorsun? Kötülük bu kadar tatlı bir iklimde gelişebilir mi? Of, ne anlaşılmas şey!

¹ Ferdinand burada: "bu kadar çirkin bir ruh taşıdığına kim ihtimal verebilirdi" demek istiyor.

LUISE. — Bunları duymak ve susmağa mecbur olmak!

FERDINAND. — Ya bu tatlı, bu hoş ses! Kopuk tellerden bu kadar güzel sesler nasıl çıkabilir? (*Kendinden geçmiş bakışlarla onu seyrederek.*) Her şeyi o kadar güzel, o kadar ölçülü, hre şeyinde yüce bir mükemmellik var! Her tarafını özene bezene yarattığın bir eser! Sanki bütün kâinat Yaradanı coşturup ona bu şaheseri yarattırmak için meydana gelmiş. Tanrı yalnız bu kadının ruhunda yanılmış olabilir mi? İnsanı isyan ettiren bu kadar çirkin bir ruhun bu kadar mükemmel bir vücuda yerleştirilmiş olması mümkün müdür? (*Acele kızdan uzaklaşır.*) Yoksa Tanrı elinden bir melek çıktığını gördü de bu yanlışlığı, ona bu kadar kötü bir ruh vererek derhal düzeltmek mi istedi?

LUISE. — Ne günahkâr bir inat! Hükümlerinde acele ettiğini itiraf edeceğine Allah'a dil uzatıyor.

FERDINAND, *sarsıla sarsıla ağlıyarak onun boynuna atılır.* — Bir defa daha Luise! İlk defa öpüştüğümüz gün, Ferdinand diye kekelediğin, yanan dudaklarımla bana ilk defa sen diye hitabettiğin günkü gibi... O anda sonsuz, anlatılmaz bir sevincin tohumu, açılmaya hazır bir çiçek gibi koncalanmıştı! O anda sonsuzluk güzel bir mayıs günü gibi gözlerimizin önünde uzanıyordu. Mesut çağlar ruhlarımızın önünden nişanlılar gibi seğırtip

geçiyorlardı. O zamalar en mesut insan bendim. Ah, Luise! Luise! Luise! Niçin bana bunu yaptın?

LUISE. — Ağlayın, ağlayın, Walter! İstirabınız bana karşı öfkenizden daha âdil olacaktır.

FERDINAND. — Aldanıyorsun! Bunlar ıstıraptan dökülen yaşlar değil. Ruh yaralarına merhem olan, duyguların uyuşmuş çarklarını yeniden harekete geçiren o, ılık ve zevkli yaşlar değil. Bunlar tek, tek, soğuk damlalar, sevgimin korkunç ve ebedî vedaı. (*Elini kızın başına koyar, son derece ciddi bir sesle.*) Bu göz yaşlarımı senin ruhuna akıtıyorum, Luise! Sonsuz iyiliğini bu sefer esirgiyen, bir heves uğruna en güzel eserini yarıda bırakan uluhiyete akıtıyorum... Öyle sanıyorum ki bütün yaradılış bunun yasını tutsa ve kendi içinde olup biten bu hâdiseden utanç duysa yeridir. İnsanların düşmesi, cennetlerin kaybolması çok görülen şeydir. Fakat Tâûn melekler arasında çıkarsa bütün tabiat yas tutmalıdır.

LUISE. — Sabrımı tüketmeyin, Walter! Bende de herkes kadar ruh metaneti var, fakat bu deneme insanlık hudutlarını aşmamalıdır. Walter, bir kelime daha söyleyeceğim, sonra ayrılalım. Korkunç bir kader kalblerimizin dilini dolaştırdı. Ağzımı açabilseydim, Walter, sana öyle şeyler, öyle şeyler söyleyecektim ki... Fakat zalim kader sevgim gibi di-

limi de bağıyor. Beni âdi bir sokak kızı yerine koymana bile tahammül etmek zorundayım.

FERDINAND. — Nasılsın, bir şeyin yok ya, Luise?

LUISE. — Niçin soruyorsun?

FERDINAND. — Bu yalanla dünyadan göçseydin sana acırdım.

LUISE. — Size yemin ederim ki, Walter...

FERDINAND, büyük bir endişe ile. — Hayır, hayır! Bu çok iblisçe bir intikam olurdu. Hayır, Allah korusun! İntikamımı öteki dünyaya kadar sürdürmek istemiyorum. Luise, Mareşali sevdin mi? Artık bu odadan dışarıya çıkamıyacaksın!

LUISE. — İstedığınızı sorun, artık size cevap vermiyeceğim. (*Kanapeye oturur.*)

FERDINAND, daha ciddî. — Ölümsüz ruhun için bu zahmete katlan! Mareşali sevdin mi? Artık bu odadan dışarı çıkamıyacaksın!

LUISE. — Cevap vermiyeceğim.

FERDINAND, müthiş bir heyecan içinde önünde yere diz çökerek. — Luise, Mareşali sevdin mi? Şu ışık bitip sönmeden önce... Tanrının... Tanrının huzuruna çıkmış olacaksın!

LUISE, korku içinde sıçrıyarak kalkar. — Allahım! Ne oluyor? Kendimi çok fena hissediyorum! (*Tekrar kanapeye düşer.*)

FERDINAND. — Şimdiden mi? Siz kadımlar ne sonsuz bir muammasınız! Nazik Sınırleriniz insalığın kökünü kemiren türlü kötülöklere dayanır da bir tutam arsenik sizi yere sermeğe yeter.

LUISE. — Zehir! Zehir! Aman yarabbi!

FERDINAND. — Galiba, limonatan tadını cehennemden aldı. Onu ölümün şerefine içtin!

LUISE. — Ölmek! Ölmek! Ey kurtarıcı Ulu Tanrım! Limonatada zehir varmış; öleceğim... Sen benim ruhumu kurtar, bana acı yarabbi!

FERDINAND. — Asıl iş burada! Ben de Tanrıya bunun için yalvarıyorum ya!

LUISE. — Ya annem, ya babam! Ah Allahım sen onlara acı! Zavallı talihsiz babacığım! Kurtuluş ümidi yok mu? Gençliğim için kurtuluş yok mu? Bu yaşta ölecek miyim?

FERDINAND. — Evet kurtuluş yok, öleceksin! Fakat üzölme, bu yolculuğu beraber yapacağız.

LUISE. — Ferdinand, sen de mi? Zehir, Ferdinand! Senin elinden mi? Allahım, onu affet! Ey büyük Allah, onun bu günahını başışla!

FERDINAND. — Sen kendi günahlarına bak! Korkarım daha kötü bir durumda olmıyasın.

LUISE. — Ferdinand! Ferdinand! Yoo! Artık susamam... Ölüm... ölüm bütün yemin-

leri ortadan kaldırır. Ferdinand! Yer yüzünde de, gök yüzünde de bugün senden daha bahtsız kimse yoktur. Ben mâsum ölüyorum, Ferdinand!

FERDINAND, korkar. — Ne diyor? Bu yolculukta yalan söylememek âdet değil midir?

LUISE. — Yalan söylemiyorum... Yalan değil! Bütün hayatımda yalnız bir defa yalan söyledim... Ah, bu düşünce kanımı nasıl donduruyor. Ben yalnız bir defa, Mareşal'e o mektubu yazdığım zaman yalan söyledim...

FERDINAND. — Ha! Şu mektup! Çok şükür! Şimdi gene o erkekçe kararına dönüyorum.

LUISE, dili ağırlaşır, parmakları ölüm çırpınmaları içinde titremeğe başlar. — O mektup... Korkunç bir şey igitmeğe hazırlan... Kalbimin lânet ettiği şeyleri elim yazdı... O mektubu bana babam yazdırttı.

(Ferdinand, uzun zaman yere mihlanmış gibi kalır, sanki heykel kesilmiştir; uzun bir sessizlik, sonra yıldıırım ile vurulmuş gibi yere düşer.)

LUISE. — Ah, bu feci anlaşılamazlık... Ferdinand... beni zorladılar... Affet! Luise'n ölümü tercih ederdi, ama babam... tehlike... Çok kurnaz davrandılar...

FERDINAND, şiddetle doğrulur. — Çok

şükür Allaha! Zehirin tesirini henüz duymuyorum. (*Kılıcını kınından çıkarır.*)

LUISE, gitgide halsizleşerek. — Ah, ne yapıyorsun? O, babandır senin!

FERDINAND, yatıştırılmaz bir öfke içinde. — Hem kaatil, hem de kaatil babası! O da bizimle ölmeli ki Allah gazabını asıl suçlunun üzerine indirsin! (*Dışarı çıkmak üzeredir.*)

LUISE. — Ulu Tanrım! Ölürken beni, affetti! Seni de, onu da affetsin! (*Ölür.*)

FERDINAND, acele geri döner, ölüm ânındaki son titremeyi sezer, acı içinde ölü-
nün önünde diz çöker. — Dur! Dur! Ey gök-
lerin meleği, benden kaçma! (*Kızın elini tutar, fakat hemen bırakır.*) Bu el soğuk, soğuk ve nemli! Ruhu çoktan uçtu. (*Tekrar ayağa kalkar.*) Luise'min Tanrısı! Acı bana! Kaatil-
lerin en azılısını affet! Son duası bu idi!... Ölüm halinde bile ne kadar güzel, ne kadar hoş! Kalbi yumuşıyan Azrail bile bu sevimli yüzü incitmekten korkarak okşamış. Bunca tatlılık maske değildi, ölüme bile dayandı. (*Bir zaman sustuktan sonra.*) Fakat bu nasıl şey? Zehirin tesirini ben niçin duymuyorum? Gençlik kuvveti beni kurtarmak mı istiyor? Boş zahmeet! Ben hiç de bu düşüncede değilim. (*Bardağa sarılır.*)

SON SAHNE

FERDINAND'la *NAZIR*, *WURM* ve uşaklar odaya korkuyla girmişlerdir. Arkalarından *MILLER*, ve *MÜBAŞİRLER*. Sonuncular sahnenin arkasında birikirler.

NAZIR, elinde mektupla. — Oğlum, bu ne demek? Bir türlü inanmak istemiyorum.

FERDINAND, elindeki bardağı *Nazır*'ın ayaklarının dibine atarak. — Öyleyse gör, kaatil!

NAZIR, arkaya doğru sendeler, hepsi donmuş gibidir. Tüyler ürpertici bir sessizlik. — Oğlum, niçin bunu yaptın?

FERDINAND, ona bakmadan. — Evet! Tabii! Bu işin hesabına uygun olup olmadığını Devlet adamına önceden sormak lâzımdı! Evet, itiraf ederim ki kalblerimizin bağını kıskançlıkla parçalamak için bulunan hile, çok kurnazca düşünülmüş, hayran olunacak bir hile doğrusu... Evet, hesabı yapan bu işin ustasıymış... Ne yazık ki rencide olan aşk elindeki iplere senin o tahta kuklan kadar itaat edemedi¹.

NAZIR, yuvalarından fırlamış gözlerle etrafını araştırır. — Talihsiz bir babaya acıyacak kimse yok mu burada?

¹ Tahta kukla sözü ile Mareşal Kalb'e telmih ediliyor.

MILLER, sahnenin arkasında, bağıırır. — Beni içeri bırakın! Allah aşkına bırakın beni!

FERDINAND. — Bu kız bir evliyadır. Onun hakkını aramak başka birine düşer. (Miller'e kapıyı açar. Miller halk ve mübaşirlerle içeri hücum eder.)

MILLER, büyük bir korku içinde. — Yavrum! Evlâdım! Zehir! Burada zehir içildiğini söylediler. Kızım, nerdesin?

FERDINAND, onu Luise'nin ölüsü ile Nazır'ın arasına götürür. — Ben mâsumum... İşte şuna teşekkür et!

MILLER, kızın üzerine atılır. — Aman yarabbi!

FERDINAND. — Kısaca söyliyeyim, baba. Kelimeler benim için çok kıymetli olmaya başladı. Hayatım elimden alındı, alçakça alındı, sizin tarafınızdan... Allahın karşısına ne yüzle çıkacağımı düşündükçe titriyorum. Halbuki hiç de fena bir insan değildim. Bahtım nasıl isterse öyle olsun... Sizinle alâkası yok! Fakat ben bir cinayet işledim. (Son derece yüksek sesle.) Allahın huzurunda bütün ağırlığını sırtıma yüklemek istemiyeceğini sandığın bir cinayet! İşte bu cinayetin en büyük, en iğrenç kısmını herkesin önünde sana yüklüyorum. Altından nasıl kalkacağını kendin düşün! (Onu Luise'ye doğru götürür.) Bak, canavar! Hilenin en korkunç meyvası ile gönlünü eğlendir! Bu çehreye ölümün titremeleri

senin adını yazmıştır. Bu adı ölüm melekleri okuyacaklar... Bu hayalet, uyuduğun zaman yatağının perdesini açsın ve sana soğuk elini uzatsın! Bu hayalet, can vereceğin zaman karşına dikilsin ve son duana mâni olsun! Bu hayalet, kıyamet gününde mezarının başına, seni sorguya çektiği zaman da Allahın yanında karşına dikilsin! *(Ferdinand kendisini kaybeder. Hizmetçiler onu tutarlar.)*

NAZIR, kolunun korkunç bir hareketi ile göğze doğru. — Ey Ulu Tanrım! Bu ruhların hesabını benden değil! Bundan sor! (Wurm'un üzerine yürür.)

WURM, köpürür. — Benden mi?

NAZIR. — Evet alçak, senden! Senden, İblis! Sen, o yılanca öğüdü bana sen verdin! Bütün suç senindir. Ben bu işin içinde yokum.

WURM. — Benim mi? (Kötü kötü gülmeğe başlar.) Güzel! Güzel doğrusu! Böylelikle İblislerin nasıl teşekkür ettiklerini de öğrenmiş oldun. Benim ha, aptal herif? Ferdinand benim oğlum mu idi? Ben mi sana emrediyordum? Suç benim ha? İlikleri donduran şu manzara karşısında bütün suçu üzerine alıyorum! Artık mahvolmağa razıyım, ama sen de benimle beraber mahvolacaksın! Kalkın! Kalkın! Bütün sokaklarda bu cinayeti ilân edin! Adaleti uyandırın! Mübaşirler, beni bağlayın! Beni götürün! Öyle sırları

açığa vuracağım ki işidenlerin tüyleri ürperecek! (*Gitmek ister.*)

NAZIR, *mâni olur.* — Bunu yapacak mısın, çılgın?

WURM, *Nazır'ın omuzlarına vurarak.* — Yapacağım, arkadaş, yapacağım! Öfke beni çılgına çevirdi, doğru... senin eserindir bu! Ben de bir çılgın gibi hareket edeceğim şimdi! Seninle kol kola darağacına gideceğiz! Seninle kol kola cehenneme gideceğiz! Korkak, seniyle beraber mahkûm olacağımı düşündükçe seviniyorum. (*Dışarı çıkarılır.*)

MILLER, *bütün bu zaman içinde başını Luise'nin dizlerine dayamış, sessiz bir acı içinde yatarken hemen ayağa kalkar ve keseyi Binbaşının ayaklarının dibine fırlatır.* — Kaatil, uğursuz altınların senin olsun! Evlâdımı bunlarla mı benden satın almak istiyordun? (*Kendini odadan dışarı atar.*)

FERDINAND, *yürekleri parçalayan bir sesle.* — Arkasından gidin! Ümitsizliğe kapıldır. Bu parayı onun için saklayın! Bu para o korkunç borcumun kefaretidir. Luise! Luise! Geliyorum! Elvedâ! Bırakın şu mihrabın önünde öleyim!

NAZIR, *boğucu bir sersemlik içinde, oğluna.* — Oğlum, Ferdinand! Yıkılmış bir babaya son bir bakış da yok mu?

(*Binbaşı'yı Luise'nin cesedi yanına uzatırlar.*)

FERDINAND — Son bakışım rahîm ve gafur olan Tanrıya aittir.

NAZIR, *müthiş bir azap içinde önünde diz çökerek.* — Yaratan da, yaratılan da beni terk ediyor. Sen bir bakış da mı beni teselli etmiyecek?

(Ferdinand, ölüm çırpınmaları içinde titriyen elini ona uzatır.)

NAZIR, *acele ayağa kalkarak.* — Beni affetti! *(Oradakilere.)* Şimdi beni tevkif edebilirsiniz.

(Çıkar, mübaşirler arkasından giderler, perde iner.)

S O N

